

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Publikimeve Zyrtare

www.qpz.gov.al

Nr.64

31 maj

2010

P Ë R M B A J T J A

Faqe

Vendim i KM
nr.312, datë 5.5.2010

Për miratimin e rregullores “Për sigurinë në kantier” 2403

VENDIM
Nr.312, datë 5.5.2010

PËR MIRATIMIN E RREGULLORES “PËR SIGURINË NË KANTIER”

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, të neneve 8 dhe 18 të ligjit nr. 8402, datë 10.9.1998 “Për kontrollin e disiplinimin e punimeve në ndërtim”, të ndryshuar, dhe të pikës 3 të nenit 42 të ligjit nr. 10237, datë 18.2.2010 “Për sigurinë dhe shëndetin në punë”, me propozimin e Ministrit të Punëve Publike dhe Transportit, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e rregullore “Për sigurinë në kantier”, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi.
2. Ngarkohet Ministria e Punëve Publike dhe Transportit, Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, Ministria e Shëndetësisë dhe Ministria e Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit të Ujërave për zbatimin e këtij vendimi.
Ky vendim hyn në fuqi 6 muaj pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Sali Berisha

RREGULLORE
PËR SIGURINË NË KANTIER

Neni 1
Objekti

Kjo rregullore përcakton kërkesat minimale të sigurisë dhe të shëndetit në punë për kantieret e përkohshëm ose të lëvizshëm të përkufizuara sipas nenin 2, shkronja “a”, si dhe masat e përgjithshme të mbikëqyrjes, të cilat i përmban aneksi V.

Neni 2
Përkufizime

Për efekt të kësaj rregulloreje me termat e mëposhtëm kuptojmë:

- a) kantier i përkohshëm ose i lëvizshëm është çdo vend ku kryen punime ndërtimi ose inxhinierie, lista e të cilëve jepet në aneksin I;
- b) porositës-investitor është autoriteti kontraktor në rastin e prokurimeve të objekteve publike, subjekti për llogari të të cilit realizohet e gjithë vepra, pavarësisht nga ndarjet e mundshme ose lotet që mund të bëhen për realizimin e saj;
- c) administruesi i punimeve është subjekti i ngarkuar nga porositësi për ndjekjen e projektimit, zbatimit ose kontrollin e vënies në jetë të veprës, ai është përgjegjësi kryesor për ndjekjen e punimeve;
- d) punëtor i vetëpunësuar është person fizik, aktiviteti profesional i të cilit përputhet me kërkesat për realizimin e veprave, pa detyrim vartësie;
- e) koordinator për projektin është koordinator në fushën e sigurisë dhe të shëndetit gjatë projektimit të një vepre, subjekti i ngarkuar, nga porositësi ose nga përgjegjësi i punimeve, për kryerjen e detyrave për të cilat flitet në nenin 4;
- f) koordinator për realizimin e punimeve është koordinator në fushën e sigurisë dhe të shëndetit gjatë realizimit të veprës, i ngarkuar nga porositësi ose nga administruesi i punimeve, për kryerjen e detyrave për të cilat flitet në nenin 5;
- g) njerëz-ditë është shuma e ditëve të punës e llogaritur që do të kryejnë punëmarrësit, edhe të vetëpunësuarit, parashikuar për realizimin e veprës;
- h) plani i sigurisë dhe koordinimit PSK është dokumenti i vlerësimit të rrezikut, që koordinatori për projektin harton për një kantier të veçantë, sipas kërkesave të seksionit 3 të aneksit VI;

i) plani rezervë i sigurisë PRS është dokumenti i vlerësimit të rrezikut, që punëdhënësi i shoqërisë zbatuese, nën kujdesin e porositësit, harton për një kantier të veçantë, në rast ndryshimesh eventuale, sipas kërkesave të seksionit 4 të aneksit VI.

j) plani operativ i sigurisë POS është dokumenti i vlerësimit të rrezikut, që punëdhënësi i shoqërisë zbatuese, harton dhe modifikon për një kantier të veçantë, sipas kërkesave të seksionit 5 të aneksit VI.

Neni 3

Detyrimet e porositësit ose administruesit të punimeve, njoftimi paraprak

1. Porositësi ose administruesi i punimeve në fazën e projektimit të veprës, dhe në mënyrë të veçantë në momentin e zgjidhjeve teknike, në vënien në zbatim të projektit dhe në organizimin e punimeve në kantier, i përmbahet parimeve dhe masave të përgjithshme të mbikëqyrjes, aneksi V.

Me qëllim planifikimin dhe kryerjen në kushte të sigurta të punimeve ose të fazave të punimeve që duhet të zhvillohen njëkohësisht ose njëra pas tjetrës, porositësi ose administruesi i punimeve duhet të parashikojë në projekt kohëzgjatjen e proceseve apo të fazave të punës.

2. Porositësi ose administruesi i punimeve, në fazën e projektimit të veprës vlerëson përputhshmërinë e saj me dokumentet për të cilat flitet në nenin 4, pika 1.

3. Në kantieret në të cilët është parashikuar pjesëmarrja e disa subjekteve, edhe pse jo njëkohësisht, porositësi ose administruesi i punimeve, në varësi se kujt i është besuar detyra e projektimit-termat e referencës, emëron koordinatorin për projektin në çdo një prej rasteve të mëposhtme:

a) në kantieret në të cilët vëllimi i punës i llogaritur është i barabartë ose më i madh se 200 ditë pune;

b) në kantieret punimet e të cilëve sjellin rreziqe të veçanta të listuar në aneksin II.

4. Porositësi ose administruesi i punimeve përpara dhënies së punës, në rastet për të cilat flitet në pikën 3, cakton koordinatorin për realizimin e punimeve, i cili duhet të plotësojë kërkesat e nenit 10.

Kërkesa e mësipërme aplikohet edhe në rastin kur pas caktimit të punëve një subjekti të vetëm, realizimi i punimeve ose të një pjese të tyre i besohet një ose më shumë subjekteve.

5. Porositësi ose administruesi i punimeve, nëse plotëson kërkesat, për të cilat flitet në nenin 10, mund të kryejë funksionet si koordinator për projektin dhe koordinator për realizimin e punimeve.

6. Porositësi ose administruesi i punimeve iu komunikon subjekteve që do të kryejnë punimet dhe punëmarrësve të pavarur emrin e koordinatorit për projektin dhe të koordinatorit për realizimin e punimeve, këto emra duhet të jenë të shënuar në tabelën e kantierit.

7. Porositësi ose administruesi i punimeve mund të zëvendësojë në çdo moment, edhe personalisht nëse plotëson kërkesat për të cilat flitet në nenin 10, subjektet e përcaktuara për vënien në jetë të pikave 3 dhe 4.

8. Porositësi ose administruesi i punimeve edhe në rastin e dhënies së punës një subjekti të vetëm:

a) verifikon përshtatshmërinë tekniko-profesionale të subjekteve që do të kryejnë punimet dhe të punonjësve të pavarur në lidhje me punën që do t'u jepet;

b) u kërkon subjekteve që do të realizojnë punimet një deklaratë për numrin e personelit mesatar vjetor të ndarë sipas kualifikimit.

9. Porositësi ose administruesi i punimeve përpara fillimit të punimeve u komunikon autoriteteve kompetente njoftimin paraprak, të përgatitur konform aneksit III, në rastet e mëposhtme:

a) në kantieret për të cilët flitet në nenin 3, pika 3;

b) në kantieret, që fillimisht nuk kanë qenë subjekte të njoftimit të detyrueshëm, futen në kategoritë për të cilat flet germa "a", për efekt të ndryshimeve të ndodhura kur kanë qenë në punë e sipër;

c) në kantieret në të cilët punon një firmë e vetme në të cilat sasia e punës nuk duhet të jetë më e vogël se 200 (dyqind) ditë pune. Njoftimi paraprak duhet të jetë i varur në mënyrë të dukshme në kantier dhe nëse është e nevojshme të përditësohet.

Neni 4

Detyrat e koordinatorit për projektin

1. Gjatë përgatitjes së ofertave, koordinatori për projektin:
  - a) harton planin e sigurisë dhe të koordinimit për të cilin flitet në aneksin VI;
  - b) parapërgatit një dosje, e cila përmban informacionet e nevojshme për parandalimin dhe mbrojtjen nga rreziqet ndaj të cilave janë të ekspozuar punëtorët.
2. Dosja për të cilën flitet në pikën 1, germa “b” merret në konsideratë edhe në realizimin e punimeve plotësuese mbas mbarimit të veprës.

Neni 5

Detyrat e koordinatorit për realizimin e punimeve.

Gjatë realizimit të veprës, koordinatori për realizimin e punimeve merr masat që:

- a) Të verifikojë zbatimin nga ana e subjekteve që realizojnë punimet dhe nga të vetëpunësuarit, të rregullave që lidhen me ta, që i përmban plani i sigurisë dhe i koordinimit sipas aneksit VI dhe aplikimin korrekt të procedurave përkatëse të punës;
- b) Të verifikojë përshtatshmërinë e planit operativ të sigurisë, që duhet konsideruar plan plotësues i hollësishëm i planit të sigurisë dhe koordinimit sipas aneksit VI, duke siguruar përputhshmërinë me këtë të fundit dhe të përshtatë planin e sigurisë e të koordinimit me dosjen për të cilën flitet në nenin 4, pika 1, germa “b”, në varësi të zhvillimit të punimeve dhe të modifikimeve të mundshme të bëra, duke vlerësuar propozimet e subjekteve që realizojnë punimet për të përmirësuar sigurinë në kantier. Ai verifikon nëse subjektet që realizojnë punimet përshtatin planet përkatëse operative për sigurinë, kur është e nevojshme, sipas përcaktimeve të aneksit VI;
- c) Të organizojë çdo 3 muaj mbledhjen e këshillit të sigurisë dhe shëndetit në punë, si dhe organizimin e mbledhjes së jashtëzakonshme në rast të ndodhjes së një aksidenti në kantier, përfshirë këtu të vetëpunësuarit, bashkëpunimin dhe koordinimin e aktiviteteve, përveç informimit të tyre reciprok;
- d) Të verifikojë vënien në jetë se çfarë është parashikuar në marrëveshjet midis palëve me qëllim që të organizojë koordinimin midis përfaqësuesve të sigurisë e finalizuar kjo me përmirësimin e sigurisë në kantier;
- e) Të njoftojë porositësit ose administruesit e punimeve, nëpërmjet njoftimit me shkrim, subjekteve dhe të vetëpunësuarit, për moszbatimin e dispozitave të neneve 7, 8 dhe 9 dhe të urdhëresave të planit për të cilin flet aneksi VI dhe të propozojë pezullimin e punimeve, largimin e subjektit ose të vetëpunësuarve nga kantieri ose zgjidhjen e kontratës. Në rast se porositësi ose investitori nuk merr asnjë masë në lidhje me sinjalizimin, pa një motiv të arsyeshëm, koordinatori për realizimin e punimeve merr masat për t'i bërë njoftimin e mos përmbushjes së rregullave punëdhënësi inspektoratit sanitar shtetëror në atë territor dhe drejtorisë rajonale të Inspektoratit Shtetëror të Punës;
- f) Të pezullojë në rast rreziku të madh dhe të dukshëm ose të papritur, punimet e veçanta deri në verifikimin e marrjes së masave të përshtatshme nga subjektet e interesuara;
- g) në rastet për të cilat flitet në nenin 3, pika 4, koordinatori për realizimin e punimeve, përveçse kryen detyrat për të cilat flitet në pikën 1, harton dhe planin e sigurisë e të koordinimit dhe përgatit dosjen për të cilën flitet në nenin 4, pika 1.

Neni 6

Përgjegjësitë e porositësit dhe të administruesit të punimeve

1. Porositësi është i çliruar nga përgjegjësitë për përmbushjen e detyrimeve që lidhen vetëm me detyrën e caktuar të administruesit të punimeve.
2. Emërimi i koordinatorit për projektin dhe koordinatorit për realizimin e punimeve nuk e çliron porositësin ose administruesin e punimeve nga përgjegjësitë që lidhen me verifikimin e përmbushjes së detyrimeve për të cilat flitet në nenin 4, pika 1 dhe neni 5, germa “a”.

Neni 7

Detyrimet e punëmarrësve të vetëpunësuar.

Punëdhënësit e subjekteve, gjatë kryerjes së punës nga punëmarrësit e vetëpunësuar, vëzhgojnë masat e përgjithshme të mbikëqyrjes për pjesën që ka për detyrë;

- përdorimin e pajisjeve të punës dhe pajisjet e mbrojtjes personale sipas përshkrimit të aneksit V;

- përshtatjen e udhëzimeve të dhëna nga koordinatori për kryerjen e punimeve me synim sigurinë.

Neni 8

Masa të përgjithshme mbikëqyrjeje

Punëdhënësit e subjekteve që realizojnë punimet edhe në rastin kur në kantier punon një subjekt i vetëm ose me më pak se 10 punonjës, vëzhgojnë masat e përgjithshme të mbikëqyrjes sipas aneksit V dhe kujdesen në veçanti për mbajtjen e kantierit në kushte të rregullta dhe kushte shëndetësore të shëndetshme, kryejnë zgjedhjen e vendndodhjes së pozicioneve të punës, duke pasur parasysh kushtet e hyrjes për në këto vende, duke përcaktuar rrugë ose zona për zhvendosjen ose qarkullimin, kushtet e lëvizjes së materialeve të ndryshme, për këtë qëllim hartojnë planin operativ të sigurisë për të cilin flet neni 2, germa "h"; kryejnë mirëmbajtjen e kontrollin para fillimit të punës dhe kontrollin periodik të impianteve dhe pajisjeve të punës me qëllim eliminimin e defekteve që mund të dëmtojnë sigurinë ose shëndetin e punëmarrësve; caktojnë kufijtë dhe përgatitin zonën e stoqeve dhe të depozitimit të materialeve, në veçanti kur bëhet fjalë për lëndë dhe substanca të rrezikshme; përshtatin në funksion të zhvillimit të kantierit, të kohëzgjatjes efektive që duhet t'i jepet llojeve të ndryshme të punës ose fazave të punës; kryejnë bashkëpunimin midis punëdhënësve dhe punëmarrësve të pavarur; kryejnë bashkëveprimin me aktivitetet që ndodhin në vendndodhje, brenda dhe në afërsi të kantierit.

Neni 9

Detyrimet e punëdhënësve

1. Punëdhënësit:

a) marrin masa në përputhje me kërkesat e dhëna në aneksin V;

b) kujdesen për kushtet e heqjes së materialeve të rrezikshme, me koordinimin e porositësit ose të administruesit të punimeve, sipas rastit;

c) kujdesen që mbledhja e stoqeve dhe evakuimi i mbeturinave të bëhet në mënyrë korrekte.

2. Pranimin nga ana e punëdhënësit të planit të sigurisë dhe bashkërendimin e subjekteve zbatuese, për të cilin flitet në aneksin VI dhe redaktimin e planit operativ të sigurisë, të bërë në veçanti për kantierin në fjalë, përmbushjen e dispozitave për të cilat flitet në aneksin V.

Neni 10

Kërkesat profesionale të koordinatorit të projektit dhe të koordinatorit për realizimin e punimeve

1. Koordinatorin për projektin dhe koordinatori për realizimin e punimeve duhet të plotësojnë kërkesat e mëposhtme;

a) diplomë universitare në inxhinieri, arkitekturë, në përputhje me aktet ligjore në fuqi;

b) vërtetim nga ana e punëdhënësve ose e porositësve, që vërteton që ka punuar në sektorin e ndërtimeve për të paktën 3 vjet;

2. Subjektet për të cilat flitet në pikën 1, gjithashtu duhet të kenë certifikatë që tregojnë pjesëmarrjen në kurse specifike për sigurinë, të organizuara nga subjekte të njohura publike ose private.

3. Përmbajtja dhe kohëzgjatja e kurseve për të cilat flitet në pikën 2 duhet të respektojnë të paktën kërkesat e pikës së mëposhtme 8.

4. Certifikata për të cilën flitet në pikën 2 nuk kërkohet për punonjësit në shërbim pranë administratës publike dhe që kryejnë në këto administrata funksionin e koordinatorit.

5. Certifikata për të cilën flitet në pikën 2 nuk kërkohet për ata që kanë kryer punë teknike të dëshmuar në fushën e sigurimit në ndërtime për të paktën 5 vjet, si zyrtar publik ose si përfaqësues të shërbimit publik dhe për ata që kanë një certifikatë universitare, e cila vërteton se kanë kaluar një ose më shumë provime kurseve ose diplome universiteti, ekuivalente me përgatitjen e bërë me kursin për të cilin flet ANEKSI V ose certifikatën e pjesëmarrjes në një kurs pasuniversitar me të njëjta karakteristika të ekuivalentimit.

6. Shpenzimet, që lidhen me ndjekjen e kurseve për të cilat flitet në pikën 2 përballohen nga pjesëmarrësit.

7. Tarifa për pjesëmarrjen në kurset, për të cilat flitet në pikën 2, përcaktohet në përputhje me aktet në fuqi.

8. Kurs formimi për sigurinë e punës në sektorin e ndërtimit:

a) Kohëzgjatja 120 orë.

b) Përmbajtja legjislativi në fuqi për sa i përket fushës së sigurisë dhe të shëndetit në vendin e punës; sëmundje profesionale; statistikat mbi shkeljet e rregullave në kantiere; analizimi i rreziqeve; rregullat teknike dhe kriteret për organizimin e kantierëve dhe kryerjen e punëve në kushte sigurie (përdorimi i makinave, PMP-ve, skelave dhe ndërtimeve të përkohshme etj.); metodat për përpunimin e planeve të sigurisë dhe të koordinimit.

Neni 11

Plani i sigurisë dhe i koordinimit

1. Plani i sigurisë dhe i koordinimit hartohet në bazë të kriterëve të aneksit VI.

2. Plani i sigurisë dhe i koordinimit është pjesë përbërëse e kontratës së prokuruar.

3. Punëdhënësit e subjekteve që kryejnë punimet dhe punëtorët e pavarur janë të detyruar të venë në jetë ato që janë parashikuar në planin për të cilin flet pika 1 dhe në planin operativ të sigurisë.

4. Punëdhënësit e subjekteve që kryejnë punimet, vënë në dispozicion të përfaqësuesve për sigurinë një kopje të planit të sigurisë dhe të koordinimit dhe të planit operativ të sigurisë të paktën 10 ditë para fillimit të punimeve.

5. Subjekti që fiton kryerjen e punimeve mund t'i prezantojë koordinatorit për kryerjen e punimeve propozime mbi planin e sigurisë dhe të koordinimit, aty ku beson se garanton më mirë sigurinë në kantier duke u bazuar në eksperiencën e vet. Në asnjë rast modifikimet e mundshme nuk justifikojnë ndryshimet ose përshtatjen e çmimeve, për të cilat është rënë dakord.

6. Dispozitat e këtij neni nuk aplikohen në punimet, kryerja e menjëhershme e të cilave është e nevojshme për të parandaluar aksidente të mundshme ose për të organizuar masa emergjente ndërhyrjeje dhe shpëtimi.

Neni 12

Procesi i transmetimit

1. Porositësi ose administruesi i punimeve i transmeton planin e sigurisë dhe të koordinimit të gjitha subjekteve të ftuara për të paraqitur ofertat për kryerjen e punimeve. Në rast prokurimi për vepër publike, konsiderohet transmetim vënia në dispozicion e planit të gjithë konkurrentëve pjesëmarrës në tender.

2. Para fillimit të punimeve subjekti që ka fituar tenderin u paraqet planin për të cilin flitet në pikën 1 subjekteve nënkontraktore dhe punëmarrësve të vetëpunësuar.

3. Para fillimit të punimeve përkatëse çdo njëri prej subjekteve që do të realizojë punimet paraqet planin e vet operativ të sigurisë koordinatorit për realizimin e punimeve.

Neni 13

Konsultimi i përfaqësuesve për sigurinë

Përpara miratimit të planit të sigurisë dhe koordinimit, për të cilin flitet në nenin 12 dhe të ndryshimeve të mundshme të bëra në të, punëdhënësi i çdo subjekti që kryen punimet konsultohet me përfaqësuesin për sigurinë dhe shëndetin në punë ose me Këshillin e Sigurisë dhe Shëndetit në Punë dhe jep sqarimet e mundshme mbi përmbajtjen e tij. Përfaqësuesi për sigurinë ose Këshilli për Sigurinë dhe

Shëndetin në Punë mund të bëj propozime në lidhje me planin.

Neni 14

Mënyrat e vlerësimit të zhurmës

1. Ekspozimi i përditshëm personal i një punëmarrësi ndaj zhurmës mund të llogaritet në fazën e vlerësimit duke iu referuar kohëve të ekspozimit dhe nivelit standard të zhurmës së identifikuar nga studimet dhe matjet, vlera e të cilave njihet nga komisioni për parandalimin e aksidenteve.

2. Në raportin e vlerësimit për të cilin flet pika 2 e aneksit VII, duhet dhënë edhe burimi i dokumentuar të cilit i është referuar.

3. Në rastin e punëmarrësve të punimeve të caktuara, që kanë një ndryshim të dukshëm të ekspozimit ditor ndaj zhurmës nga një ditë pune në tjetrën, me qëllim aplikimin e rregullave në fuqi, mund t'i referohet vlerës së ekspozimit javor të javës që parashikohet më e zhurmshme në atë kantier e llogaritur konform çfarë është parashikuar në pikën 2 të aneksit VII.

Neni 15

Mënyra e zbatimit të detyrave të veçanta

1. Në kantieret ku kohëzgjatja e parashikuar e punimeve është më e vogël se 200 ditë pune, çliron punëdhënësin nga përmbushja e detyrimeve të parashikuar në nenin 14 për të cilin flet ANEKSI V, përveç rasteve kur përfaqësuesi për sigurinë bën një kërkesë të motivuar.

2. Në kantieret ku kohëzgjatja e parashikuar e punimeve është më e vogël se 200 ditë pune dhe ku është parashikuar mbikëqyrja sanitare sipas aneksit V, vizita e mjekut kompetent në ambientet e punës në kantiere, që kanë karakteristikë analoge me ato të vizituara nga i njëjti mjek kompetent dhe të administruara nga të njëjtat subjekte, mund të zëvendësohet ose të bashkohet sipas gjykimit të mjekut kompetent, me këqyrjen e planeve të sigurisë të kantierëve përkatëse në të cilat zhvillojnë aktivitetin e tyre punëmarrësit që janë subjekt i mbikëqyrjes së tij.

3. Duke u bazuar në çfarë është parashikuar në aneksin V, kriteret dhe përmbajtja e materialeve për formimin e punonjësve dhe të përfaqësuesve të tyre mund të përcaktohen nga palët sociale në momentin e lidhjes së kontratës së caktuar.

4. Punëdhënësit, kur është e parashikuar në kontratat e punës që porositësi ose administruesi i punimeve duhet të organizojë një shërbim të veçantë të ndihmës së shpejtë kundër zjarrit ose për evakuimin e punëmarrësve, janë të çliruar nga detyrimi i parashikuar në aneksin V.

ANEKSI I

LISTA JO E DETAJUAR E PUNIMEVE TË NDËRTIMIT OSE TË INXHINIERISË CIVILE

(të shprehur në nenin 2, germa "a")

1. Gërmimi
2. Punimet tokësore
3. Ndërtimi
4. Montimi dhe çmontimi i elementeve parafabrikate
5. Ristrukturimi ose pajisjet
6. Transformimi
7. Rinovimi
8. Riparimi
9. Çmontimi
10. Shembja
11. Ruajtja.
12. Mirëmbajtja – punime për lyerjen dhe pastrimin
13. Bonifikimi.

ANEKSI II
LISTA JO E DETAJUAR E PUNIMEVE QË SJELLIN RREZIQE TË VEÇANTA PËR SIGURINË
DHE SHËNDETIN E PUNËMARRËSVE
(Të shprehur në nenin 3, pika 3/b.)

1. Punët e rënda veçanërisht nga natyra e aktivitetit, e punimeve ose nga kushtet e ambientit, që i ekspozojnë punëmarrësit ndaj rreziqeve të groposjes, fundosjes ose rënies nga lartësitë në vendin e punës ose në vepër.

2. Punët që i ekspozojnë punëmarrësit ndaj substancave kimike ose biologjike që paraqesin rrezik të veçanta për sigurinë dhe shëndetin e punëmarrësve ose sjellin një nevojë administrative të mbikëqyrjes sanitare.

3. Punët me rrezatime jonizuese, që kërkojnë caktimin e zonave të kontrolluara dhe të mbikëqyrura, të cilat janë përcaktuar në nenin 20 të direktivës 80/836/Euratom.

4. Punët në afërsi të linjave elektrike dhe të tensionit të lartë.

5. Punët që ekspozojnë ndaj një rreziku mbytjeje.

6. Punët në puse, gjurmime të nëndheshme dhe galeri.

7. Punët nënujore me respiratorë.

8. Punët në kabina me ajër të ngjeshur .

9. Punët që sjellin përdorimin e eksplozivëve.

10. Punët në montimin dhe çmontimin e elementeve parafabrikate të rënda.

ANEKSI III
PËRMBAJTJA E NJOFTIMIT PARAPRAK
(Të shprehur në nenin 3, pika 9.)

1. Data e komunikimit.

2. Adresa e saktë e kantierit.

3. Porositësi(t) (emri(at) e adresa(t)).

4. Natyra e veprës.

5. Administruesi(t) i punimeve (emri(at) dhe adresa(t))

6. Koordinator(ët) për sa i përket sigurisë dhe shëndetit gjatë projektimit të veprës (emri(at) dhe adresa(t)).

7. Koordinator(ët) për sa i përket sigurisë dhe shëndetit gjatë realizimit të veprës (emri(at) dhe adresa(t)).

8. Data e parashikuar për fillimin e punimeve në kantier.

9. Kohëzgjatja e parashikuar e punimeve.

10. Numri maksimal i parashikuar i punëmarrësve në kantier.

11. Numri i parashikuar i ndërmarrjeve, subjekteve dhe i punëmarrësve të pavarur në kantier.

12. Identifikimi i subjekteve të përzgjedhura.

ANEKSI IV
KËRKESAT MINIMALE TË SIGURISË DHE TË SHËNDETIT NË KANTIER
(për të cilat flitet në neni 9, germa “a” dhe neni 10, pika 1, germa “a”)

PJESA A
KËRKESA MINIMALE ME KARAKTER TË PËRGJITHSHËM PËR VENDET E PUNËS NË
KANTIER

1. Qëndrueshmëria dhe fortësia

1.1 Vendoja e materialeve, pajisjeve dhe në mënyrë të përgjithshme çdo element që gjatë një zhvendosjeje mund të dëmtojë sigurinë dhe shëndetin e punëmarrësve, duhet bërë në mënyrë të përshtatshme dhe të sigurt.

1.2 Hyrja në sipërfaqe të ndërtuara me materiale që nuk ofrojnë një rezistencë të mjaftueshme është e lejueshme vetëm nëse ka pajisje ose mjete të përshtatshme për të bërë të mundur realizimin e

punës në mënyrë të sigurt.

2. Impianti i shpërndarjes së energjisë

2.1 Impiantet elektrike duhet të jenë të konceptuara, të realizuara dhe të përdorshme në mënyrë që mos përbëjnë rrezik zjarri ose shpërthimi dhe të mbrojnë në mënyrë të përshtatshme personat nga zënia e korrentit me kontakte direkte ose indirekte.

2.2 Projektimi, realizimi dhe zgjedhja e pajisjeve dhe mjeteve për mbrojtjen duhet të marri parasysh tipin dhe fuqinë e energjisë që transmetohet, kushtet, faktorët e jashtëm dhe personat kompetentë që do të hyjnë në mjediset e impiantit.

3. Rrugë dhe dalje emergjence

3.1 Rrugët dhe kalimet e emergjencës duhet të jenë bosh dhe të krijojnë daljen sa më direkte në një zonë të sigurisë.

3.2 Në rast rreziku të gjitha vendet e punës duhet të jenë të mundshme për t'u evakuar shpejt dhe në kushte të sigurisë maksimale nga ana e punëmarrësve.

3.3 Numri, shpërndarja dhe dimensionet e rrugëve dhe daljeve të emergjencës varen nga puna, pajisja, dimensionet e kantierit dhe të lokaleve, si edhe nga numri maksimal i personave që mund të jenë prezent.

3.4 Rrugët dhe daljet e veçanta të emergjencës duhet të jenë objekt i një sinjalistike konform rregullave kombëtare dhe përqasjes (transpozimit) së direktivës 77/576/KEE.

Sinjalistika duhet të jetë mjaft rezistente dhe e vendosur në vende të përshtatshme.

3.5 Rrugët dhe daljet e emergjencës, rrugët e qarkullimit dhe portat që janë për dalje nuk duhet të jenë të zëna nga objekte, në mënyrë që të mund të përdoren pa pengesa në çdo moment.

3.6 Rrugët dhe daljet e emergjencës që kanë nevojë për ndriçim duhet të jenë të pajisura me ndriçim emergjence me intensitet të mjaftueshëm në rast defekti të impiantit.

4. Njoftimi dhe mbrojtja nga zjarri.

4.1 Sipas karakteristikave të kantierit, të dimensioneve dhe të përdorimit të lokaleve, të pajisjeve që përdoren, të karakteristikave fizike dhe kimike të substancave ose të materialeve që gjenden në të, si edhe të numrit maksimal të personave që mund të gjenden, duhet të parashikohet një numër i mjaftueshëm pajisjesh të përshtatshme kundër zjarrit dhe nëse është e nevojshme njoftues zjarri ose sisteme alarmi.

4.2. Këto pajisje për mbrojtjen kundër zjarrit, njoftues zjarri dhe sisteme alarmi duhet të kontrollohen rregullisht dhe të mbahen në gjendje pune. Në intervale të rregullta duhet të zhvillohen prova dhe ushtrime të përshtatshme kontrolli.

4.3 Pajisjet joautomatike të mbrojtjes kundër zjarrit duhet të jenë të arritshme dhe të manovrueshme lehtësisht. Ato duhet të jenë subjekti i një sinjalistike konform rregullave kombëtare dhe të përqasin (transpozojnë) direktivën 77/576/KEE. Sinjalistika duhet të jetë mjaft rezistente dhe të jetë e vendosur në vende të përshtatshme.

5. Ajrimi

Duke mbajtur parasysh metodat e punës dhe të forcës fizike që i kërkohet punëmarrësve, duhet bërë e mundur që këta të fundit të kenë ajër të pastër në sasi të mjaftueshme.

Nëse përdoret një impiant ajrimi, ai duhet të mbahet në kushte pune dhe të mos ekspozohen punëmarrësit ndaj rrymave të ajrit të dëmshme për shëndetin e tyre.

Një sistem kontrolli duhet të sinjalizojë çdo defekt, kur kjo është e nevojshme për shëndetin e punëmarrësve.

6. Ekspozimi ndaj rreziqeve të veçanta.

6.1 Punëmarrësit nuk duhet të jenë të ekspozuar ndaj niveleve akustike dhe faktorëve të jashtëm të dëmshëm (për shembull, gaz, avull, pluhura).

6.2 Nëse disa punëmarrës duhet të hyjnë në një zonë ku atmosfera mund të ketë substanca toksike apo të dëmshme ose mund të ketë një nivel të pamjaftueshëm oksigjeni, apo mund të jetë e ndezshme, kjo atmosferë duhet kontrolluar dhe duhet të merren masa të përshtatshme për të parandaluar çdo rrezik.

6.3 Një punëmarrës nuk mund në asnjë rast të ekspozohet në një atmosferë të mbyllur me shumë rrezik. Ai duhet të jetë të paktën i mbikëqyrur vazhdimisht nga jashtë dhe duhet të jenë marrë të gjitha masat e përshtatshme për ta ndihmuar në mënyrë efikase dhe të menjëhershme.

7. Temperatura

Gjatë punës temperatura për organizmin njerëzor duhet të jetë e përshtatshme, duke mbajtur

parasysh metodat e punës që aplikohen dhe forcën fizike që u kërkohet punëmarrësve.

8. Ndryçimi, natyral dhe artificial i vendeve të punës, të lokaleve dhe të rrugëve të qarkullimit në kantier

8.1 Vendet e punës, lokalet dhe rrugët e qarkullimit në kantier duhet të kenë, për sa është e mundur, dritë natyrale të mjaftueshme dhe të jenë të ndriçuara në mënyrë të përshtatshme dhe me dritë artificiale të mjaftueshme natën, si edhe kur drita natyrale është e pamjaftueshme, sipas rastit përdoren burime drite portative të mbrojtura kundër përplasjeve. Ngjyra e përdorur për dritën natyrale nuk mund të ndryshojë ose të influencojë në perceptimin e sinjaleve dhe tabelave rrugore.

8.2 Impiantet e ndriçimit të lokaleve, të vendeve të punës dhe të rrugëve të qarkullimit duhet të jenë të vëna në mënyrë të tillë që lloji i ndriçimit të parashikuar të mos paraqesë rrezik aksidenti për punëmarrësit.

8.3 Lokalet, vendet e punës dhe rrugët e qarkullimit në të cilat punëmarrësit janë në mënyrë të veçantë të ekspozuar ndaj rreziqeve në rast prishje të ndriçimit artificial duhet të jenë të pajisura me një dritë emergjence me intensitet të mjaftueshëm.

9. Dyert dhe portat

9.1 Dyert rrëshqitëse duhet të jenë të pajisura me një sistem sigurie që të evitojnë daljen nga pozicioni dhe rënien.

9.2 Dyert dhe portat që hapen me drejtim lart duhet të jenë të pajisura me një sistem sigurie që t'i pengojë ato të bien poshtë.

9.3 Dyert e vendosura në linjën e rrugëve të emergjencës duhet të jenë të shënuara në mënyrë të përshtatshme.

9.4 Në afërsi të portave të destinuara kryesisht për qarkullimin e mjeteve duhet të parashikohen porta për qarkullimin e këmbësorëve, të cilat duhet të jenë të sinjalizuara në mënyrë të dukshme dhe të qëndrojnë të lira vazhdimisht, përveç rastit kur kalimi për këmbësorët është i veçantë dhe i sigurt.

9.5 Dyert dhe portat mekanike duhet të funksionojnë pa rrezik aksidenti për punëmarrësit. Ato duhet të kenë pajisje bllokimi emergjence që gjenden lehtësisht dhe të arritshme dhe të hapen automatikisht, gjithashtu të mund të hapen me dorë në rast ndërprerje të energjisë.

10. Rrugët e qarkullimit - zonat e rrezikut

10.1 Rrugët e qarkullimit, përfshirë shkallët, shkallët fikse, skelat dhe planet e pjerrëta për ngarkim duhet të jenë të llogaritura, të sistemuara dhe praktike në mënyrë që të mund të jenë lehtësisht të përdorshme, në siguri të plotë konform destinacionit të tyre dhe që punëmarrësit, të cilët punojnë në afërsi të këtyre rrugëve qarkullimi, të mos kenë asnjë rrezik.

10.2 Dimensionet e rrugëve që shërbejnë për qarkullimin e personave dhe/ose të mallrave, përfshirë ato në të cilat bëhen veprime ngarkimi ose shkarkimi, duhet të jenë të parashikuara për një numër të madh përdoruesish dhe për tipin e aktivitetit.

Kur në rrugët e qarkullimit përdoren mjete transporti, duhet të parashikohet një distancë sigurie e mjaftueshme ose mjete mbrojtëse të përshtatshme për përdoruesit e tjerë të vendit.

Këto rrugë duhet të jenë të sinjalizuara qartësisht, t'i ushtrohen kontrollit të vazhdueshëm dhe duhet të parashikohet mirëmbajtja e tyre.

10.3 Rrugët e qarkullimit të destinuara për mjetet duhet të kenë një distancë të mjaftueshme nga dyert, portat dhe udhëkalimet për kalimtarët, korridoret dhe shkallët.

10.4 Nëse kantieri ka zona me hyrje të kufizuara, këto zona duhet të kenë pajisje që evitojnë hyrjen e atyre që nuk kanë punë. Masa të përshtatshme duhet të adoptohen për të mbrojtur punëmarrësit që janë të autorizuar për të hyrë në zonat e rrezikut.

Zonat e rrezikut duhet të sinjalizohen në mënyrë të dukshme mirë

11. Skelat dhe pjerrësitë për ngarkim

11.1 Skelat dhe pjerrësitë për ngarkim duhet të jenë të përshtatura në funksion të dimensioneve të ngarkesës për t'u transportuar.

11.2 Skelat e ngarkimit duhet të kenë të paktën një rrugë daljeje.

11.3 Pjerrësitë e ngarkimit duhet të ofrojnë një siguri të tillë që punëmarrësit të mos rrëzohen.

12. Hapësira për lirinë e lëvizjes në vendin e punës

Sipërfaqja e vendit të punës duhet të jetë e dimensionuar në mënyrë të tillë që punëmarrësit të kenë liri të mjaftueshme lëvizjeje për aktivitetin e tyre, duke mbajtur parasysh çdo lloj pajisjeje ose materiali të nevojshëm prezent.

13. Ndhimja e shpejtë

13.1. I takon punëdhënësit të garantojë që në çdo moment të mund të kryejë një ndihmë të shpejtë, me personel që të ketë formimin e përshtatshëm. Duhet të merren masa për të siguruar largimin për kura mjekësore të punëmarrësve, viktimat të aksidenteve ose të një sëmundjeje të papritur.

13.2. Kur dimensionet e kantierit ose tipi i aktivitetit e kërkon, parashikohen një ose më shumë lokale të destinuara për ndihmë të shpejtë.

13.3. Lokalet e destinuara për ndihmë të shpejtë duhet të jenë të pajisura me impiante dhe pajisje të ndihmës së shpejtë të domosdoshme dhe të jenë lehtësisht të arritshme me barela.

13.4. Pajisjet e ndihmës së shpejtë duhet të jenë të disponueshme, gjithashtu në të gjitha vendet ku e kërkojnë kushtet e punës. Ato duhet të jenë objekt i një sinjalistike të përshtatshme dhe duhet të jenë të arritshme lehtësisht.

Një sinjalistikë lehtësisht e dukshme duhet të tregojë adresën dhe numrin e telefonit të shërbimit lokal të urgjencës.

14. Shërbimet sanitare

14.1 Dhomat e zhveshjes dhe dollapë për rrobat

14.1.1 Dhoma zhveshjeje të përshtatshme duhet të vihen në dispozicion të punëmarrësve që duhet të veshin veshje speciale pune, dhe për motive shëndetësore ose mirësjelljeje nuk mund t'u kërkohej atyre të zhvishen në vend tjetër. Dhomat e zhveshjes duhet të jenë të arritshme lehtësisht, të kenë një kapacitet të mjaftueshëm dhe të jenë të pajisura me karrige.

14.1.2 Dhomat e zhveshjes duhet të jenë me dimensione të mjaftueshme dhe të kenë pajisje që t'i lejojnë çdo punëtori të thajë, nëse është e nevojshme, rrobat e tij të punës, si edhe t'i mbyll me çelës ato dhe sendet e tij personale.

Kur rrethanat e kërkojnë (për shembull, substanca të rrezikshme, lagështia, pisllëku) rrobat e punës duhet të vendosen veç nga veshjet dhe sendet personale.

14.1.3 Dhomat e zhveshjes duhen parashikuar të ndara për burrat dhe gratë.

14.1.4 Kur dhomat e zhveshjes nuk janë të nevojshme sipas pikës 14.1.1, çdo punëmarrës duhet të ketë një hapësirë në të cilën të vendosë me çelës veshjet e tij dhe sendet e tij personale.

14.2 Dushet, lavamanët

14.2.1 Dushet të përshtatshëm dhe në numër të mjaftueshëm duhet të vendosen në dispozicion të punëmarrësve sa herë që tipi i aktivitetit ose shëndeti e kërkon. Vendet për dushë duhet të parashikohen të ndara për burrat dhe gratë.

14.2.2 Vendet për dushë duhet të jenë me dimensione të mjaftueshme për të lejuar çdo punëtor të bëjë tualetin e vet pa asnjë pengesë dhe në kushte higjienike të përshtatshme.

Dushet duhet të jenë të pajisura me ujë të rrjedhshëm të ngrohtë dhe të ftohtë

14.2.3 Kur dushet nuk janë të nevojshëm sipas pikës 14.2.1, rreshti i parë, duhet të parashikohen pranë vendeve të punës dhe dhomave të zhveshjes, lavamanë të përshtatshëm me ujë të rrjedhshëm (i ngrohtë nëse është i nevojshëm) dhe në numër të mjaftueshëm.

Përdorim i ndarë i lavamanëve për burrat dhe për gratë duhet të parashikohet, kur kjo është e nevojshme për motive mirësjelljeje

14.2.4 Nëse vendet për dushet ose për lavamanët dhe dhomat e zhveshjes janë të ndara, këto vende duhet të jenë lehtësisht të komunikueshme mes tyre.

14.3 Banjat dhe lavamanët

Punëtorët duhet të kenë pranë vendit të tyre të punës, vende pushimi, dhoma zhveshjeje dhe vende për dushet ose lavamanët, vende speciale të pajisura me një numër të mjaftueshëm banjash dhe lavamanësh.

Banja të ndara ose me përdorim të ndarë të tyre, duhet të parashikohen për burrat dhe gratë 15.

15. Lokalet e pushimit dhe/ose të ndenjjes

15.1 Kur siguria dhe shëndeti i punëmarrësve e kërkon, në veçanti për shkak të aktivitetit ose të efektivave që kalojnë një numër të caktuar personash dhe për shkak të largësisë së kantierit, punëmarrësit duhet të kenë në dispozicion lokale pushimi dhe/ose ndenjeje të arritshme lehtësisht.

15.2 Lokalet e pushimit dhe/ose të ndenjjes duhet të jenë me dimensione të mjaftueshme dhe të pajisura me një numër tavolinash dhe karrigesh me mbështetëse, duke pasur parasysh numrin e punëmarrësve.

15.3 Kur këto të quajtura lokale nuk ekzistojnë, hapësira të tjera duhet të vihen në dispozicion të

personelit që të mund të qëndrojnë gjatë ndërprerjes së punës.

15.4 Lokalet e ndenjjes fikse, nëse nuk janë vetëm për përdorim të veçantë, duhet të kenë pajisje sanitare në numër të mjaftueshëm, një mjedis për të ngrënë dhe një mjedis pushimi.

Ato duhet të jenë të pajisura me shtretër, dollap, tavolina dhe karrige me mbështetëse të ulëta, aq sa është numri i punëmarrësve dhe të jenë të pranueshme për përdorimin e parashikuar duke pasur parasysh prezencën e personave të gjinisë mashkullore dhe femërore.

15.5 Në lokalet e pushimit dhe të ndenjjes duhet të merren masa të përshtatshme për mbrojtjen e atyre që nuk pinë duhan nga duhanpirësit.

16. Gratë shtatzëna dhe nënat që i japin gji fëmijëve.

Gratë shtatzëna dhe nënat që i japin gji fëmijëve duhet të kenë mundësinë të pushojnë në pozicion dhe kushte të përshtatshme.

17. Punëtorë me aftësi të kufizuar

Vendet e punës duhet të jenë në funksion edhe për personat me aftësi të kufizuar, nëse është e nevojshme.

Këto rregulla aplikohen në veçanti tek dyert, në rrugët e komunikimit, në shkallë, në dushe, në lavamanë, në banjat dhe në vendet e punës të përdorura nga punëtorë me aftësi të kufizuar në përputhje me aktet në fuqi.

18. Instruksione të ndryshme.

18.1 Hyrja dhe rrethimi i kantierit duhet të jenë të shënuara në mënyrë që të jenë qartësisht të dallueshme dhe të shikueshme lehtësisht

18.2 Punëtorët duhet të kenë në kantier ujë të pijshëm dhe sipas rastit një pije tjetër të përshtatshme joalkoolike në sasi të mjaftueshme në vende të përshtatshme ose në afërsi të vendit të punës.

18.3 Punëtorët duhet të kenë:

- pajisje për të marrë vaktet e tyre në kushte të kënaqshme;
- të kenë pajisje për të përgatitur vaktet në kushte të kënaqshme.

PJESA B

KËRKESA MINIMALE ME KARAKTER SPECIFIK PËR VENDET E PUNËS NË KANTIERE

Seksioni I – Vendet e punës në kantiere në mjedis të brendshëm.

1. Qëndrueshmëria dhe stabiliteti

Mjediset duhet të paraqesin një strukturë me qëndrueshmëri të përshtatshme për llojin e përdorimit.

2. Dyert e emergjencës

Dyert e emergjencës duhet të hapen me drejtim nga jashtë.

Dyert e emergjencës duhet të jenë të mbyllura në mënyrë të tillë që të hapen lehtësisht dhe menjëherë nga çdo person që ka nevojë t'i përdori në rast emergjence.

Dyert e rrëshqitshme dhe portat rrotulluese nuk përdoren si dyer emergjence.

3. Ajrimi

Kur përdoren impiante kondicionimi të ajrit ose ventilimi mekanik, ato duhet të funksionojnë në mënyrë të tillë që punëtorët të mos ekspozohen ndaj rrymave bezdisëse të ajrit. Çdo depozitim ose grumbullim pislleku që mund të përbëjnë një rrezik të menjëhershëm për shëndetin e punëmarrësve, për shkak të ndotjes së ajrit që thithet, duhet të eliminohet me shpejtësi.

4. Temperatura

4.1 Temperatura e mjediseve të pushimit, mjediseve të personelit në shërbim të përhershëm, e banjave, e mensave dhe e mjediseve të ndihmës së shpejtë duhet të përmbushin destinacionin specifik të tyre.

4.2 Dritaret, ndriçuesit në çati, dhe muret e ndryshme me xhama duhet të evitojnë një ngrohje të tepërt nga dielli, duke mbajtur parasysh tipin e punës dhe të mjedisit të përdorimit.

5. Ndriçimi natyral dhe artificial

Vendet e punës duhet të kenë, në masën e mundshme, dritë natyrale të mjaftueshme, dhe të kenë pajisje që lejojnë një ndriçim të përshtatshëm artificial për të ruajtur sigurinë dhe shëndetin e punëmarrësve.

6. Dysshemetë, muret dhe çatitë e mjediseve

6.1 Dysshemetë e mjediseve, nuk duhet të kenë të dala, gropa ose sipërfaqe të përkulura të rrezikshme; duhet të jenë fikse, të qëndrueshme dhe jo të rrëshqitshme.

6.2 Sipërfaqet e dysHEMEVE, të mureve dhe të çatitë në mjedise duhet të jenë të pastruara dhe të suvatuara për të pasur kushte të përshtatshme higjienike.

6.3 Muret e tejdukshme ose të tejndritshme, në veçanti muret e brendshme tërësisht me xham në mjedise ose në afërsi të vendeve të punës ose rrugëve të qarkullimit duhet të jenë qartësisht të shënuara dhe të jenë të ndërtuara me materiale të sigurta ose të jenë të ndara nga ato që quhen vende pune dhe rrugë qarkullimi, në mënyrë të tillë që punëtorët të mos jenë në kontakt me këto mure dhe të mos dëmtohen në rast të thyerjeve të mundshme të tyre.

7. Dritaret dhe ndriçuesit e çatitë

7.1 Dritaret, ndriçuesit e çatitë dhe pajisjet e ventilimit duhet të hapen, mbyllen, rregullohen dhe fiksohen nga punëmarrësit në mënyrë të sigurt. Kur janë të hapura nuk duhet të jenë të pozicionuara në mënyrë që të përbëjnë rrezik për punëmarrësit.

7.2 Dritaret dhe ndriçuesit e çatitë duhet të jenë të projektuara bashkë me pajisjet që lejojnë pastrimin pa rrezik të mjedisit për punëmarrësit që punojnë aty, si dhe për punëmarrësit që gjenden aty.

8. Dyert dhe portat

8.1 Pozicioni, numri, materialet e përdorura dhe dimensionet e dyerve dhe të portave përcaktohen nga natyra dhe nga përdorimi i mjediseve.

8.2 Në dyert transparente duhet vendosur një shenjë në lartësinë e trupit të njeriut.

8.3 Dyert dhe portat që hapen në dy drejtime duhet të jenë transparente ose të jenë të pajisura me pjesë transparente.

8.4 Kur sipërfaqet transparente ose të tejndritshme të dyerve dhe portave janë të përbëra nga materiale të sigurta dhe kur lë për të kuptuar që punëmarrësit mund të plagosen nëse një derë ose një portë thyhet, këto sipërfaqe duhet të jenë të mbrojtura kundër thërrmimit, copëtimit.

9. Rrugët e qarkullimit

Kur përdorimi dhe pajisja e mjediseve e kërkon sigurimin dhe mbrojtjen e punimeve, evidentimi i rrugëve të qarkullimit duhet të jetë sa më i dukshme.

10. Masa specifike për shkallët dhe kalimet e lëvizshëm.

Shkallët dhe kalimet e lëvizshme duhet të funksionojnë në mënyrë të sigurt. Ato duhet të jenë të pajisura me mjetet e nevojshme të sigurisë.

Ato duhet të jenë të pajisur me udhëzues për ndalimin në raste emergjence, lehtësisht të dallueshme dhe të arritshme.

11. Dimensioi dhe vëllimi i ajrit të mjediseve

Mjediset e punës duhet të kenë një sipërfaqe dhe një lartësi që lejojnë punëmarrësit të bëjnë punën e tyre pa rrezik për sigurinë, shëndetin ose mirëqenien.

Seksioni II - Vendet e punës në kantiere në mjedis të jashtëm.

1. Qëndrueshmëria dhe stabiliteti

1.1 Vendet e punëve të lëvizshme ose fikse të vendosura në lartësi dhe poshtë duhet të jenë të qëndrueshme dhe me stabilitet, duke pasur parasysh:

- numrin e punëmarrësve që punojnë;
- ngarkesat maksimale që ato mund të mbajnë dhe shpërndarjen e tyre;
- ndikimet e jashtme që ato mund të pësojnë.

Kur mbajtëset dhe komponentët e tjerë të këtyre vendeve të punës nuk paraqesin një stabilitet real, duhet të sigurohet qëndrueshmëria e tyre me mjete mbërthimi të përshtatshme dhe të sigurta për të evituar çdo zhvendosje të pavend ose të pavullnetshme në të gjithë vendin e punës ose në pjesë të tij.

1.2 Verifikimi,

Qëndrueshmëria dhe fortësia duhet të verifikohen në mënyrë të përshtatshme dhe në mënyrë të veçantë mbas një modifikimi të mundshëm të lartësisë ose të thellësisë së vendit të punës.

2. Impiantet e shpërndarjes së energjisë

2.1 Impiantet e shpërndarjes së energjisë së kantierit, sidomos ato që janë subjekte të ndikimeve të jashtme, të inspektohen nga Inspektorati Qendror Teknik dhe t'i nënshtrohen rregullisht mirëmbajtjes.

2.2. Impiantet ekzistuese para fillimit të punës në kantierit duhet të jenë të identifikuar, të verifikuara dhe qartësisht të shënuara në mënyrë të dallueshme.

2.3 Linjat e mundshme elektrike ajrore duhet të jenë, për aq sa është e mundur, të devijuara jashtë zonës së kantierit ose të shkëputura nga tensioni. Nëse kjo nuk do të ishte e mundur, duhet të parashikohen pengesa ose lajmërimi që mjetet dhe impiantet të jenë të distancuara.

Njoftime paraprake dhe një mbrojtëse e varur poshtë linjave, duhet të parashikohen në rastin kur mjetet e kantierit mund të kalojnë poshtë linjave elektrike.

3. Ndikimet atmosferike

Punëtorët duhet të mbrohen ndaj influencave, shkarkimeve atmosferike, të cilat mund të ndikojnë në sigurinë dhe shëndetin e tyre.

4. Rënia e objekteve

Punëtorët duhet të mbrohen nga rënia e materialeve, të cilët duhen sistemuar me mjete, sa herë që kjo është teknikisht e mundshme. Materialet dhe pajisjet duhet të jenë të vendosura dhe të radhitura në mënyrë të tillë që të evitohet rënia ose përmbysja.

Nëse është e nevojshme, duhet të parashikohen kalime të mbuluara në kantier ose të mos lejohet hyrja në zonat e rrezikshme.

5. Skela dhe struktura prej druri

5.1 Skelat dhe strukturat e përkohshme

Në punimet që kryhen në një lartësi më të madhe se dy metra, duhet të merren masa për ndërtimin e skelave të përkohshme për realizimin e këtyre punimeve. Ato duhet të ndërtohen me strukturat të përshtatshme ose të ngjashme dhe duke parashikuar masa për të eliminuar rreziqet e rënies së personave dhe materialeve nga lartësia.

5.2 Montimi dhe çmontimi i strukturave të përkohshme.

Montimi dhe çmontimi i strukturave të përkohshëm duhet të ndiqet nën mbikëqyrjen direkte të një përgjegjësi për punimet.

5.3 Depozitimi i materialeve në skela

Mbi sheshet e shërbimit dhe mbi skela, zakonisht është i ndaluar çdo depozitim, me përjashtim të materialeve të përkohshme dhe mjeteve të nevojshme për punimet. Ngarkesa e materialeve dhe e personave duhet të jenë gjithmonë më e vogla se sa ngarkesa mbajtëse e llogaritur e skelës; vendosja e materialeve duhet të lejohet lëvizjet dhe manovrat e nevojshme të punëmarrësve për kryerjen e punës.

5.4 Lidhjet e strukturave

Lidhja e elementëve që përbëjnë strukturën e montimit të skelave duhet të bëhet nëpërmjet fashaturave me pllakë çeliku të butë të fiksuar me gozhda ose nëpërmjet traversave prej druri (kllapa, nofulla), lejohen bërja e lidhjeve me litar me fibra tekstili.

5.5 Udhëzimet e montimit

Skelat duhet të realizohen me elemente që lidhen njëri me tjetrin dhe distancat e montimit nuk duhet të jenë më shumë se një metër, duhet gjithashtu të jenë vertikale ose të përkulura lehtë drejt ndërtesës.

Për struktura deri në 8 metër lartësi pranohen montime të veçanta njëpjesëshe, për strukturat me një lartësi më të madhe, vetëm për 7 metrat e fundit shtyllat mbajtëse mund të jenë me elemente të veçanta.

Këmba e traversave duhet të jetë e siguruar fort në bazën e mbështetjes ose e mbërthyer mirë në mënyrë që të mos lejohet çdo epje në drejtim vertikal ose horizontal. Lartësia e shtyllave mbajtëse duhet të kalojë të paktën me 1, 20 m strukturën e fundit të skelës ose sipërfaqen e çatisë.

Distanca midis dy shtyllave mbajtëse të vendosura njëra pas tjetrës nuk duhet të jetë më e madhe se 3,60 m, mund të lejohet një distancë më e madhe kur kjo kërkohet nga motive të qarta përdorimi në kantier, mjaft që, në një rast të tillë, sigurimi i skelës të bëhet në bazë të një projekti të hartuar nga një inxhinier ose nga një arkitekt, me llogaritjet përkatëse të qëndrueshmërisë.

Skela duhet të jetë efektivisht e fiksuar në mënyrë efikase pranë ndërtimit të paktën çdo dy kate të skelave dhe në çdo dy shtylla mbajtëse të pajanduara, me mbërthime në formë rombi.

5.6 Mbrojtëset anësore të skelave

Mbrojtëset në skela duhet të jenë të vendosura në distancë vertikale të njëpasnjëshme jo më shumë se 2 m. Ato duhet të mbështeten në mbajtëse prej druri të gozhduara në shtyllat mbajtëse dhe të jenë të siguruar fort të fashuara me pllakë çeliku të butë (mbajtëse) ose gozhdë të farkëtuara. Lidhja mund të realizohet edhe me mbajtëse hekuri ose edhe me të paktën me një zinxhir metalik me rrotullim të dyfishtë (ganxhë skelash), lejohen edhe lidhje me litarë fibrash tekstili.

Skajet mbrojtëse të njëpasnjëshme të një skele duhet të jenë të mbivendosura dhe mbivendosjet duhet të lidhen me shtyllat mbajtëse.

5.7 Traversat

Traversat, trarët tërthore, të mbajtjes së dërrasave, duhet të montohen në mënyrë perpendikulare me ballin, faqen e ndërtesës.

Kur skela është bërë vetëm me një radhë shtyllash mbajtëse, një skaj i traversave duhet të mbështetet në muraturë për në jo më pak se 15 cm dhe tjetri duhet të jetë i siguruar te mbrojtësi i krahut tjetër të skelës.

5.8 Dërrasat

Dërrasat që përbëjnë sipërfaqen e skelave, pasarelave, vendkalimeve dhe skelave të shërbimit duhet t'i kenë fibrat në drejtim paralel me aksin, trashësia duhet të jetë e përshtatshme për ngarkesën që duhet të mbajnë, dhe në çdo rast jo më pak se 4 centimetra, dhe gjerësi jo më të vogël se 20 centimetra. Dërrasat vetë nuk duhet të kenë nje më shumë se 10 për qind, pasi zvogëlojnë seksionin e rezistencës. Dërrasat nuk duhet të kenë pjesë të ngritura dhe duhet të mbështeten gjithmonë mbi katër traversa (trarë tërthore), skajet e tyre duhet të jenë të mbivendosura gjithmonë mbi një traversë jo më pak se 40 cm.

Dërrasat duhet të sigurohen ndaj zhvendosjeve dhe të afuara mes tyre dhe objektit në ndërtim, gjithsesi lejohet një hapësirë nga muratura, objekti, jo më të madhe se 20 centimetra, për kryerjen e punimeve përfundimtare.

Dërrasat e jashtme duhet të jenë në kontakt me shtyllat mbajtëse

5.9 Parmakët

Skelat dhe skelat e shërbimit, pasarelat, vendet e kalimit, që janë të vendosura në një lartësi më të madhe se 2 metra, duhet të jenë të pajisura në të gjitha anët e boshllëkut me parmakë të fuqishëm të përbërë nga një ose më shumë tuba paralel me dërrasën, buza e sipërme e të cilit të jetë e vendosur në jo më pak se një metër lartësi nga sipërfaqja e dyshemesë, dhe dërrasat anësore për mbrojtjen e këmbës jo më pak se 20 centimetra e vendosur anash dhe e ngjitur me dërrasën e dyshemesë.

Mbrojtëset dhe dërrasa për mbrojtjen e këmbëve nuk duhet të lënë një hapësirë në drejtim vertikal më të madhe se 60 centimetra.

Si mbrojtëset, ashtu edhe dërrasa për mbrojtjen e këmbëve duhet të vihen nga pjesa e brendshme e shtyllave mbajtëse.

5.10 Skelat me ndërprerje

Në rastet kur ka kërkesa të veçanta për mos përdorimin e skelave normale, mund të lejohen skela me ndërpreje mjaft që struktura e tyre t'i përgjigjet kriterëve rigoroze teknike dhe të garantojë qëndrueshmërinë dhe stabilitetin. Në çdo rast për skelën me ndërprerje duhet të vëzhgohet zbatimi i rregullave të mëposhtme:

1. Dyshemeja duhet të jetë e përbërë nga dërrasa të lidhura fort, pa të çara ku mund të kalojnë materialet e vogla, dhe parmaku i skelës duhet të jetë i plotë, ky i fundit mund të përdoret vetëm në skelën e poshtme, në rastin e disa skelave të mbivendosura;

2. Dyshemeja dërrasës nuk duhet të ketë gjerësi më të madhe se 1,20 m;

3. Traversat mbajtëse të skelave duhet të jenë të vendosura fortë në brendësi të pjesës së qëndrueshme të ndërtesës, duke përdorur sipas rastit gozhda, nuk është i lejueshëm përdorimi i kundër peshave si mbajtës traversash, përveç rasteve kur nuk mund të veprohet ndryshe;

4. Traversat duhet të mbështeten në struktura dhe materiale rezistente;

5. Pjesët e brendshme të traversave duhet të jenë të lidhura fort mes tyre me dy tuba të fortë, prej të cilëve njëri i vendosur nga pjesa e brendshme e murit ose e kolonave dhe tjetri në skajet e traversave në mënyrë që të pengojë çdo zhvendosje.

5.11 Mbajtëset metalike

Në skelat me ndërprerje mund të përdoren sisteme mbajtësesh metalike, mjaft që elementet fikse mbajtës të vendosen në konstruksion me bulona të fiksuar nga pjesa e brendshme me dado dhe kundër dado, me kunjta metalike ose me pajisje të tjera që ofrojnë garanci të plotë dhe rezistence.

5.12 Nënkelat

Skeleritë dhe skelat e shërbimit duhet të kenë një skelë të poshtme sigurie, të ndërtuar si skelë, në distancë jo më të madhe se 2.50 m. Ndërtimi i nënkelës për skelat me ndërprerje mund të mos bëhet kur janë duke u bërë punë mirëmbajtjeje ose riparime me kohëzgjatje jo më të madhe se pesë ditë.

5.13 Skelat në ndërtimet me beton

Në zbatimin e punimeve me strukturë betoni, kur nuk parashikohet të bëhet ndërtimi i një skele normale me rrugëkalime nga toka, përpara se të nisë bërja e kallëpeve në kolonat perimetrale për hedhjen e betonit, duhet rregulluar në nivelin e katit, një skelë sigurie normale e ndërprerë, që ka gjerësinë e nevojshme prej të paktën 1,20 m.

Armaturat mbajtëse të kallëpit për hedhjen e soletës ose të trarëve, nuk duhet të kenë të dala jashtë nga kallëpi më shumë se 40 centimetra prej buzës së jashtme të vetë kallëpit.

Si nënskelë mund të shërbejë skela e ndërprerë që ngrihet në korrespondencë me katin e poshtëm.

Në përputhje me vendet e kalimit ose të qëndrimit duhet të vendoset në lartësinë e soletës që mbulon katin e parë, një skelë sigurie (mantovana) për mbrojtjen nga materialet që bien nga lart.

5.14 Vendkalimet pasarelat

Vend kalimet duhet të kenë gjerësi jo më të vogël se 0,60 m kur janë vetëm për kalimin e punëmarrësve dhe 1,20 m, nëse janë të destinuara për transportin e materialeve. Pjerrësia e tyre nuk duhet të jetë më e madhe se 50%. Vendkalimet e gjata duhet të jenë të ndërprera me shesh pushime në intervale të përshtatshme, në dërrasat e vendkalimeve duhet të fiksohen listela të tërthorta në distancë jo më të madhe se hapi i një njeriu të ngarkuar. Kalimet duhet të jenë të pajisura nga ana e boshllëkut me parmakë normalë dhe me dërrasa që pengojnë daljen e këmbës.

6. Skelat metalike dhe skelat e lëvizshme.

6.1 Autorizim për ndërtimin dhe për përdorimin

Ndërtimi dhe përdorimi i skelave, strukturat mbajtëse të së cilave janë të përbëra tërësisht ose pjesërisht nga elemente metalike, përcaktohen nga rregullat e pikës 6.

Për çdo lloj skele metalike prodhuesi duhet të kërkojë në Ministrinë e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, autorizimin për përdorim duke e pajisur kërkesën me një relacion në të cilin duhet të jenë të specifikuar elementet për të cilat flitet më poshtë.

6.2 Relacioni teknik

Relacioni teknik duhet të përmbajë:

1. Përshkrimin e elementeve që përbëjnë skelën, dimensionet e tyre me tolerancat e pranueshme dhe skemën e plotë;
2. Karakteristikat e rezistencës së materialeve të përdorura dhe koeficientet e sigurisë të marra për materialet e veçanta;
3. Treguesin e provave të ngarkesës, ndaj të cilëve janë nënshtruar elementet e ndryshëm;
4. Llogaritjen e skelës sipas kushteve të ndryshme të përdorimit;
5. Udhëzimet për provat e ngarkesës së skelës;
6. Udhëzimet për montimin, përdorimin dhe çmontimin e skelës;
7. skema-tip e skelës me treguesit e ngarkesës - peshë maksimale të pranuar, të lartësisë së skelës dhe gjerësinë e skelave, për të cilat nuk është e detyrueshme llogaritja e ngarkesës për çdo aplikim.

6.3 Projekti

Skelat metalike me lartësi më të madhe se 20 m dhe strukturat e tjera të përkohshme të përbëra nga elemente metalike, ose me rëndësi dhe kompleksitet të madh në raport me dimensionet e tyre dhe me mbingarkesat, duhet të montohen në bazë të një projekti, i cili duhet të përmbajë:

1. llogaritjet e bëra në bazë të udhëzimeve të aprovuara;
2. vizatimin zbatues.

Projekti duhet firmosur nga një inxhinier ose nga një arkitekt i kualifikuar sipas akteve në fuqi për ushtrimin e profesionit dhe duhet të përmbajë llogaritjet për skelën në lidhje me ngarkesën, kushtet dhe mënyrën e zbatimit. Kopje e autorizimit ministror për të cilin flitet në pikën 6.1 dhe kopje të projektit dhe të skicave të zbatimit duhet të mbahen dhe të tregohen, sipas kërkesës së Inspektoratit Shtetëror të Punës, në kantieret në të cilat përdoren skela dhe struktura e përkohshme për të cilat flitet në pikën 6.1.

6.4 Vizatimi

Në kantieret ku përdoren skela metalike duhet të mbahet dhe të tregohet, sipas kërkesës së inspektorëve të punës, kopje e vërtetimit të konformitetit të produktit dhe kopja e vizatimeve të zbatimit, nga e cila rezultojnë:

1. treguesit e tipit të skelës së përdorur;
2. të dhënat dhe firma e projektuesit, me përjashtim të rasteve për të cilat flitet në pikën 7 të 6.2.;

3. mbingarkesa maksimale për metër katror skele;

4. të dhënat e mbështetësve dhe të mbërthimeve.

Kur nuk qëndron detyrimi i llogaritjes, sipas pikës 7 të 6.2, në vend të kërkesave për të cilat flitet në pikën 2 të mësipërme, janë të mjaftueshme të dhënat dhe emri i përgjegjësit të kantierit. Modifikimet e mundshme të skelës duhet të pasqyrohen menjëherë në vizatime dhe duhet të ngelen në kontekstin e skemës-tip që justifikon mungesën e detyrimit të llogaritjes.

6.5 Emri i fabrikuesit

Elementet metalike të skelave (kolonat, tubat, bashkimet, bazat) duhet të kenë të shkruajtura, me relief ose gdhendje, emrin dhe markën e fabrikës.

6.6 Karakteristikat e rezistencës

Elementet metalike që përbëjnë skelat duhet të marrin parasysh një ngarkesë sigurie, jo më të vogël se ato të dhëna në autorizimin ministror, parashikuar në pikën 6.1.

Kolonat e skelës duhet të jenë profile ose tuba pa saldime me sipërfaqe që mbaron me kënd të drejtë me aksin e kolonës. Skaji i poshtëm i vetë kolonave mbajtëse duhet të mbështetet në një pllakë me bazë metalike, me sipërfaqe të sheshtë, jo më të vogël se 18 herë sa zona e profilit të kufizuar nga seksioni i vetë shtyllave mbajtëse dhe me trashësi të tillë që t'i rezistojë padeformime ngarkesës. Pllaka duhet të ketë një mekanizëm lidhjeje montimi që shërben për të qëndruar ngarkesën mbi të, në mënyrë që të mos krijojë momente përkuljeje në montim.

Skelat duhet të përforcohen (kontraventime) në mënyrë të përshtatshme si në drejtim gjatësor, ashtu edhe në drejtim tërthor, çdo përforcim (kontraventim) duhet t'i rezistojë forcës së fërkimit dhe shtypjes.

Bashkimet metalike duhet të kenë karakteristika rezistence, jo më të vogla se ato të kolonave që këto lidhin dhe gjithmonë në bazë të sforcimit që i nënshtrohen, me elemente jo të lyera, ato duhet të sigurojnë rezistencë në rrëshqitje me shkallë të lartë sigurie.

Nyjet lidhëse, dy morsetat -nofullat nuk duhet të jenë në kontakt nga ana e bulonit.

Pjesët përbërëse të nyjeve lidhëse duhet të jenë të bashkuara mes tyre në mënyrë të qëndrueshme dhe solide për të evituar shpëputjen aksidentale të ndonjërit prej tyre.

6.7 Montimi dhe çmontimi

Në montimin dhe çmontimin e skelave metalike duhet caktuar personel praktik dhe i pajisur me mjetet e përshtatshme dhe në gjendje të mirë. Elementet e montimit e një radhe, duhet të vendosen në distancë jo më të madhe se 1,80 m nga kolona në kolonë.

Në shtrëngimin e kolonave dhe kryqëzimeve, nyjet lidhëse për bashkimet, duhet të vendosen dhe shtrëngohen njëra pranë tjetrës.

Përgjegjësi i kantierit duhet të sigurohet që skela të montohet konform projektit dhe sipas rregullave.

6.8 Mirëmbajtja dhe rikontrolli

Përgjegjësi i kantieri, në intervale periodike ose mbas çrregullimesh të forta atmosferike ose ndërprerjeje të gjatë të punës duhet të sigurohet, për qëndrimin vertikal të kolonave mbajtëse, për shtrëngimin e duhur të nyjeve lidhëse të bashkimeve, të gjendjes së punës së fiksimeve brenda objektit dhe të pajisjeve përforcuese nga era, duke u kujdesur për zëvendësimin e mundshëm ose forcimin e elementeve që nuk janë në gjendje pune.

Elementët e ndryshme metalike duhet të jenë të mbrojtura nga faktorët dëmtues, me lyerje me bojë, me bitum ose me mbrojtje të barasvlerëshme.

6.9 Rregulla të veçanta të skelave metalike

Dërrasat që përdoren për ndërtimin e një skele duhet të jenë të fiksuara në mënyrë që të mos të rrëshqasin në traversat metalike.

Është e ndaluar të hidhen nga sipër elementet metalike të skelës.

Është e ndaluar të hipet dhe të zbritet përgjatë shtyllave mbajtëse.

Për skelat metalike vlejné, për sa janë të aplikueshme, rregullat që zbatohen për skelat e drurit.

6.10 Skelat e varura dhe karakteristikat e tyre.

Në skelat e varura të lehta, që kanë një litar varjeje dhe një çikrik manovre në çdo skaj të skelës, nuk duhet të rëndohen me mbingarkesa, duke përfshirë këtu dhe peshën e punëmarrësve me mbi 100

kilogram për metër linear zhvillimi. Ato nuk duhet të kenë një gjerësi më të madhe se 1 m.

Këto skela, mbi të cilat nuk lejohet prezenca në të njëjtën kohë e më shumë se dy personave, duhet të përdoren vetëm për punime përfundimtare, mirëmbajtjeje ose punë shumë të kufizuara.

Skelat më të rënda që kanë katër litarë për t'u varur për çdo njësi (skelë teke) dhe katër çikrikë manovre nuk duhet të kenë gjerësi më të madhe se 1,50 m.

Këto skela mund të jenë të lidhura dhe të formojnë skela të vazhdueshme mjaft që njësitë e skelës të jenë në të njëjtin nivel.

Mbi çdo njësi skelash më të rënda nuk është e lejueshme prezenca në të njëjtën kohë e një numri personash më të madh se ai i përcaktuar më poshtë.

Çikrikët e çdo njësie ure duhet të jenë të të njëjtit tip dhe të kenë aftësi mbajtëse të njëjtë.

6.11 Strukturat e skelave të varura

Njësia e skelës duhet të jetë e përbërë nga dy telajo metalike, që lidhen me mbajtëse anësore të cilat mbështeten traversat, mbi të cilat vendoset paneli.

Dy telajot duhet të montohen me distancë jo më shumë se tre metra; mbajtëset anësore duhet të kenë një strukturë të tillë që hapësirat e ndërmjetme të mos kalojnë 50 cm dhe duhet të jenë të pajisura me sistem të sigurt mbrojtjeje kundër rrezikut të daljes nga mbajtëset. Sipërfaqja e kalimit duhet të jetë e përbërë nga panele me trashësi jo më të vogël se 4 centimetra, të afuara mirë mes tyre dhe të siguruara kundër zhvendosjeve të mundshme. Druri i përdorur në skelë duhet të jetë me fibra gjatësore të drejta dhe paralele dhe pa nyje.

Elementet e drurit mund të zëvendësohen nga elemente metalike me rezistencë jo më të vogël se to.

Lidhja e disa njësive të skelave më të rënda duhet bërë duke lidhur direkt mes tyre njësitë në vazhdimësi, pa futje urë kalimesh mes njëres dhe tjetres.

Bulonat e përdorur në montim duhet të jenë të siguruar me rondele elastike dhe kundërdado.

6.12 Parmakët

Nga anët që shohin nga boshllëkut, skela duhet të jetë e pajisur me parmakë normal dhe dërrasë për ndalimin e këmbës. Tubi i sipërm i parmakut të jashtëm të skelave të lehta duhet të jetë një tub hekuri me një diametër prej 4 centimetrash; parmakët e tjerë mbrojtës mund të jenë prej druri; distancat e lira vertikale midis dërrasave që ndalojnë këmbët dhe tubit të mesëm dhe midis këtij dhe atij të sipërmit nuk duhet të jetë më e madhe se 30 centimetra.

Elementet që përbëjnë parmakun duhet të sigurohen mirë dhe të vendosen nga pjesa e brendshme e skelës, po kështu edhe skajet e skelës duhet të jenë të ngritura e të lidhura mirë për të siguruar përdorimin e çikrikëve.

Skelat e lehta duhet të kenë parmakët dhe në anën e ndërtesës. Në panelin e skelave më të rënda duhet të aplikohen në anën e ndërtesës një mbështetëse për ndalimin e këmbës jo më e vogël se 5 centimetra.

6.13 Çikrikët

Çikrikët duhet të jenë lidhur mirë me panelet e varura. Ata duhet të jenë me zbritje me frenim automatik dhe të pajisur me mekanizma ndalimi.

Rrotulla e mbledhjes së litarit duhet të jetë çeliku dhe faqet anësore të kenë diametër të tillë që me litar të mbledhur komplet, të dalë një pjesë e barabartë me dy diametra të litarit.

Diametri i rrotullës nuk duhet të jetë më i vogël se 12 herë diametri i litarit. Pjesët e çikrikut, subjekte të lëvizjeve dinamike, nuk duhet të kenë një shkallë sigurie më të vogël se tetë.

Në çdo çikrik, duhet të jetë e fiksuar në pozicion të dukshëm, pllaka metalike që tregon ngarkesën maksimale të dobishme, firmën prodhuese, vitin e prodhimit dhe numrin e regjistrimit.

6.14 Kavot

Kavot duhet të jenë fleksibël, të formuara me fije çeliku të prodhuara me shkrirje, me një rezistencë në këputje, jo më të vogël se 120 kg/mm² dhe jo më të madhe se 160 kg/mm² dhe duhet të jenë të llogaritura për një koeficient sigurie, jo më të vogël se 10.

Kavot dhe fijet përbërëse duhet të mbrohen nga agjentët gërryes- korroziv të jashtëm nëpërmjet grasatimit.

Lidhja te rrotulla e çikrikut duhet të bëhet me plumbosje me gotë ose në mënyrë tjetër që të ofrojë të njëjtën siguri kundër daljes nga vendi.

Lidhja me trarin mbajtës duhet të bëhet me anë të lidhjes së kokës së kavos të bërë si lak ose me jo më pak se tri kapëse-morseta me bulona; në pjesën e hapur- vrime duhet futur laku i përshtatur për të

shpërndarë ngarkesën mbi çengel ose në unazën varëse.

6.15 Trarët mbajtës.

Trarët mbajtës duhet të jenë profile prej çeliku dhe të jenë të llogaritur për çdo instalim specifik, me një koeficient sigurie jo më të vogël se 6.

Trarët mbajtës, që duhet të mbështeten në struktura dhe materiale rezistente, duhet të kenë një zgjatim drejt pjesës së brendshme të ndërtesës jo më të vogël se dyfishi i daljes dhe duhet të jenë të fiksuar fort me element rezistent të provuar, duke krijuar një shpërndarje të mjaftueshme të sforcimeve dhe për të penguar çdo zhvendosje. Nuk është i pranueshëm fiksimi me pesha.

Unazat dhe çengelët të lidhur me kavon dhe të vendosur në trarin mbajtës duhet të kenë një koeficient sigurie jo më të vogël se 6 dhe duhet të mos rrëshqasin vetvetiu përgjatë vetë trarit me drejtim nga jashtë.

6.16 Hyrja në skelat e varura

Hyrja dhe dalja nga skela duhet të bëhet, sipas kushteve të ndryshme të përdorimit, nga pozicione dhe me mjete të tilla që të bëjnë të sigurt kalimin dhe manovrën. Në rast të skelave më të rënda me njësi të lidhura, mund të bëhet përdorimi i shkallëve të dorës, gjithmonë nëse është siguruar fiksimi i skelës dhe i shkallëve.

6.17 Qëndrueshmëria e skelave

Në çdo nivel punimesh, skelat e varura duhet të mbërthehen në pjesë të qëndrueshme të konstruksionit, objektit.

Distanca e paneleve të skelave të rënda nga faqja e ndërtimit nuk duhet t'i kalojë 10 cm. Atje ku për nevoja të ndërtimit kjo distancë nuk mund të respektohet, hapësirat që krijohen duhet të mbrohen deri në distancën maksimale të parashikuar më sipër. Skelat e varura nuk duhet të përdoren në asnjë rast si pajisje ngritjeje dhe në to nuk duhen instaluar mekanizma të atij lloji.

Në skelat e lehta pika lidhëse e litarëve varës të skelave duhet të jetë në lartësi jo më të vogël se 1,50 metra nga sipërfaqja ku shkelet.

6.18 Manovra e skelave

Para se të fillohet me ngritjen ose uljen e skelës, duhet të sigurohet që nuk ka pengesa në lëvizje dhe që nuk ka mbingarkesa materiale.

Gjatë manovrës së çikrikëve duhet të ngelen të mbështjella në rrotullën mbledhëse të paktën dy rrotullime të kavos.

Manovra duhet të jetë në të njëjtën kohë në të dy çikrikët në skelat e lehta; në skelat e rënda manovra duhet të jetë në të njëjtën kohë në dy çikrikët e një skaji të njësisë së skelës, duke vazhduar me çiftet e çikrikëve të krahu tjetër me zhvendosje që nuk duhet të kalojë pjerrësi më të mëdha se 10%.

6.19 Punëmarrësit që duhet të punojnë në skelat e varura

Punëmarrësit që punojnë në skelat e varura duhet të jenë të informuar për mënyrat e manovrave. Është e ndaluar të punojnë në skelat e varura fëmijë nën moshë 18 vjeç dhe gratë.

6.20 Mirëmbajtja

Mirëmbajtja dhe mbajtja në gjendje pune e skelës, lubrifikimi i kavove dhe i çikrikëve duhet të bëhen vazhdimisht.

Kavot nuk duhet të përdoren më kur në një pjesë të kavos së gjatë, katër herë më shumë se kalimi përdredhës i fijos kryesore të gërshetuar, numri i fijeve të këputura të jetë më i madh se 10% të fijeve që përbëjnë kavon.

6.21 Libri i regjistrimit

Çikrikët për skelat e varura duhet të jenë të kolauduar para përdorimit dhe t'u nënshtrohen verifikimeve dyvjeçare, të cilat regjistrohen.

6.22 Skelat mbi këmbalecë mbajtës.

Skelat mbi këmbalecë mbajtëse, përveç rastit kur mbajtëset janë të pajisur me një parmak normal, mund të përdoren vetëm për punë që mund të zhvillohen në tokë ose brenda ndërtesave; ato nuk duhet të kenë lartësi më të madhe se 2 m dhe nuk duhet të jenë të montuara mbi skela të jashtme.

Këmbët mbajtëse, përveç se fiksohen nëpërmjet bashkuesve horizontalë dhe diagonalë, duhet të mbështeten gjithmonë në dysheme të fortë dhe të niveluar mirë.

Distanca maksimale mes dy mbajtësesh të njëpasnjëshme mund të jetë deri në 3,60 m, kur përdorin dërrasa me dimensione të tërthorta më të vogla, ato duhet të vendosen në tri mbështetëse. Gjerësia e skelës nuk duhet të jetë më e vogël se 90 centimetra dhe dërrasat që e përbëjnë, përveçse duhet të rezultojnë të vendosura mirë mes tyre, duhet të mos paraqesin pjesë në ngritje më të mëdha se

20 cm dhe duhet të fiksohen në mbajtëse. Është e ndaluar të përdoren skela me mbështetëse të mbivendosura dhe skela të përbëra me shkallë si kolona mbajtëse.

6.23 Skela mbi rrota në formë kulle dhe të ndryshueshme në formë gërshëre.

Skelat mbi rrota duhet të kenë bazë të gjerë në mënyrë që të rezistojnë, me kufi të gjerë sigurie, për ngarkesat me lëkundje, të cilave mund t'u nënshtrohen gjatë zhvendosjeve ose nga era në mënyrë që të mos përmbysen.

Sipërfaqja e rrëshqitjes së rrotave duhet të jetë e niveluar, pesha e skelës në terren duhet të jetë e shpërndarë në mënyrë të përshtatshme në dërrasa ose mjet tjetër të barasvlershëm. Rrotat e skelës gjatë punës duhet të jenë të bllokuara fort me kunja nga të dyja anët.

Skelat me rrota duhet të jenë të fiksuara me objektin të paktën çdo dy kate. Vertikaliteti i skelave me rrota duhet të kontrollohet me nivelues ose me plumbçe.

Skelat duhet të përdoren vetëm për lartësinë për të cilën janë ndërtuar, pa shtuar skela të tjera.

Skelat mbi rrota, duke përjashtuar ato që përdoren në punimet për linjat elektrike që mund të lëvizin, nuk duhet të zhvendosen kur mbi to ndodhen punëtorë ose mbipesha.

6.24 Shkallë ajrore mbi karro

Shkalla ajrore mbi karro duhet të jetë e sistemuar mbi bazament jo të lëvizshëm, horizontal dhe në mënyrë që plani i simetrisë së shkallës të jetë vertikal dhe i kontrollueshëm me plumbçe i vendosur në pjesën e mbrapme të vetë karros.

Shkallët ajrore nuk mund të përdoren me pjerrësi më të vogla se 60 gradë dhe më të mëdha se 80 gradë, nga plani horizontal, pjerrësia duhet kontrolluar përmes pajisjeve me plumbçe të vendosura në pjesën e parë të shkallës.

Pjesët e shkallëve me elemente të ndara, që përbëjnë pjesën e sipërme, duhet të kenë një numër progresiv sipas radhës së montimit.

Përpara se shkalla të montohet në rrota duhet të përdoren veshje të forta dyshe për çdo rrotë të konturuara dhe të lidhura me zinxhir ose tirante.

6.25 Manovrat e shkallëve ajrore

Çdo operacion zhvendosjeje ose vendosjeje në pozicion pune, duhet të bëhet me shkallë të zbrazura.

Gjatë ngjitjes duhet të evitohen tronditje dhe përplasje, punëtorët dhe ngarkesat e mundshme që ato mund të mbajnë nuk duhet të jenë më shumë se 20 kg dhe vepohet kur shkalla është hapur plotësisht; ngarkesa duhet të përqendrohet në mesin e linjës së saj.

Në procesverbalet e kolaudimit, duhet të tregohet numri maksimal i personave që mund të hipin njëkohësisht në shkallë. Ky numër nuk duhet tejkaluar në asnjë rast.

Ndalohet çdo sforcim ose tërheqje nga ana e gjithkujt që punon në majë të shkallës, e cila nuk duhet të mbështetet me skajet e sipërme të strukturave fikse.

Kur është e nevojshme të zhvendoset një shkallë ajrore në afërsi të linjave elektrike, duhet të evitohet çdo mundësi kontakti duke e ulur aq sa duhet pjesën e sipërme të shkallës.

7. Pajisjet e ngritjes

7.1 Çdo aparat ngritjeje ose çdo aksesor ngritjeje, përfshirë elementet e tyre përbërës, çengelat e tyre, mbërthimet e tyre dhe mbajtëset duhet të jenë:

a) të projektuar mirë dhe të ndërtuara për të pasur një rezistencë të mjaftueshme për përdorimin për të cilin janë destinuar;

b) të montuara dhe të përdorura në mënyrë korrekte;

c) të mbajtura në gjendje të mirë përdorimi;

d) të verifikuara dhe të nënshtuara provave dhe kontrolleve periodike në bazë të dispozitave ligjore në fuqi;

e) të manovrueshme nga punëtorë të kualifikuar që kanë një formim të përshtatshëm.

7.2 Çdo pajisje ngritjeje dhe çdo aksesor ngritjeje duhet të ketë të evidentuar në mënyrë të dukshme, treguesin e vlerës së ngarkesës së tij maksimale.

7.3 Pajisjet e ngritjes, si edhe aksesorët e tyre nuk mund të përdoren për qëllime të ndryshme nga ato për të cilat janë destinuar.

8. Mjetet dhe makinat për gërmim dhe lëvizjen e materialeve

8.1 Të gjitha mjetet dhe makinat për gërmime dhe për lëvizje të materialeve duhet të jenë:

a) të projektuar mirë dhe të ndërtuara duke mbajtur parasysh, në masën e duhur, disa parime të ergonomisë;

b) të mbajtura në gjendje të mirë përdorimi;

c) të përdorura në mënyrë korrekte.

8.2 Drejtuesit dhe punëtorët e mjeteve dhe të makinave të gërmimit dhe të heqjes së materialit duhet të kenë një formim të përshtatshëm.

8.3 Duhet të merren masa paraprake për të evituar rënien e mjeteve dhe makinave të gërmimit dhe lëvizjen e materialeve në vendin e gërmuar ose në ujë.

8.4 Makinat e gërmimit dhe makinat për lëvizjen e materialeve, kur paraqitet nevoja, duhet të jenë të pajisura me struktura të qëndrueshme për të mbrojtur drejtuesin nga rreziku i shtypjes, në rast të përplasjes së makinës ose të rënies së objekteve.

9. Impiante, makina, pajisje

9.1 Impiantet, makinat dhe pajisjet, përfshirë këtu, mjetet me ose pa motor, duhet të jenë:

a) të projektuar mirë dhe të ndërtuara duke mbajtur parasysh, në masën e duhur, disa parime të ergonomisë;

b) të mbajtura në gjendje të mirë përdorimi;

c) të përdorshme vetëm për punët për të cilat janë projektuar;

d) të manovrueshme nga punëtorë që kanë marrë një formim të përshtatshëm.

9.2 Impiantet dhe pajisjet që janë nën presion duhet të verifikohen dhe t'u nënshtrohen provave dhe kontrolleve të rregullta, sipas akteve në fuqi.

10. Gërmimet, puset, punimet nëntokësore, galeritë, rrëmihjet

10.1 Gërmimet dhe rrëmihjet

Në punimet e gërmimeve dhe të rrëmihjeve që realizohen pa përdorimin e ekskavatorëve mekanik, anëth dhe pjesa ballore e zonës ku punohet duhet të kenë një pjerrësi të përcaktuar në raport me natyrën e terrenit, për të penguar shkarjen e tokës. Kur thellësia e gërmimit e kalon lartësinë 1,50 m, ndalohet gërmimi me dorë i themeleve për të mënjeluar shkarjen e mundshme të terrenit ku punohet. Kur për shkak të natyrës së veçantë të terrenit ose për shkak të shirave, depërtimit të ujit, ngrirjes dhe shkrires, ose për motive të tjera, ekziston frika e shkarjeve të tokës ose të rrëpirave, duhet të merren masa për vendosje të armaturës ose për përforsim të terrenit. Në punimet e gërmimit me mjete mekanike duhet të ndalohet prezenca e punëmarrësve në fushën e veprimit të ekskavatorit dhe në vendin e gërmimit.

Vendi i punës së ekskavatoristit, kur ky nuk është i pajisur me kabinë metalike, duhet të mbrohet me një strehë të fortë.

Punëmarrësve duhet t'u bëhet e qartë që ndalohet afrimi te buza e gropës së punës dhe, kur është e nevojshme, në vartësi të lartësisë së gërmimit ose të kushteve të afrimit në skajin e sipërm të gropës, zona e sipërme e rrezikut duhet të jetë të paktën e rrethuar me sinjalizime të nevojshme përgjatë zonës së gërmuar.

10.2 Puset, gërmimet, galeritë

Në gërmimet e puseve dhe të transeve me thellësi më të madhe se 1,50 m, kur struktura e terrenit nuk jep garanci për qëndrueshmëri, edhe brenda pjerrësisë së lejuar, duhet që gjatë avancimit të punimeve të sigurohet vendosja e armaturave mbajtëse e mbrojtëse të nevojshme.

Panelet veshëse të mureve duhet të dalin nga buza, niveli i gërmimeve të paktën 30 cm. Në gërmimin e galerive, përveç rasteve kur bëhet fjalë për shkëmbinj që nuk përfaqësojnë rrezik shkëputjesh, duhen vënë armatura të përshtatshme për të evituar rrëshqitjet e kubesë, pjesës së sipërme dhe të mureve. Këto armatura duhet të vendosen pjesë-pjesë gjatë avancimit të punës; heqja e tyre mund të bëhet sipas progresit të veshjes me muraturë.

Armatura të përshtatshme dhe masa paraprake duhet të merren edhe në rastin kur në afërsi të këtyre gërmimeve ka ndërtime ose kryhen punime, themelet e të cilave mund të zbulohen ose dobësohen nga gërmimet.

Në rastin e piketimeve për themelet duhet të parashikohen masa paraprake për të evituar që lëkundjet e tokës gjatë punimeve, të cilat mund t'u shkaktojnë plasaritje dhe dëme objekteve që gjenden në afërsi, me një rreze rreziku mbi 3 m duhet të merren masa mbrojtëse për punëtorët që punojnë në gërmime dhe ngarkime të materialit të gërmuar, një rrugë për kalimin e kovës së ekskavatorit.

10.3 Depozitimi i materialeve në afërsi të gërmimeve

Është e ndaluar të ndërtohen depozita materialesh pranë skajit të gërmimeve.

Kur këto depozita janë të nevojshme për kushtet e punës, duhen pajisur me masa mbrojtëse dhe mbështetëset e nevojshme.

10.4 Prezenca e gazit në gërmime

Kur bëhen punime brenda puseve, kanaleve, galerive, oxhaqeve dhe gropave në përgjithësi, duhen marrë masa të përshtatshme kundër rreziqeve që vijnë nga prezenca e gazeve ose e avujve helmuese, asfiksuese, të ndezshme ose eksplozive, sidomos në raport me strukturën gjeologjike të terrenit, në afërsi të fabrikave, depozitave dhe rafinerive, stacioneve të kompresimit dhe dekompresimit, tubave të metanit dhe tubave përcjellës të gazit, që mund t'i lenë vend infiltrimit të substancave të rrezikshme etj.

Kur nuk ka siguri ose ekziston frika e prezencës së gazeve toksike, asfiksuese ose mungesa e ajrit dhe nuk është e mundur të sigurohet një ajrim efikas ose një përmirësim i ajrit të ndotur, punëtorët duhet të jenë të pajisur me maska kundër gazit, duhet të jenë të pajisur me një rrip sigurie me tiranda që kalojnë poshtë sjetullës, të cilat lidhen me litarin e shpëtimit, i cili mbahet jashtë nga personeli vëzhgues, kjo për të mbajtur lidhje të vazhdueshme me punëtorët në brendësi dhe të jenë në gjendje të nxjerrin menjëherë jashtë punëtorët e goditur nga gazrat.

Mund të përdoren maska kundër gazit, në vend të dhënësve të oksigjenit, vetëm atëherë kur është konstatuar përqendrimi i gazrave ose avujve dëmtes dhe asfiksuese, ato ofrojnë garanci sigurie të një ajrimi të vazhdueshëm dhe efikas.

Kur konstatohet prezenca e gazrave të ndezshme dhe eksploziv, duhen marrë masa për përmirësimin e ambientit me ventilim të përshtatshëm; përveç kësaj duhet të ndalohen, edhe pas përmirësimit, nëse vërehen dalje gazi të rrezikshëm, përdorim të pajisjeve me flakë, trupave inkandeshent dhe pajisjeve që mund të provokojnë flakë ose mbingrohje e prirur për të ndezur gaz.

Në rastet e parashikuara në paragrafin e dytë, tretë dhe katërt të këtij neni, punëtorët duhet të jenë të dubluar gjatë zbatimit të punimeve.

11. Punimet për shembjen

11.1 Përforcimi i strukturave

Përpapara fillimit të punimeve të shembjes është e detyrueshme të procedohet me verifikimin e kushteve të stabilitetit (aftësisë mbajtëse) dhe të qëndrueshmërisë të strukturave të ndryshme që duhen shembur. Sipas rezultatit të këtij verifikimi duhen bërë punimet e forcimit dhe sigurisë, të nevojshme për të evituar rrëzime të paparashikuara gjatë shembjes.

11.2. Radha e shembjeve.

Punimet e shembjes duhet të realizohen me kujdes dhe me rregull nga lart poshtë dhe duhet të kryhen në mënyrë të tillë që të mos dëmtojnë qëndrueshmërinë e strukturave mbajtëse dhe lidhëse, të atyre që mund të gjenden në afërsi, duke përdorur, ku duhet, mbështetëset paraprake.

Vazhdimësia e punimeve, kur bëhet fjalë për shembje të rëndësishme dhe të mëdha, duhet të bëhet në bazë të një programi të veçantë, i cili duhet të jetë i firmosur nga sipërmarrësi dhe nga administruesi i punimeve, nëse ka, dhe duhet të vihet në dispozicion të inspektorëve të punës.

11.3 Masat e sigurisë

Shembja e mureve duhet të bëhet duke përdorur skelat e shërbimit të shkëputura nga objekti që shembet.

Është e ndaluar të kryhet punë nga punëtorët, mbi muret që do shemben.

Detyrimet për të cilat flet rreshti i mësipërm, nuk zbatohen kur bëhet fjalë për mure me lartësi më të vogël se 5 metra; në të tilla raste dhe për lartësitë nga 2 deri 5 m është i nevojshëm përdorimi i rripit të sigurimit.

11.4 Lëvizja e materialit të shembur.

Materiali i shembur nuk duhet hedhur nga sipër, por duhet të transportohet ose të hidhet në tuba të posaçëm, skaji i poshtëm i të cilit nuk duhet të jetë në lartësi më të madhe se dy metra nga sipërfaqja e mbledhjes së mbeturinave. Tubat e sipërpërmendur duhet të ndërtohen në mënyrë që çdo element të përputhet - futet në elementin pasues; bashkimet e shkarkuesve duhet të përforcohen në mënyrë të sigurt. Dalja e sipërme e kanalit duhet të sistemohet në mënyrë të tillë që të mos bien aksidentalisht punëtorët.

Në se materialet e shembur janë të përbëra nga elemente të rënda ose që zënë shumë vend, materiali duhet zbritur në tokë me mjete të përshtatshme.

Gjatë punimeve të shembjes duhet parashikuar mënjanimi i ngritjes së pluhurit, duke spërkatur me ujë materialet që prishen dhe muret.

11.5. Bllokimi i zonës së shembjes.

Në zonën e shembjes duhet të ndalohet kalimi dhe qarkullimi, duke e rrethuar zonën me

kufizues të përshtatshëm.

Hyrja e mjetit, për te dalja e tubit të shkarkimit, për ngarkimin dhe transportin e materialit të shembur, lejohet vetëm pasi të jetë ndaluar shkarkimi nga lart.

11.6 Shembja me përmbyasje

Përveç zbatimit të ligjeve dhe akteve nënligjore e lokale, shembja e pjesëve të strukturave që kanë lartësi nga terreni më të vogël se 5 metra mund të bëhet nëpërmjet përmbyasjes me tërheqje ose shtytje.

Tërheqja dhe shtyrja duhet bërë në mënyrë graduale dhe pa shkëputje dhe duhet bërë vetëm mbi elemente strukturore të izoluar në mënyrë që në pjesën tjetër të ndërtesës që do të shembet të mos të shkaktohen shembje të papërshtatshme ose të paparashikuara të segmenteve të tjera.

Përveç kësaj duhet të merren masat e nevojshme për sigurinë e punës, të cilat janë: distancë e tërheqjes jo më e vogël se një herë e gjysmë e lartësisë së murit ose e strukturës që është për t'u shembur dhe largimin e punëmarrësve nga zona e interesuar.

Mund të procedohet me gërmimin e veprës, që është për t'u shembur, për të lehtësuar rënien, vetëm kur ajo të ketë mbështetës të përshtatshëm; heqja e mëtejshme e mbajtësve duhet të bëhet nga distanca me litarë.

Përmbyasja me anë të shtyrjes mund të bëhet me pirun-krik vetëm për objektet me lartësi jo më të madhe se 3 metra, me pajisje mbështetëse në mënyrë që të mos lejojë kthimin e elementeve të prishura.

Duhet evituar brenda mundësive, lëkundja e terrenit nga shkak i rënies së strukturave ose të blloqeve të mëdha, të cilat mund t'u shkaktojnë dëme ose plasaritje godinave pranë, ose për punëtorët që punojnë.

12. Konstruksionet metalike dhe prej çimentoje, armaturat dhe elementet parafabrikate të rëndë

12.1 Konstruksionet metalike ose të çimentos dhe elementet e tyre, armaturat, elementet parafabrikate ose mbajtëset e përkohshme dhe mbështetëset duhet të montohen dhe çmontohen vetëm nën mbikëqyrjen e një personi kompetent.

12.2. Duhet të parashikohen masa për të mbrojtur punëtorët nga rreziqet që vijnë nga ndjeshmëria dhe paqëndrueshmëria e përkohshme e një strukturore.

12.3 Armaturat, mbajtëset e përkohshme dhe mbështetëset duhet të konceptohen dhe llogariten, montohen dhe qëndrojnë në mënyrë që të mund t'i durojnë sforcimet, të cilave mund t'u nënshtrohen.

13. Mburojat dhe barakat

13.1 Mburojat dhe barakat duhet të jenë:

a) të ndërtuara mirë, me materiale të përshtatshme dhe të forta e të pajisura me rezistencë të mjaftueshme;

b) me pajisje të përshtatshme që t'u lejojnë punëmarrësve mundësinë e riparimit në rast të shpërthimit të ujit ose dëmtimit të materialeve.

13.2 Ndërtimi, sistemimi, transformimi ose zbrëthimi i një vendi mbrojtës apo barake mbrojtëse duhet të bëhet vetëm nën vëzhgimin e një personi kompetent.

13.3 Të gjithë mburojat dhe barakat duhet të inspektohen me intervale të rregullta nga një person kompetent.

14. Punimet mbi çati.

14.1 Kur lartësia ose përkulja kalon vlerat e përcaktuara me rregullore, në raste nevojë, për të evituar një rrezik duhet të parashikohen pajisje kolektive për të evituar rënien e punëmarrësve, të pajisjeve, të objekteve të tjera ose të materialeve.

14.2 Kur punëtorët duhet të punojnë mbi një çati ose në afërsi të saj ose të çfarëdo sipërfaqeje të përbërë nga materiale të ndjeshme, nga të cilat është e mundur të rrëzohesh, duhet të merren masa paraprake për të evituar që punëtorët papritur duke ecur në sipërfaqe me material të ndjeshëm të bien në tokë.

ANEKSI V

ZBATIMI I MASAVE PËR PROMOVIMIN DHE PËRMIRËSIMIN E SIGURISË DHE SHËNDETIT TË PUNËMARRËSVE NË PUNË

1. Përkufizime, me termat e mëposhtëm kuptojmë :

Punëmarrës: çdo person i punësuar nga një punëdhënës, përfshirë praktikantët me qëllim formimi ose qëllim futjen në tregun e punës, me përjashtim të personave të punësuar për të kryer punë

shtëpie;

Punëdhënës: është çdo person fizik ose juridik, që punëson punëmarrës dhe që është përgjegjës për ndërmarrjen/kantierin;

Përfaqësues i punëmarrësve: është çdo person, që ka një funksion të veçantë në fushën e mbrojtjes së sigurisë e të shëndetit të punëmarrësve, i zgjedhur ose i caktuar, në përputhje me legjislacionin, për të përfaqësuar punëmarrësit për problemet e sigurisë dhe të mbrojtjes së shëndetit në punë të punëmarrësve.

Shërbime të parandalimit e mbrojtjes nga rreziqet: një tërësi e përbërë prej personash, sistemesh e mjetesh, jashtë ose brenda ndërmarrjes, që kanë si objektiv përfundimtar aktivitetet për parandalimin dhe mbrojtjen nga rreziqet profesionale të ndërmarrjes;

Mjeku kompetent: mjeku, i cili ka:

Specializim në mjekësinë e punës ose në mjekësinë parandaluese për punëmarrësit e psikoteknikën ose në toksikologjinë industriale, ose në higjienën industriale ose në fiziologjinë dhe higjienën e punës, ose në klinikën e punës, ose në higjienën dhe mjekësinë parandaluese, ose në mjekësinë ligjore dhe të sigurimeve. Specializime të tjera të përcaktuara, në rastet kur është e nevojshme, me udhëzim të Ministrit të Shëndetësisë në marrëveshje me Ministrinë e Punës Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta.

Profesionistë të lirë në mjekësinë e punës ose në mjekësinë parandaluese të punëmarrësve dhe psikoteknikën ose në toksikologjinë industriale ose në higjienën industriale ose në fiziologjinë dhe higjienën e punës;

Agjent: substancë kimike, fizike ose biologjike, të pranishme gjatë punës, të cilat janë potencialisht të dëmshme për shëndetin;

Parandalim: tërësia e masave të marra ose të parashikuara në të gjitha fazat e ushtrimit të veprimtarisë në ndërmarrje, për parandalimin ose zvogëlimin e rreziqeve profesionale.

2. Detyrimet e punëdhënësit

2.1 Punëdhënësi i ndërmarrjes vlerëson të gjitha rreziqet për sigurinë dhe shëndetin e punëmarrësve, përfshirë dhe atë grup punëmarrësish, të cilët janë të ekspozuar ndaj rreziqeve të veçanta edhe në zgjedhjen e mjeteve të punës e të substancave ose preparateve kimike të përdorura dhe në sistemimin e vendeve të punës.

2.2 Gjatë vlerësimit, punëdhënësi përgatit një dokument që duhet të përmbajë: një relacion mbi vlerësimin e rreziqeve për sigurinë dhe shëndetin gjatë punës, në të cilin specifikohen kriteret e adoptuara për vlerësimin e tyre.

Përcaktimi i masave parandaluese e mbrojtëse dhe i mekanizmave për mbrojtjen individuale dhe programi i masave që konsiderohen të nevojshme për të garantuar përmirësimin në kohë të niveleve të sigurisë.

2.3 Dokumenti mbahet në kantierin e punës.

2.4 Punëdhënësi:

- emëron personelin e shërbimit të mbrojtjes dhe parandalimit brenda ose jashtë ndërmarrjes;

- emëron në rastet e nevojshme mjekun kompetent.

2.5 Punëdhënësi merr masat e nevojshme për sigurinë dhe shëndetin e punëmarrësve, dhe në mënyrë të veçantë:

a) përcakton paraprakisht punëmarrësit e ngarkuar për zbatimin e masave të parandalimit të zjarrit dhe masat kundër zjarrit, të evakuimit të punëmarrësve në rast rreziku të rëndë e të papritur, të shpëtimit, të ndihmës së shpejtë, e gjithësi të drejtimit të emergjencës;

b) azhurnon masat e parandalimit në bazë të ndryshimeve organizative e të prodhimit me rëndësi për shëndetin dhe sigurinë në punë, si dhe në bazë të evoluimit të teknikës së parandalimit e të mbrojtjes;

c) në shpërndarjen e detyrave për punëmarrësit, merr parasysh kapacitetet dhe kushtet e tyre në lidhje me shëndetin dhe sigurinë;

d) vë në dispozicion të punëmarrësve mekanizmat e përshtatshëm e të nevojshëm për mbrojtjen individuale, pasi ka dëgjuar përgjegjësin e shërbimit të parandalimit e të mbrojtjes;

e) merr masat e nevojshme në mënyrë që vetëm punëmarrësit, të cilët kanë marrë udhëzimet e duhura mund të hyjnë në zonat me rrezik të lartë e specifik;

f) kërkon nga ana e punëmarrësve, zbatimin e rregullave në fuqi, si dhe të rregullave të brendshme të ndërmarrjes në fushën e sigurisë e të higjienës në punë, si dhe përdorimin e mjeteve të mbrojtjes kolektive e të pajisjeve për mbrojtjen personale të vëna në dispozicion;

g) kërkon nga ana e mjekut kompetent, zbatimin e detyrimeve të parashikuara me këtë rregullore, duke e informuar mbi proceset e rreziqet e lidhura me aktivitetin e prodhimit;

h) merr masat për kontrollin e situatave me rrezik në rast emergjence dhe jep udhëzime që punëmarrësit të largohen nga vendi i punës ose zona me rrezik të lartë, të papritur e të pashmangshëm;

i) informon, sa më shpejtë të jetë e mundur punëmarrësit e ekspozuar ndaj mundësisë së një rreziku të lartë e të menjëhershëm rreth rrezikut dhe masave të marra ose që duhen ndërmarrë për t'u mbrojtur;

j) eviton kërkesën ndaj punëmarrësve për rifillimin e aktivitetit të tyre në një situatë në të cilën vazhdon të jetë prezent rreziku i lartë e i drejtpërdrejt, me përjashtim të rasteve të motivuara;

k) u lejon punëmarrësve të verifikojnë, nëpërmjet përfaqësuesit për sigurinë, aplikimin e masave të sigurisë e të mbrojtjes së shëndetit dhe i mundëson përfaqësuesit për sigurinë të konsultojë informacionet dhe dokumentet e ndërmarrjes;

l) merr masat e përshtatshme parandaluese për të evituar që masat për punët teknike të marra, të shkaktojnë rrezik për shëndetin e popullsisë ose të dëmtojnë ambientin e jashtëm;

m) mban një regjistër ku shënohen me radhë kronologjike aksidentet në punë, të cilat sjellin mungesën në punë të paktën për një ditë. Në regjistër shënohen emri, mbiemri, kualifikimi profesional i të aksidentuarit, shkaqet dhe rrethanat, si dhe data e marrjes dhe lënies së punës. Regjistri ruhet në vendin e punës në dispozicion të organeve të kontrollit;

n) konsulton përfaqësuesin për sigurinë;

o) merr masat e nevojshme për parandalimin e zjarreve dhe të evakuimit të punëmarrësve, si dhe në rastet e një rreziku të lartë e të menjëhershëm.

2.6 Punëdhënësi kryen vlerësimin dhe përgatit një dokument në bashkëpunim me përgjegjësën e zyrës për parandalimin dhe mbrojtjen, si dhe me mjekun kompetent në rastet që është i detyrueshëm kontrolli shëndetësor, duke konsultuar paraprakisht përfaqësuesin për sigurinë.

2.7 Vlerësimi dhe dokumenti i mësipërm rihartohen në rast modifikimesh të rëndësishme të procesit prodhues me qëllim sigurinë dhe shëndetin e punëmarrësve.

2.8 Punëdhënësi ruan në kantier kartelën shëndetësore e të rreziqeve të mundshme për punëmarrësin që i nënshtrohet kontrollit mjekësor, ruan sekretin profesional, dhe i dorëzon një kopje punëmarrësit në momentin e mbylljes së raportit të punës, ose në momentin që punëmarrësi bën kërkesë për të pasur një kopje.

2.9 Punëdhënësi i ndërmarrjeve, të cilat kanë deri në 10 punëmarrës, është gjithsesi i detyruar të autocertifikojë me shkrim kryerjen e vlerësimit të rreziqeve dhe plotësimin e detyrimeve të lidhura me to. Autocertifikimi duhet t'i dërgohet përfaqësuesit për sigurinë.

3. Detyrimet e punëmarrësve

3.1 Çdo punëmarrës duhet të kujdeset për sigurinë e shëndetin e tij dhe të personave të tjerë të pranishëm në vendin e punës, mbi të cilët mund të bien efektet e veprimeve të tij, në përputhje me formimin dhe udhëzimet e mjetet e vëna në dispozicion nga punëdhënësi.

3.2 Në mënyrë të veçantë punëmarrësi:

a) ndjekin dispozitat dhe udhëzimet e dhëna nga punëdhënësi, nga drejtuesit, dhe personat e caktuar, me qëllim mbrojtjen kolektive e individuale;

b) përdorin në mënyrë të rregullt makineritë, aparatet, instrumentet, substancat e preparatet e rrezikshme, mjetet e transportit e mjete të tjera të punës, si dhe mekanizmat e sigurisë;

c) përdorin në mënyrë të përshtatshme mekanizmat e mbrojtjes të vëna në dispozicion të tyre;

d) njoftojnë menjëherë punëdhënësin, drejtuesin ose përgjegjësën e tyre për mangësitë në mjetet e mekanizmat në shkronjat "b" dhe "c", si dhe kushte të tjera rreziku për të cilat janë në dijeni, dhe japin ndihmën e tyre, në rast urgjencë, për të eliminuar ose reduktuar këto mangësi ose rreziqe, duke njoftuar përfaqësuesin e punëmarrësve për sigurinë;

e) nuk lëvizin ose ndryshojnë pa autorizim pajisjet e sigurisë, të sinjalizimit ose të kontrollit;

f) nuk duhet të ndërmarrin me iniciativën e tyre veprime ose lëvizje, të cilat nuk hyjnë në kompetencën e tyre dhe mund të vënë në rrezik sigurinë e tyre dhe të punëmarrësve të tjerë;

g) u nënshtrohen kontrolleve shëndetësore të parashikuara për ta;

h) kontribuojnë, së bashku me punëdhënësin, drejtuesit dhe përgjegjësit në plotësimin e detyrimeve të vëna nga autoritet kompetente ose detyrimeve të nevojshme, për mbrojtjen e sigurinë e punëmarrësve.

4. Zyra për mbrojtjen dhe parandalimin

4.1 Me përjashtim të rasteve të parashikuara në pikën 2.9, punëdhënësi organizon në brendësi të ndërmarrjes zyrën për mbrojtjen e parandalimin, ose ngarkon persona ose zyra/shërbime jashtë ndërmarrjes;

4.2 Punëdhënësi, duke u konsultuar paraprakisht me përfaqësuesin për sigurinë, zgjedh për kryerjen e detyrave brenda ndërmarrjes një ose dy persona që varen nga ai, ndër të cilët dhe përgjegjës të zyrës, i cili ka kapacitetet dhe përmbush kërkesat profesionale të duhura.

4.3 Punëmarrësit duhet të jenë në numër të mjaftueshëm, të kenë aftësitë e duhura, mjetet e nevojshme dhe kohën e duhur për të kryer detyrat e ngarkuara. Këta nuk mund të paragjyken për veprimet e kryera gjatë zhvillimit të detyrave të ngarkuara.

4.4 Me përjashtim të rasteve të parashikuara në 4.2, punëdhënësi mund të ngarkojë persona të jashtëm (jashtë ndërmarrjes), të cilët kanë njohuritë e duhura profesionale për të integruar veprimet e parandalimit e të mbrojtjes;

4.5 Nëse aftësitë e personave të brendshëm të ndërmarrjes ose të njësisë së prodhimit nuk janë të mjaftueshme, punëdhënësi duhet të kërkojë persona jashtë ndërmarrjes, duke konsultuar paraprakisht përfaqësuesin për sigurinë.

4.6 Shërbimi i jashtëm duhet të jetë i përshtatur me karakteristikat e ndërmarrjes ose njësisë operative në favor të së cilës do të kryejë aktivitetin e saj dhe në referim me numrin e punëmarrësve.

4.7 Përgjegjësi i jashtëm i shërbimit duhet të këtë aftësitë dhe kërkesat profesionale të përmendura në pikën 5.

4.8 Përgjegjësi i shërbimit edhe pse punëdhënësi ka ngarkuar persona të jashtëm shërbimi për sigurinë, nuk çlirohet nga përgjegjësia e tij në këtë fushë.

4.9 Punëdhënësi i komunikon Inspektoratit Shtetëror të Punës dhe Inspektoratit Sanitar Shtetëror, emërimin e personit përgjegjës për mbrojtjen dhe parandalimin, brenda ose/dhe jashtë ndërmarrjes. Ky komunikim bëhet nëpërmjet një deklaratë me të cilën deklarohen personat e emëruar:

- detyrat e kryera në fushën e mbrojtjes dhe parandalimit ;
- periudha në të cilën janë kryer këto detyra;
- kurrikulumi profesional.

5. Kërkesat profesionale të punonjësve dhe të përgjegjësve të shërbimit, të brendshëm ose të jashtëm, për mbrojtjen dhe parandalimin.

5.1 Aftësitë dhe kërkesat profesionale të përgjegjësve e të personave të shërbimit të brendshëm ose të jashtëm, për mbrojtjen dhe parandalimin, duhet të jenë në përputhje me rreziqet e pranishme në vendin e punës dhe me aktivitetet e kryera gjatë punës.

5.2 Për kryerjen e detyrave nga ana e subjekteve në pikën 5.1, është e nevojshme që subjekti në fjalë të ketë një diplomë jo më të ulët se ajo e shkollës së lartë dhe të ketë një certifikatë të frekuentimit, të kurseve specifike të përshtatshme me natyrën e rreziqeve të pranishme në vendin e punës dhe gjatë aktiviteteteve të punës.

5.3 Kurset e formimit të përmendura në pikën 5.2 organizohen, nga struktura publike dhe private.

5.4 Për kryerjen e funksionit të përgjegjës të shërbimit për parandalimin e mbrojtjen, krahas kërkesave në pikën 5.2, është e nevojshme të disponojë një certifikatë të frekuentimit për kurset e formimit në fushën e parandalimit të mbrojtjes nga rreziqet, dhe të natyrës ergonomike e psiko-sociale, të organizimit e drejtimit të aktiviteteteve teknike administrative, të teknikave të komunikimit në ndërmarrje dhe të raporteve me sindikatat.

5.5 Përgjegjësit dhe personat e shërbimit për mbrojtjen dhe parandalimin, duhet të kryejnë kurse përditësuese sipas termave të përcaktuara, të paktën një herë në 5 vjet.

6. Detyrat e zyrës për mbrojtjen dhe parandalimin

6.1 Zyra për mbrojtjen dhe parandalimin nga rreziqet profesionale është përgjegjëse për:

a) përcaktimin e faktorëve të rrezikut, vlerësimin e rreziqeve dhe përcaktimin e masave për sigurinë e higjienën në vendet e punës, në përputhje me normat në fuqi në bazë të organizimit të ndërmarrjes.

b) hartimin, në bazë të kompetencave të saj, të masave mbrojtëse dhe parandaluese dhe sistemet e kontrollit për këto masa;

c) hartimin e procedurave të sigurisë për aktivitetet e ndryshme të ndërmarrjes;

d) propozimin e programeve të informimit e formimit për punëmarrësit;

- e) marrjen pjesë në konsultimet në fushën e mbrojtjes së shëndetit e sigurisë;
- f) vënien në dispozicion të punëmarrësve informacionet.

6.2 Punëdhënësi vë në dispozicion të zyrës për parandalimin e mbrojtjen informacione në lidhje me:

- a) natyrën e rreziqeve;
- b) organizimin e punës, programimin e zbatimit e masave parandaluese e mbrojtjes;
- c) përshkrimin e impianteve dhe të proceseve prodhuese;
- d) të dhënat e regjistrit të incidenteve dhe të sëmundjeve profesionale;
- e) përshkrimet e organeve të ruajtjes.

6.3 Punonjësit e zyrës për mbrojtjen dhe parandalimin dhe përfaqësuesit e punëmarrësve për sigurinë duhet të ruajnë sekretin në lidhje me proceset e punës, për të cilat marrin informacione gjatë kryerjes së funksioneve të përmendura me këtë rregullore.

6.4 Zyra e mbrojtjes dhe parandalimit, vihet në punë nga punëdhënësi.

7. Kryerja e drejtpërdrejtë nga punëdhënësi e detyrave për mbrojtjen dhe parandalimin nga rreziqet

7.1 Punëdhënësi mund të kryejë drejtpërdrejt detyrat e zyrës për mbrojtjen dhe parandalimin nga rreziqet, si dhe të parandalimit të zjarrit e të evakuimit, duke informuar paraprakisht përfaqësuesin e sigurisë, për kushtet e sigurisë të cituara në pikat që vijojnë;

7.2 Punëdhënësi, që ka për qëllim të kryejë këto detyra duhet të ndjekë kurset e formimit përkatëse në fushën e sigurisë e të shëndetit në vendin e punës, të organizuara nga subjektet publike ose privatë dhe i vë në dispozicion strukturave përkatëse të kontrollit për territorin:

a) një deklaratë që vërteton aftësitë e kryerjes së detyrave për mbrojtjen e parandalimin nga rreziqet;

b) një deklaratë në lidhje me plotësimin e detyrave;

c) një relacion në lidhje me aksidentet dhe sëmundjet profesionale në ndërmarrje, të hartuar në bazë të të dhënave të regjistrit të aksidenteve, ose në mungesë të këtij, të një dokumenti të ngjashëm të parashikuar nga legjislacioni në fuqi;

d) certifikatë në lidhje me frekuentimin e kurseve të formimit në fushën e sigurisë e të shëndetit në vendin e punës.

8. Mbledhja periodike për mbrojtjen dhe parandalimin nga rreziqet e mundshme.

8.1 Në ndërmarrje, subjekte ose në njësitë e prodhimit, të cilat kanë më shumë se 15 punëmarrës, punëdhënësi, drejtpërdrejt ose nëpërmjet shërbimit për mbrojtjen dhe parandalimin nga rreziqet e mundshme, organizon të paktën një herë në vit, një mbledhje, në të cilën marrin pjesë:

- punëdhënësi ose një përfaqësues i tij;
- përfaqësuesi i zyrës për mbrojtjen dhe parandalimin;
- mjeku kompetent, atëherë kur parashikohet prania e tij;
- përfaqësuesi për sigurinë.

8.2 Gjatë mbledhjes, punëdhënësi u jep pjesëmarrësve për shqyrtim:

- a) dokumentin e vlerësimit të rreziqeve të mundshme;
- b) përshtatshmërinë e mjeteve për mbrojtjen individuale;
- c) programet për informimin dhe formimin e punëmarrësve për sigurinë dhe mbrojtjen e shëndetit të tyre.

8.3 Mbledhja kryhet gjithashtu kur ka ndryshime të rëndësishme në kushtet e ekspozimit të rrezikut, përfshirë programimin dhe futjen e teknologjive të reja, të cilat ndikojnë në shëndetin dhe sigurinë e punëmarrësve.

8.4 Në ndërmarrjet ose në njësitë e prodhimit, të cilat kanë deri në 15 punëmarrës, përfaqësuesi i punëmarrësve për sigurinë mund të kërkojë organizimin e kësaj mbledhjeje.

8.5 Punëdhënësi edhe nëpërmjet zyrës për parandalimin dhe mbrojtjen nga rreziqet, harton procesverbalin e mbledhjes, që vihet në dispozicion të pjesëmarrësve në mbledhje, për konsultim.

9. Evakuimi i punëmarrësve, ndihma e shpejtë

9.1 Dispozita të përgjithshme

Punëdhënësi:

a) organizon raportet e nevojshme me strukturat publike kompetente në fushën e ndihmës së shpejtë, shpëtimit, masave kundër zjarrit dhe drejtimin e emergjencës;

b) cakton paraprakisht punëmarrësit që do të zbatojnë masat e përmendura në pikën 2 të këtij

aneksi;

c) informon të gjithë punëmarrësit, që mund të jenë të ekspozuar ndaj një rreziku të lartë e të menjëhershëm, rreth masave të marra dhe veprimet që duhet të ndërmarrin;

d) programon ndërhyrjet, merr masat dhe jep udhëzime në mënyrë që punëmarrësit, në rast rreziku të lartë e të menjëhershëm që nuk mund të evitohet, të lënë aktivitetin e të sigurojnë vetveten duke u larguar nga vendi i punës menjëherë;

e) merr masat e nevojshme, në mënyrë që cilido punëmarrës, në rast rreziku të lartë e të menjëhershëm, për sigurinë e tij e të personave të tjerë dhe në pamundësi për të kontaktuar eprorin direkt kompetent, të marr masat e nevojshme për të evituar efektet e këtij rreziku, duke përdorur njohuritë e tij dhe mjetet teknike në dispozicion.

Në përcaktimin e personave, punëdhënësi mban parasysh madhësinë e ndërmarrjes, si dhe rreziqet specifike të ndërmarrjes ose njërive të prodhimit.

Punëmarrësit nuk mund të refuzojnë këtë emërim, me përjashtim të rasteve kur kanë motivacionet e duhura. Ata duhet të informohen, të jenë në numër të mjaftueshëm e të kenë në dispozicion mjetet e duhura, duke pasur parasysh madhësinë e ndërmarrjes dhe rreziqet specifike të saj dhe njërive të prodhimit.

Punëdhënësi nuk duhet t'u kërkojë punëmarrësve të rifillojnë aktivitetin në vendin e punës në një situatë në të cilën vazhdon rreziku i lartë e i menjëhershëm, me përjashtim të rasteve me motivimet e duhura.

9.2 Të drejtat e punëmarrësve në rast rreziku të lartë e të menjëhershëm

Punëmarrësi i cili në rast rreziku të lartë e të menjëhershëm, që nuk mund të evitohet, largohet nga vendi i punës, pra nga zona e rrezikut, dhe nuk mund të paragjykohet për këtë veprim dhe duhet të mbrohet nga çdo efekt i dëmshëm.

Punëmarrësi që në rast rreziku të lartë e të menjëhershëm, që nuk mund të kontaktojë eprorin direkt kompetent, merr masat për të evituar efektet e këtij rreziku dhe nuk mund të paragjykohet për këto veprime me përjashtim të rasteve kur ka neglizhencë të rëndë nga ana e tij.

10. Ndihma e shpejtë

10.1 Punëdhënësi, duke marrë në konsideratë natyrën e aktivitetit dhe madhësinë e ndërmarrjes dhe të njërive të prodhimit, pasi ka marrë mendimin e mjekut kompetent, aty ku është e parashikuar, merr masat e duhura në fushën e ndihmës së shpejtë e të asistencës mjekësore e të emergjencës, duke pasur parasysh praninë e personave të tjerë në vendin e punës e duke vendosur raportet e nevojshme me shërbimet e jashtme, dhe për transportin e punëmarrësve të aksidentuar.

10.2 Punëdhënësi, kur nuk i përcakton vetë, emëron një ose më shumë punëmarrës për zbatimin e masave në pikën 10.1.

10.3 Karakteristikat minimale të mjeteve të ndihmës së shpejtë, kërkesat e personelit dhe formimi i tyre përcaktohen në lidhje me natyrën e aktivitetit, numrin e punëmarrësve dhe faktorëve të rrezikut.

11. Kontrolli shëndetësor

11.1 Përmbajtja e kontrollit shëndetësor

Kontrolli shëndetësor kryhet në rastet e parashikuara me aktet në fuqi.

Kontrolli shëndetësor kryhet nga mjeku kompetent dhe përfshin:

a) kontrollin paraprak për të konstatuar nëse ka kushte të përshtatshme në punë ndaj të cilave rrezikohen punëmarrësit dhe nëse punëmarrësit janë të përshtatshëm nga ana shëndetësore për të kryer atë detyrë;

b) kontrole periodike për shëndetin e punëmarrësve dhe shprehjen e mendimit mbi përshtatshmërinë e punës.

Kontrollet përfshijnë analiza biologjike dhe diagnoza, të cilat janë të nevojshme sipas mjekut kompetent.

11.2 Mjeku kompetent

1. Mjeku kompetent:

a) bashkëpunon me punëdhënësin dhe zyrën për parandalimin dhe mbrojtjen, sipas organizimit të ndërmarrjes, njërive të prodhimit dhe situatave të rrezikut, të përgatitjes për zbatimin e masave për mbrojtjen e shëndetit dhe integritetit psikofizik të punëmarrësve;

b) kryen kontrole mjekësore;

c) shpreh mendimin për përshtatshmërinë e punëmarrësve për një detyrë specifike në punë;

d) përgatit dhe përditëson nën përgjegjësinë e tij kartelën shëndetësore dhe të rreziqeve, për çdo punëmarrës që i nënshtrohet kontrollit shëndetësor, nga të cilat duhet mbrojtur, që mbahet nga punëdhënësi duke ruajtur sekretin profesional;

e) u jep punëmarrësve informacione mbi kuptimin e kontrolleve mjekësore që u nënshtrohen, e në rast të ekspozimit, ndaj substancave me efekt në periudhë kohe të gjatë, nevojën për kontrolle mjekësore edhe pas lënies së punës, që sjell ekspozimin ndaj këtyre substancave. U jep informacione të ngjashme përfaqësuesve të punëmarrësve për sigurinë, kur këta bëjnë kërkesë;

f) informon çdo punëmarrës të interesuar mbi rezultatet e kontrollit shëndetësor dhe me kërkesë të punëmarrësit i jep një kopje të dokumenteve shëndetësore;

g) i komunikon në mbledhjet periodike, përfaqësuesit për sigurinë, rezultatet anonime kolektive të kontrolleve klinike e instrumentale të testeve të kryera dhe jep indikacionet e duhura në bazë të këtyre rezultateve;

h) së bashku me përgjegjësin e shërbimit për parandalimin dhe mbrojtjen nga rreziqet, viziton ambientet e punës të paktën dy herë në vit dhe merr pjesë në programimin e kontrolleve të ekspozimit të punëmarrësve, rezultatet e të cilave i jepen sa më shpejt për vlerësim dhe mendim të kompetentëve;

i) me përjashtim të kontrolleve të përmendura në shkronjën “b”, kryen vizitat mjekësore të kërkuara nga punëmarrësi, kur kjo kërkesë është e lidhur me rreziqet profesionale;

j) bashkëpunon me punëdhënësin në përgatitjen e shërbimit të ndihmës së shpejtë ;

k) bashkëpunon në aktivitetet e informimit dhe formimit.

2. Mjeku kompetent, mbi bazën e motiveve të argumentuara, mund të bashkëpunojë me mjekun specialist të zgjedhur nga punëdhënësi, i cili mbulon shpenzimet e mjekut specialist.

3. Kur mjeku specialist, në vijim të kontrolleve shëndetësore, shprehet për aftësinë për punë të pjesshme, të përkohshme ose totale të punëmarrësit, informon me shkrim punëdhënësin dhe punëmarrësin.

4. Për mendimin e shprehur në pikë 3 të mësipërme, mund të bëhet ankesë te struktura përkatëse brenda 30 ditëve nga komunikimi i vendimit, nga punëmarrësi Ky organ shprehet pas verifikimeve të mëtejshme lidhur me konfirmimin, modifikimin ose anulimin e vendimit.

5. Mjeku kompetent kryen detyrën e tij në cilësi të:

a) varësisë nga një strukturë publike ose private, të cilat kanë marrëveshje me ndërmarrjen për kryerjen e detyrave të përmendura në këtë aneks;

b) profesionistit të lirë;

c) varësisë nga punëdhënësi.

6. Në rastin kur mjeku kompetent është në varësi të punëdhënësit, ky i fundit i vë në dispozicion mjetet e nevojshme.

12. Konsultimi dhe pjesëmarrja e punëmarrësve.

12.1 Përfaqësuesi i punëmarrësve për sigurinë.

Në të gjitha ndërmarrjet, zgjidhet ose emërohet një përfaqësues për sigurinë.

Në ndërmarrjet që kanë deri në 15 punëmarrës në vartësi, përfaqësuesi për sigurinë mund të caktohet për më shumë se një ndërmarrje në të njëjtin territor, ose të njëjtat ndarje/zona/sectorë prodhimi.

Ky mund të zgjidhet ose emërohet nga punëmarrësit, në kuadrin e përfaqësuesve sindikalistë, ose përfaqësues të kontratës kolektive.

Në ndërmarrjet ose njësitë e prodhimit, me më shumë se 15 punëmarrës në varësi, përfaqësuesi për sigurinë zgjidhet ose emërohet nga punëmarrësit në kuadrin e përfaqësuesve sindikalistë në ndërmarrje. Në mungesë të këtyre përfaqësuesve, zgjidhet nga punëmarrësit e vetë ndërmarrjes.

Numri, mënyrat e emërimit ose të zgjedhjeve për përfaqësuesin për sigurinë, si dhe koha e punës së paguar dhe instrumentet për kryerjen e funksioneve, përcaktohen në kuadrin e kontratës kolektive.

Në rast të mungesës së kontratës kolektive të përmendur, Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, pasi ka dëgjuar palët, përcakton me urdhër të saj, që publikohet brenda tre muajve nga data e komunikimit të mungesës së marrëveshjes, procedurat për caktimin e përfaqësuesit për sigurinë.

Në çdo rast numri minimal i përfaqësuesve është si vijon:

a) një përfaqësues në ndërmarrjet, ose njësitë e prodhimit me deri në 200 punëmarrës;

b) tre përfaqësues në ndërmarrjet ose njësitë e prodhimit me nga 200 deri në 1000 punëmarrës;

c) gjashtë përfaqësues në të gjitha ndërmarrjet ose njësitë e prodhimit mbi 1000 punëmarrës.
Mënyrat dhe përmbajtja specifike e formimit të përfaqësuesit për sigurinë përcaktohet me udhëzime të veçantë

12.2 Detyrat e përfaqësuesit për sigurinë.

Përfaqësuesi për sigurinë:

- a) mund të hyjë në vendet ku kryhen aktivitetet e punës;
- b) konsultohet paraprakisht dhe menjëherë për vlerësimin e rreziqeve, përcaktimin, programimin, realizimin dhe verifikimin e parandalimit dhe mbrojtjes në ndërmarrje ose në njësitë e prodhimit;
- c) konsultohet në emërimin e personelit për zyrën e parandalimit dhe mbrojtjes, në aktivitetet e parandalimit të zjarreve, të ndihmës së shpejtë, evakuimit të punëmarrësve;
- d) konsultohet për organizimin e formimit;
- e) konsulton informacionet dhe dokumentet e ndërmarrjes në lidhje me vlerësimin e rreziqeve dhe masave parandaluese përkatëse, si dhe ato në lidhje me substancat dhe preparatet e rrezikshme, makineritë, impiantet, organizimin e vendeve të punës, aksidentet dhe sëmundjet profesionale;
- f) merr informacione nga shërbimet e ruajtjes;
- g) merr një formim të përshtatshëm;
- h) promovon hartimin, përcaktimin dhe zbatimin e masave të parandalimit të nevojshme për mbrojtjen e shëndetit dhe integritetit fizik të punëmarrësve;
- i) formulon vërejtjet e bëra në kontrollat dhe verifikimet e kryera nga autoritetet kompetente;
- l) merr pjesë në mbledhjet periodike;
- m) bën propozime në lidhje me aktivitetet e parandalimit të rreziqeve;
- n) paralajmëron përgjegjësin e ndërmarrjes lidhur me rreziqet e vërejtura gjatë kryerjes së detyrave të tij;
- o) mund të bëjë ankesë tek autoritetet kompetente në rastet kur vëren se masat parandaluese të mbrojtjes nga rreziqet dhe mjetet e vëna në punë për zbatimin e tyre nuk janë të përshtatshme për të garantuar sigurinë dhe shëndetin gjatë punës.

Përfaqësuesi për sigurinë duhet të ketë në dispozicion kohën e duhur për kryerjen e funksioneve të tij pa pasur humbje në pagesë, si dhe mjetet e nevojshme për kryerjen e funksioneve dhe përdorimin e kompetencave të njohura.

Mënyrat dhe procedurat për kryerjen e detyrave të mësipërme përcaktohen në kontratën e punës.

Përfaqësuesi për sigurinë nuk mund të paragjykohej për shkak të kryerjes së funksionit të tij, për të aplikohen të gjitha masat mbrojtëse të parashikuara nga ligji për përfaqësuesit e sindikatave.

Përfaqësuesi për sigurinë, mund të përdorë dokumentin e vlerësimit të rreziqeve, si dhe të regjistrit të aksidenteve në punë me qëllim kryerjen e detyrës.

13. Informimi dhe formimi i punëmarrësve.

13.1 Informimi i punëmarrësve.

Punëdhënësi merr masat që çdo punëmarrës të marr informacionet e duhura në lidhje me:

- a) rreziqet për sigurinë dhe shëndetin që lidhen me aktivitetet e ndërmarrjes në përgjithësi;
- b) masat dhe aktivitetet e marra për mbrojtjen dhe parandalimin;
- c) rreziqet specifike ndaj të cilave ekspozohet në kryerjen e detyrës, rregullat e sigurisë dhe rregullat përkatëse të ndërmarrjes;
- d) rreziqet e lidhura me përdorimin e substancave dhe të preparateve të rrezikshme duke u bazuar në skemat e të dhënave të sigurisë, të parashikuara nga rregullat dhe aktet në fuqi dhe nga rregullat teknike dhe standardet;
- e) procedurat në lidhje me ndihmën e shpejtë, veprimet kundër zjarrit dhe evakuimin e punëmarrësve;
- f) përgjegjësin e shërbimit për sigurinë e mbrojtjen dhe mjekun kompetent;
- g) emrat e punëmarrësve të ngarkuar për zbatimin e masave të sigurisë.

13.2 Formimi i punëmarrësve.

Formimi i punëmarrësve duhet të kryhet në rastin e:

- marrjes në punë;
- transferimit ose ndryshimit të detyrave ;
- kur futen në përdorim teknologji ose makineri të reja, substanca të reja ose preparate të rrezikshme.

Kurset e formimit duhet të kryhen periodikisht në mënyrë të përsëritur në lidhje me evoluimin e rreziqeve, ose të rreziqeve të reja.

Përfaqësuesi për sigurinë ka të drejtën e një formimi të veçantë në fushën e shëndetit dhe sigurisë, lidhur me aktet në fuqi në fushën e sigurisë, shëndetit e rreziqeve specifike ekzistuese në ambientet dhe për punëmarrësit që ai përfaqëson, në mënyrë që t'i japë nocionet e përshtatshme mbi teknikat kryesore të kontrollit dhe parandalimit të rreziqeve.

Punëmarrësit e ngarkuar me aktivitetet për parandalimin e zjarreve dhe kundër zjarrit, për evakuimin e punëmarrësve në rast rreziku të lartë e të menjëhershëm, të shpëtimit e ndihmës së shpejtë, e gjithësi të drejtimit të emergjencës, duhet të formohen në mënyrën e duhur.

Formimi i punëmarrësve dhe i përfaqësuesve të tyre, duhet të kryhet në bashkëpunim me organizmat përkatës, gjatë orarit të punës dhe nuk mund të ketë kosto ekonomike për punëmarrësit.

Ministri i Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, pasi ka dëgjuar Këshillin Kombëtar të Punës, mund të përcaktojë përmbajtjen minimale të formimit të punëmarrësve, përfaqësuesve për sigurinë dhe të punëdhënësve, siç është cituar në nenin 10, pika 3, duke marrë parasysh madhësinë dhe tipologjinë e ndërmarrjes.

14. Vendet e punës

14.1 Në aplikimin e këtyre kërkesave të rregullores, me vend pune nënkuptohen :

a) të gjitha vendet e punës, ku punëmarrësit duhet të jenë ose duhet të shkojnë për qëllime pune dhe që janë nën kontrollin e drejtpërdrejtë ose të tërthortë të punëdhënësit.

14.2 Këto rregulla, kërkesa nuk aplikohen:

- a) për mjetet e transportit;
- b) në industrinë nxjerrëse;
- c) në varkat e peshkimit;
- d) në fushat, pyjet dhe terrenet e tjera që janë pjesë e një ndërmarrjeje bujqësore ose pyjesh, që janë të vendosura jashtë zonave të ndërtesave të ndërmarrjes.

14.3 Kërkesat për sigurinë dhe shëndetin.

Nëse përshtatshmëria e masave të pikës 14 kërkojnë një akt paraprak lejues, punëdhënësi duhet të fillojë menjëherë procedurat për lëshimin e këtij akti dhe t'u përgjigjet detyrimeve brenda 6 muajve nga data e lëshimit të tij.

Deri sa vendet e punës të përshtaten, punëdhënësi duke konsultuar paraprakisht përfaqësuesin për sigurinë, merr masat alternative, të cilat garantojnë një nivel sigurie të njëjtë.

14.4 Detyrimet e punëdhënësit.

Punëdhënësi merr masat në lidhje me:

a) rrugët për qarkullimin e brendshëm ose të jashtëm që të çon në dalje ose në daljet e emergjencës dhe që daljet e emergjencës të jenë të lira me qëllim që të lejohet përdorimi i tyre në çdo rast të nevojshëm;

b) vendet e punës, impiantet dhe mekanizmat i nënshtrohen mirëmbajtjes teknike, defektet e zbuluara eliminohen sa më shpejt të jetë e mundur, pasi mund të rrezikojnë sigurinë dhe shëndetin e punëmarrësve;

c) vendet e punës, impiantet dhe mekanizmat u nënshtrohen një pastrimi të rregullt, për të siguruar kushtet higjienike të përshtatshme;

d) impiantet dhe mekanizmat e sigurisë, të përcaktuar për parandalimin ose eliminimin e rreziqeve, i nënshtrohen mirëmbajtjes së rregullt dhe kontrollit për funksionimin e tyre.

15. Përdorimi i pajisjeve në punë.

15.1 Përkufizime

Në aplikimin e këtyre rregullave, kërkesave, me termat e mëposhtëm kuptojmë:

a) pajisje pune është çdo makinë, aparat, instalim që përdoret në punë;

b) përdorimi i një pajisje pune: çdo operacion pune i lidhur me një pajisje pune në përdorim ose jo, transporti, riparimi, transformimi, mirëmbajtja, pastrimi, çmontimi;

c) zonë e rrezikshme: çdo zonë brenda ose në afërsi të një pajisje pune, në të cilën prania e një punëmarrësi përbën rrezik për shëndetin ose sigurinë e tij.

ç) puna në lartësi: aktivitet pune e cila ekspozon punëmarrësin ndaj rrezikut të rënies nga një lartësi më e madhe se 2 metra, referuar një niveli të palëvizshëm.

15.2 Detyrimet e punëdhënësit

Punëdhënësi vë në dispozicion të punëmarrësve, pajisje të përshtatshme, për punën që do të kryhet, për qëllimin dhe për sigurinë dhe shëndetin. Punëdhënësi vë në zbatim masa teknike dhe organizative të përshtatshme për të zvogëluar në minimum rreziqet e lidhura me përdorimin e pajisjeve të punës nga ana e punëmarrësve, për të parandaluar që këto mjete të përdoren për operacione ose në kushte për të cilat nuk janë të përshtatshme. Pajisjet e punës që vendosen për herë të parë në shërbim duhet të plotësojnë kërkesat e dhëna në aktet ligjore e nënligjore në fuqi.

Në momentin e zgjedhjes së pajisjeve të punës, punëdhënësi merr në konsideratë:

- a) kushtet dhe karakteristikat specifike të punës që do të kryhet;
- b) rreziqet e pranishme në ambientin e punës;
- c) rreziqe për shkak të vënies në punë të këtyre pajisjeve ;
- ç) sistemet e komandave, të cilat duhet të jenë të sigurta, duke marr në konsideratë prishjet dhe sinjalizimet e parashikuara për përdorimin e projektuar të pajisjes.

Punëdhënësi merr masat e nevojshme në mënyrë që pajisjet e punës të jenë:

- a) të instaluar në përputhje me udhëzimet e prodhuesit;
- b) të përdoren në mënyrë të rregullt;
- c) të mirëmbahen e të jenë të pajisura me udhëzuesit e përdorimit, aty ku është e nevojshme të jenë të vendosura në mënyrë të tillë që të reduktohen rreziqet për përdoruesit dhe personat e tjerë, duke siguruar në mënyrë të veçantë hapësirë të mjaftueshme midis elementeve të lëvizshme dhe elementeve fikse ose të rrethuar nga makineri lëvizëse dhe që energjia dhe substancat e përdorura mund të sillen ose të hiqen në mënyrë të sigurt.

Punëdhënësi siguron që në përdorimin e pajisjeve të punës të lëvizshme, pjesërisht të lëvizshme ose jo të lëvizshme:

- a) të vendosen dhe të respektohen rregullat e qarkullimit për pajisjet e punës që lëvizin në një zonë të caktuar pune ;
- b) të merren masa organizative për të evituar që punëmarrësit në këmbë të gjenden në zonën e aktivitetit të pajisjeve të lëvizshme ose pjesërisht të lëvizshme e që gjithsesi të merren masa të përshtatshme për të evituar që në rastet kur prania e punëmarrësve në këmbë të jetë e nevojshme për një realizim të mirë të punëve, këta të mos dëmtohen nga të tilla makineri;
- c) Transporti i punëmarrësve mbi këto mjete të lëvizshme në mënyrë mekanike të bëhet në vende të sigurta, të parashikuara për këtë qëllim dhe nëse duhet të punohet gjatë lëvizjes, shpejtësia e këtyre makinerive të jetë e përshtatshme ;
- d) Pajisjet e lëvizshme të punës, me motor me djegie, të përdoren në zonat në të cilat është e sigurtuar një sasi e mjaftueshme ajri pa rreziqe për sigurinë dhe shëndetin e punëmarrësve.

Punëdhënësi merr masa që në përdorimin e pajisjeve për ngritjen e peshave të jetë e sigurtuar që:

- a) aksesorët e ngritjes të jenë zgjedhur në funksion me peshën, me pikën e ngritjes, të mekanizmave të gançës, të kushteve atmosferike, si dhe duke mbajtur parasysh mënyrën dhe konfigurimin e rripit të lidhjes; që kombinimi i pjesëve pas ngritjes të jetë i dallueshëm në mënyrë që përdoruesi të njohë karakteristikat e gjithsecilës prej pjesëve, po kështu edhe në rastin kur pas përdorimit nuk zmontohen; pjesët e ngritura të jenë të depozituara në mënyrë që mos të dëmtohen ose prishen;

b) në rastin kur dy ose më shumë pajisje pune shërbejnë për ngritjen e peshave (që nuk janë të drejtuara, kontrolluara, që mund të lëvizin gjatë ngritjes) janë të instaluar në mënyrë që rrezet e tyre të ndërpriten, merren masat e përshtatshme për të evituar përplasjen midis ngarkesave e elementeve të pajisjeve ngritëse;

c) që punët të jenë të organizuara në mënyrë të tillë, që kur një punëmarrës lidh ose zgjidh me krahë një ngarkesë, këto operacione të kryhen në siguri të plotë dhe në mënyrë të tillë që punëtori të ketë kontrollin direkt ose indirekt të ngarkesës;

d) të gjitha veprimet e ngritjes të jenë të programuara në mënyrë të rregullt si dhe të kontrollohen në mënyrë korrekte që të sigurojnë mbrojtjen e punëmarrësve; në mënyrë të veçantë për një ngarkesë që duhet ngritur në të njëjtën kohë nga dy ose më shumë pajisje, pa qenë të drejtuara, të aplikohet një procedurë përdorimi për të garantuar një koordinim të mirë midis operatorëve të përdorimit;

e) kur pajisjet e punës që shërbejnë për ngritjen e ngarkesave, nuk mund t'i mbajnë ngarkesat në rast ndërprerje të pjesshme ose totale të energjisë, merren masat e nevojshme për të evituar ekspozimin e

punëmarrësve ndaj rreziqeve përkatëse; ngarkesat e varura nuk duhet të mbeten pa kontroll, me përjashtim të rasteve kur hyrja në zonën e rrezikut është e bllokuar dhe ngarkesa është e lidhur dhe fiksuar me sigurinë maksimale;

f) kur kushtet meteorologjike përkeqësohen deri në një pikë të tillë që mund të vënë në rrezik sigurinë e funksionimit, dhe rrezikun eventual ndaj punëmarrësve, përdorimi në hapësirë i pajisjeve të punës që shërbejnë për ngritjen e peshave, jo të drejtuara, duhet bllokuar dhe të merren masat e nevojshme mbrojtëse për punëmarrësit dhe në mënyrë të veçantë masa që pengojnë rënien e pajisjeve të punës.

Punëdhënësi, në përputhje me rregullat në fuqi, merr masat që pajisjet t'u nënshtrohen kontrolleve para instalimit dhe kontrolleve periodike e të jashtëzakonshme, me qëllim që të sigurojë instalimin korrekt dhe funksionimin e mirë.

Rezultatet e kontrolleve të mësipërme mbahen në dispozicion të strukturave të mirëmbajtjes, për 5 vjet nga data e fundit e regjistrimit ose deri në nxjerrjen jashtë pune të makinerisë, nëse kjo ndodh para kësaj periudhe. Një dokument që certifikon kryerjen e kontrollit të fundit duhet t'i shoqërojë makineritë e punës kudo që përdoren.

Kur makineritë që vihen në punë kërkojnë njohuri ose përgjegjësi specifike atëherë punëdhënësi siguron që:

a) përdorimi i tyre duhet t'i rezervohet vetëm punëmarrësve përgjegjës të ngarkuar ;
b) në rast riparimi, transformimi ose mirëmbajtjeje, punëmarrësi i interesuar për të punuar kualifikohet në mënyrë specifike për të kryer këtë detyrë.

15.3 Detyrimet e punëdhënësit në përdorimin e pajisjeve të punës në lartësi

Punëdhënësi, në rastet kur kryen punime të përkohshme në lartësi , të cilat nuk mund të realizohen në kushte sigurie dhe në kushte ergonomike të përshtatshme duke filluar që nga mungesa e vendit të përshtatshëm me qëllimin, zgjedh pajisjet e punës më të përshtatshme për të garantuar mbajtjen e kushteve të punës të sigurta, në përputhje me kriteret e mëposhtme:

a) i jep prioritet masave mbrojtëse kolektive në lidhje me masat e mbrojtjes individuale;
b) dimensionon pajisjet e punës, të përshtatshme me natyrën e punës që duhet kryer, me sinjalizimet e parashikueshme dhe me qarkullim pa shkaktuar rrezik.

Punëdhënësi zgjedh mënyrën më të përshtatshme për hyrjen në vendin e punës të përkohshëm në lartësi, në raport me frekuencën e qarkullimit, me disnivele dhe kohën e nevojshme për këtë. Rrugët e hyrjes duhet të lejojnë evakuimin në rast rreziku. Kalimi nga një sistem i hyrjes në platformë, struktura provizore, skela, ura dhe anasjelltas nuk duhet të sjellë rrezik rënie.

Punëdhënësi vë në dispozicion në kryerjen e punëve në lartësi, përdorimin e një shkalle të kryqëzuar, nëse përdorimi i pajisjeve të tjera të punës, të cilat konsiderohen të sigurta, nuk vlerësohen si të tilla, për shkak të nivelit të vogël të rrezikut dhe kohës së shkurtër të përdorimit, ose të karakteristikave ekzistuese të skelës që nuk mund të ndryshohet.

Gjithashtu punëdhënësi vë në përdorim një ndenjësë në të cilën janë vendosur pajisjet e duhura për përdorimin dhe vlerësimin e rezultateve të rreziqeve dhe në mënyrë të veçantë, në funksion të kohës për kryerjen e punëve e të pengesave me karakter ergonomik.

Punëdhënësi, në lidhje me tipin e pajisjeve të punës të përzgjedhura, në bazë të pikëve të mëparshme, përcakton masat që do të zbatohen për të minimizuar rreziqet për punëmarrësit që janë të pranishme në pajisjet e përdorura, duke instaluar mekanizmat e mbrojtjes kundër rënies aty ku është e nevojshme. Këto mekanizma duhet të pozicionohen dhe të kenë një rezistencë të tillë që të evitojnë ose pengojnë rënien nga vendet e punës në lartësi dhe të parandalojnë sa të jetë e mundur dëmtime të mundshme të punëmarrësve. Mekanizmat e mbrojtjes kolektive kundër rënieve mund të mos përdoren vetëm në pikat ku ka shkallë lëvizëse ose të fiksuara.

Punëdhënësi, në rastin kur kryerja e një pune me natyrë të veçantë kërkon mospërdorimin e përkohshëm të një mekanizmi mbrojtës kolektiv kundër rënieve, merr masat e sigurisë së barasvlerëshme dhe efikase. Puna kryhet pasi të jenë marrë këto masa. Kur punët me natyrë të veçantë kanë përfunduar krejtësisht ose pjesërisht, mekanizmat e mbrojtjes kolektive kundër rënieve mund të vendosen përsëri. Punëdhënësi kryen punët e përkohshme në lartësi vetëm në rastet kur kushtet meteorologjike nuk vënë në rrezik sigurinë dhe shëndetin e punëmarrësve.

15.4 Detyrimet e punëdhënësit në lidhje me përdorimin e shkallëve të montuara me pjesë të kryqëzuara.

1. Punëdhënësi siguron që shkallët e montuara të sistemohen në mënyrë që të garantojnë

stabilitet gjatë përdorimit dhe sipas kritereve të mëposhtme:

a) shkallët e kryqëzuara portative duhet të vendosen në një mbështetës të qëndrueshëm, rezistent, me dimensione të përshtatshme dhe të palëvizshme, në mënyrë që të garantojë pozicionin horizontal të pjesëve;

b) shkallët e kryqëzuara duhet të varen në mënyrë të sigurt dhe me përjashtim të shkallëve me kavo, në mënyrë të tillë që të evitohet zhvendosjen ose çfarëdo lloj lëvizje që shkakton lëkundje;

c) rrëshqitja e këmbës në shkallët lëvizëse gjatë përdorimit duhet të mënjanohet duke fiksuar elemente në pjesën e sipërme ose poshtë, ose me çdo mekanizëm tjetër kundër rrëshqitjes, ose duke përdorur çfarëdo zgjidhje tjetër efikase dhe ekuivalente;

d) Shkallët me pjesë horizontale lëvizëse të përdorura për hyrje duhet të jenë të tilla që të dalin jashtë nivelit të hyrjes në mënyrë të mjaftueshme, ose në të kundërt mekanizmat e tjerë të garantojnë kapjen e sigurt.

e) Shkallët me pjesë të përbëra nga më shumë se dy elemente jo stabil ose të lira duhet të përdoren në mënyrë që të sigurojnë ndalimin reciprok të elementëve të ndryshëm;

f) Shkallët me pjesë të lëvizshme duhet të fiksohen para përdorimit.

2. Punëdhënësi siguron që shkallët me pjesë të lëvizshme të përdoren në mënyrë që t'i lejojnë punëmarrësit të mbështetët e të kapet në mënyrë të sigurt në çdo moment.

15.5 Detyrimet e punëdhënësit në lidhje me përdorimin e skelave

Punëdhënësi kryen një analizë të llogaritjes të rezistencës e të stabilitetit për çdo skemë të përdorimit të skelave, nëse në relacionin e llogaritjeve të skelave nuk janë specifikuar struktura të ndryshme të përdorimit, me skemat përkatëse shpjeguese të përdorimit. Punëdhënësi nëpërmjet një personi kompetent në fushën e montimit, harton një plan montimi, përdorimi dhe zmontimi, në funksion të kompleksitetit të skelave të zgjedhura.

Ky plan mund të ketë formën e planeve të aplikimit të përgjithshëm të integruar me udhëzime e projekte të detajuara për skema të veçanta që përbëjnë skelat, dhe vihet në dispozicion të personit të ngarkuar për sigurinë dhe ruajtjen e punëmarrësve të interesuar.

Punëdhënësi siguron që:

a) rrëshqitja e elementeve mbështetës të një skele, të pengohet me anë të fiksimit në sipërfaqen e mbështetësit, ose me një mekanizëm antirëshqitëse, ose me çfarëdo zgjidhje tjetër ekuivalente;

b) nivelet e vendosjes për të tilla elemente të mbështetjes të kenë një kapacitet mbajtës të mjaftueshëm;

c) skela të jetë e palëvizshme;

d) mekanizmat e nevojshëm duhet të pengojnë zhvendosjen e padëshiruar të skelave mbi rrota gjatë kryerjes së punëve në lartësi;

e) dimensionet, format, dhe pozicionimi i pjesëve të strukturës së skelave duhet të jenë të përshtatshme me natyrën e punës që duhet bërë, me ngarkesat që duhet të mbajë dhe të tilla që të lejojnë kryerjen e punimeve dhe lëvizjen e sigurt;

f) montimi i pjesëve të skelës duhet të jetë i tillë që të pengojë zhvendosjen e elementëve përbërëse gjatë përdorimit, si dhe prezencën e hapësirave boshe të rrezikshme midis elementeve që përbëjnë pjesët mbajtëse dhe pjesët vertikale së bashku për mbrojtjen kundër rënies.

Punëdhënësi duhet të evidentojë pjesët e skelave që nuk janë gati për përdorim, në veçanti gjatë montimit, zmontimit dhe transformimit, nëpërmjet shenjave të sinjalizimit për praninë e rrezikut duke e kufizuar me elemente e materiale që pengojnë hyrjen në zonën e këtyre skelave.

Punëdhënësi duhet të sigurojë që skelat të montohen, zmontohen dhe transformohen nën vëzhgimin e njërit prej punëmarrësve të përzgjedhur që ka një kualifikim të përshtatshëm për këto veprime.

Kualifikimi ka karakter teoriko-praktik dhe duhet të përfshijë:

a) shpjegime në lidhje me nivelin e montimit, çmontimit ose transformimit të skelave;

b) sigurinë gjatë operacioneve të montimit, çmontimit ose transformimit të skelave në lidhje me legjislacionin në fuqi;

c) masat parandaluese për rrezikun e rënies së personave dhe objekteve;

d) masat e sigurisë në rastin e ndryshimit të kushteve meteorologjike, që mund të ndikojnë në sigurinë e skelave;

e) kushtet për ngarkesën e pranueshme;

f) çfarëdo rreziku tjetër që mund të sjellin veprimet e montimit, çmontimit ose transformimit.

Punëmarrësit të cilët, nga data e hyrjes në fuqi të kësaj rregulloreje, kanë kryer për të paktën dy vjet montime, çmontime ose transformime të skelave duhet të marrin pjesë në kurset e formimit brenda dy vjetëve nga data e hyrjes në fuqi të këtij akti.

Punëmarrësit e përzgjedhur që nga data e hyrjes në fuqi të kësaj rregulloreje kanë kryer të paktën për tre vjet montime, çmontime ose transformime të skelave, duhet të marrin pjesë në kurset e formimit të cituara në paragrafin e kualifikimit, brenda dy vjetëve pasardhës nga data e hyrjes në fuqi e këtij akti.

15.6 Detyrimet e punëdhënësit në lidhje me përdorimin e sistemit të gançimit e të pozicionimit të vendosjes së kavove.

Punëdhënësi përdor sisteme mbikëqyrjeje për pozicionimin e kavove në përputhje me kërkesat e mëposhtme:

a) sistemi përbëhet të paktën nga dy kavo të fiksuara të ndara nga njëra-tjetra, njëra për ngritjen dhe zbritjen e materialeve (kavon e punës) dhe tjetra me funksion ndihmës (kavo sigurie). Pranohet përdorimi i një kavojë në kushte të jashtëzakonshme në të cilat, përdorimi i kavos së dytë e bën punën më të rrezikshme dhe nëse janë marrë masat e nevojshme për të garantuar sigurinë;

b) punëmarrësit duhet të pajisen me rrip sigurimi të lidhur me kavon e sigurisë;

c) kavo pune e pajisur me mekanizëm të sigurt zbritje dhe ngritje dhe e pajisur me sistem vetëbllokues për të evituar rënien në rastin kur përdoruesi humbet kontrollin e lëvizjeve të tij. Kavojat e sigurisë duhet të jetë e pajisur me një mekanizëm të lëvizshëm kundër rënive e që ndjek lëvizjet e punëmarrësve;

d) pajisje dhe aksesori të tjerë që përdoren nga punëmarrësit, që varen te rripat e sigurisë, te karriget ose instrumente të tjera të përshtatshme;

e) punimet të programohen e të vëzhgohen në mënyrën e duhur, me qëllim që t'i shkohet në ndihmë punëmarrësit menjëherë në rast nevojë. Programi i punimeve përcakton një plan emergjence, tipologjinë operative, mekanizmat e mbrojtjes individuale, teknikat dhe procedurat operative, ganxhat, pozicionimin e punëmarrësve, metodat e zgjedhura, skuadrat e punës dhe pajisjet e punës;

f) programi i punës duhet të jetë në vendet e punës me qëllim që të verifikohet ndjekja nga ana e organeve kompetente për ruajtjen e territorit.

Punëdhënësi u vë në dispozicion punëmarrësve të interesuar, mënyrën e kualifikimit të përshtatshëm me operacionet e parashikuara, në mënyrë të veçantë në drejtim të shpëtimit.

Formimi ka karakter teoriko –praktik dhe duhet të ketë lidhje me:

a) teknikat operative dhe përdorimin e mekanizmave të nevojshëm;

b) praktike specifike si mbi strukturat natyrale ashtu dhe të bëra vetë;

c) përdorimi i pajisjeve mbrojtëse personale, karakteristikat e tyre teknike, mirëmbajtja, kohëzgjatja dhe ruajtja;

d) elementet e ndihmës së shpejtë;

e) rreziqet objektive dhe masat e parandalimit e të mbrojtjes;

f) procedurat e shpëtimit.

Punëmarrësit, të cilët në datën e hyrjes në fuqi të këtij akti kanë kryer për të paktën dy vjet aktivitete me përdorimin e sistemit të hyrjes dhe pozicionimit nëpërmjet kavove duhet të marrin pjesë në kurset e formimit të cituara në pikën 4 brenda dy vjetëve nga data e hyrjes në fuqi të këtij akti.

15.7 Informacione

Punëdhënësi siguron që punëmarrësit e caktuar, për çdo pajisje pune të vënë në dispozicion, të kenë çdo informacion dhe çdo udhëzues përdorimi të nevojshëm për sigurinë, që kanë lidhje me:

a) kushtet e përdorimit të pajisjeve, bazuar edhe në përfundimet e arritura nga eksperiencat e marra gjatë përdorimit të këtyre pajisjeve;

b) situatat anormale të parashikuara.

Punëdhënësi merr masat që t'i informojë punëmarrësit në lidhje me rreziqet ndaj të cilëve janë të ekspozuar gjatë përdorimit të pajisjeve të punës, mbi pajisjet e punës të pranishme në ambientin rrethues edhe pse mund të mos përdoren drejtpërdrejt prej tyre, si dhe në lidhje me modifikimet e bëra në këto mjete.

Informacionet dhe udhëzimet e përdorimit duhet të jenë të kuptueshme për punëmarrësit e interesuar.

15.8 Formimi dhe ushtrimi praktik

Punëdhënësi siguron që:

a) punëmarrësit e ngarkuar për përdorimin e pajisjeve të punës të marrin një formim të përshtatshëm në lidhje me përdorimin e pajisjeve të punës;

b) punëmarrësit e ngarkuar për përdorimin e pajisjeve që kërkojnë njohuri dhe përgjegjësi të veçantë, kryejnë një praktikë të përshtatshme dhe specifike që i përgatit për përdorimin e mirë dhe të sigurt të këtyre pajisjeve si edhe në lidhje me rreziqet që mund t'u shkaktohen personave të tjerë.

15.9 Detyrimet e punëmarrësve.

Punëmarrësit u nënshtrohen programeve të formimit ose të praktikës, të organizuara nga punëdhënësi. Punëmarrësit përdorin pajisjet e punës të vëna në dispozicion në përputhje me informacionin, formimin dhe praktikën e bërë.

Punëmarrësit:

a) kujdesen për mjetet e punës të vëna në dispozicion;

b) nuk i modifikojnë me iniciativë të tyre;

c) sinjalizojnë menjëherë punëdhënësin ose drejtuesin ose personin e caktuar, mbi defektet ose për gjërat që nuk shkojnë në pajisjet e punës të vëna në dispozicion.

15.10 Lista e mjeteve që u nënshtrohet kontrolleve nga punëdhënësi

1. shkallët ajrore me pjerrësi të ndryshueshme;

2. urat e lëvizshme mbi karro- rrota;

3. urat e varura të pajisura me krik -organello;

4. Pompat thithëse centrifugale me diametër të jashtëm të koshit më të madh se 50 cm;

5. Kavo dhe zinxhirë të impiantit dhe të aparateve ngritëse;

6. Kavo dhe zinxhirë të impiantit dhe të aparateve tërheqëse;

7. Vinça dhe pajisje ngritëse për peshë më të mëdha se 200 kg;

8. Mekanizma tërheqës, pikëmbështetëse dhe mekanizma sigurie për nivelet e pjerrëta;

9. Makina dhe pajisje për punimin e eksplozivëve;

10. Elementet e skelave;

11. Skela metalike të fiksuara;

12. Krik, për urat e varura;

13. Kavot e urave të varura;

14. Armaturat e gërmimeve;

15. Frenat e lëvizësive mbi shina;

16. Kordonët, fitilat e eksploziveve;

17. Materialet e mbledhura për ndërtimet skenike;

18. Ndërtime për skena;

19. Reflektorë dhe bateritë e akumulatorëve të lëvizshëm;

20. Teleferikët privatë;

21. Elevatorët e lëvizshëm;

22. Skelat e varura të motorizuara;

23. Kavot e skelave të varura të motorizuara

24. Ashensorët dhe mjetet ngritëse për shërbim privat;

25. Makineritë me presion normal;

26. Makineritë me presion me gaz;

27. Gjeneratorët dhe kontenitorët e avullit të ujit;

28. Gjeneratorët dhe kontenitorët e lëngjeve të mbinxehura;

29. Furrat për vajrat minerale;

30. Gjeneratorët me nxehtësi për impinatet ngrohëse me ujë të ngrohtë;

31. Kontenitorët për transportin e gazeve të kompresuara, të lëngshme ose të tretur;

16. Përdorimi i pajisjeve të mbrojtjes personale-PMP.

16.1 Përkufizime

Me pajisje të mbrojtjes personale (PMP) nënkuptohet çdo lloj pajisje e përcaktuar për t'u veshur dhe për t'u mbajtur, nga punëmarrësi, për t'u mbrojtur kundër një ose më shumë rreziqeve që mund të dëmtojnë sigurinë ose shëndetin gjatë punës, si dhe çdo komponent ose element i përdorur për këtë qëllim.

Nuk janë pajisje të mbrojtjes personale:

- a) veshjet e zakonshme të punës;
- b) pajisjet e ndihmës së shpejtë e të shpëtimit;
- c) pajisjet e mbrojtjes personale të ushtrisë, policisë dhe të personelit për ruajtjen e rendit publik;
- d) pajisjet e mbrojtjes personale të transportit rrugor;
- e) materialet sportive;
- f) materialet për vetëmbrojtjen;
- g) aparatet e lëvizshme për të përcaktuar dhe sinjalizuar rreziqe dhe faktorë të rrezikshëm.

16.2 Detyrimi i përdorimit

PMP-të duhet të përdoren kur rreziqet nuk mund të evitohen ose të reduktohen në mënyrë të mjaftueshme nga masa teknike të parandalimit, nga pajisjet e mbrojtjes kolektive, nga masat, metodat ose vendimet e organizmit në punë.

16.3 Kërkesat e PMP

PMP duhet të jenë në përputhje me standardet, rregullat dhe aktet në fuqi.

PMP në përputhje me piken 16.1:

- a) duhet të jenë të përshtatshme për rreziqet që duhet të parandalojnë, pa sjell një rrezik me të madh;
- b) duhet të jenë të përshtatshme me kushtet ekzistuese në vendin e punës;
- c) duhet të mbajnë në konsideratë kushtet ergonomike ose të shëndetit të punëmarrësit;
- d) duhet të mund të adoptohen me përdoruesin sipas nevojave të tij.

Në rast të shumë rreziqeve, që kërkojnë përdorimin e më shumë PMP, këta të fundit duhet të jenë të pajtueshëm midis tyre dhe që të ruajnë efikasitetin ndaj rreziqeve përkatëse dhe në përdorimin e njëkohshëm.

16.4 Detyrimet e punëdhënësit.

Punëdhënësi, në zgjedhjen e PMP-së

- a) kryen analizat dhe vlerësimet e rreziqeve që mund të evitohen me pajisje të tjera;
- b) përcakton karakteristikat e PMP-ve të nevojshme në mënyrë që këto të përshtaten me rreziqet e cituara në shkronjën “a”, duke pasur parasysh burime të tjera të mundshme për rreziqe që mund të paraqiten nga përdorimi i këtyre PMP-ve
- c) vlerëson mbi bazën e informacioneve të vëna në dispozicion nga fabrikuesi i pajisjeve - PMP dhe rregullave të përdorimit, karakteristikat e PMP që gjenden në treg;
- d) sa herë që del në përdorim një model i ri i përmirësuar bën zëvendësimin e pajisjes.

Punëdhënësi përcakton kushtet, në të cilat PMP duhet të përdoret, në mënyrë të veçantë kohën e përdorimit, në funksion me:

- a) natyrën e rrezikut;
- b) frekuencën e ekspozimit ndaj rrezikut;
- c) karakteristikat e vendit të punës;
- d) funksionet e PMP.

Punëdhënësi:

- a) mban në funksion PMP dhe siguron kushtet higjienike, nëpërmjet mirëmbajtjes, riparimit dhe zëvendësimeve të nevojshme;
- b) siguron që PMP të përdoren vetëm për rastet e parashikuara, me përjashtim të rasteve specifike dhe të jashtëzakonshme, në përputhje me informacionet e fabrikuesit;
- c) jep informacione të kuptueshme për punëmarrësit;
- d) përcakton çdo PMP për përdorim personal, dhe kur kushtet kërkojnë përdorimin e të njëjtit PMP nga më shumë se një person, merr masat e nevojshme që ky përdorim mos të sjellë probleme higjienike e shëndetësore për përdoruesit e ndryshëm;
- e) informon paraprakisht punëmarrësit për rreziqet, nga të cilat i mbron PMP;
- f) siguron një formim të përshtatshëm dhe organizon, nëse është e nevojshme, një praktikë specifike për përdorimin korrekt dhe praktik të PMP.

Në çdo rast trajnimi është i domosdoshëm:

- a) për çdo PMP, që në bazë të rregullave dhe direktivës përkatëse i përket kategorisë së tretë;
- b) për pajisjet mbrojtëse të dëgjimit.

16.5 Detyrimet e punëmarrësit

Punëmarrësit, përdorin PMP të vënë në dispozicion në përputhje me informimin dhe formimin e marrë nga trajnimi i organizuar posaçërisht.

Punëmarrësit:

- a) kujdesen për PMP të vëna në dispozicion të tyre ;
- b) të mos kryejnë modifikime me iniciativë të tyre.

Në fund të përdorimit, punëmarrësit ndjekin procedurat e ridorëzimit të PMP.

Punëmarrësit sinjalizojnë menjëherë, punëdhënësin ose drejtuesin ose personin e caktuar, për çdo defekt ose diçka që nuk shkon gjatë kohës së përdorimit të PMP.

Ministri i Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, pasi ka dëgjuar mendimin e Këshillit Kombëtar të Punës duke mbajtur parasysh natyrën, aktivitetet dhe faktorët specifike të rreziqeve, përcakton:

a) kriteret për përcaktimin dhe përdorimin e PMP;

b) kushtet dhe situatat në të cilat, në kuadër të prioriteteve të masave për mbrojtjen kolektive, bëhet i nevojshëm përdorimi i PMP.

16.6 Treguesi i listës jo të plotë të aktiviteteve dhe sektorëve, për të cilët mund të jetë e nevojshme vënia në punë e pajisjeve të mbrojtjes personale PMP

Mbrojtja e kokës - Kaskat mbrojtëse në;

a) Punët e ndërtimit, në mënyrë të veçantë punët lart, poshtë ose në afërsi të skelave dhe vendeve të punës në lartësi, montimi dhe çmontimi i armaturës, punimet për instalimin dhe vendosjen e skelave dhe veprimet për heqjen e tyre.

b) Punimet në ura metalike, mbi objektet ndërtuese me strukturë metalike, në një lartësi të madhe, shtylla, kulla, ndërtime hidraulike dhe konstruksione metalike, furrat e shkrirjes së metaleve, të përpunimit të petëzimit dhe të hekurave, depozita të mëdha, ujësjellës të mëdha, kaldaja dhe centrale elektrike.

c) Punime në gërmime, nivele më të ulëta, përforcime, puse dhe galeri minierash.

ç) Punimet në dhe e shkëmbinj.

d) Punimet në miniera të nëndheshme, minierat në qiell të hapur dhe punimet e zhvendosjeve e grumbujve të sterileve-mbetjeve.

e) Përdorimi i nxjerrësve të bulonave.

f) Dhënie e shkëlqimit mineraleve, zbardhim pastrime.

g) Punime në ashensorë dhe mjete të tjera ngritëse, vinça dhe transportier;

h) Punime në afërsi të furrave shkrirëse, në impiantet e reduktimit të drejtpërdrejtë, në përpunimin dhe petëzimin e çelikut, në stabilimentet metalurgjike, në impiantet me përpunim të nxehtë dhe me stampim, si dhe fonderitë.

i) Punimet në furrat industriale, aparatet, depozita, pajisjet e shkarkimit të materialeve të panevojshme, materialet teknike për krijimin e konstruksioneve metalike.

j) Ndërtimet e anijeve.

k) Spostimet hekurudhore

Mbrojtja e këmbëve.

Këpuçë sigurie me taban rezistent të pashpueshëm në;

a) Punimet restaurimi, ndërtime civile dhe punime rrugore.

b) Punime mbi skela.

c) Punime për prishje.

ç) Punime me beton ose me parafabrikate me montim ose çmontim të armaturave.

d) Punime në kantiere ndërtimi dhe zona depozitimi.

e) Punime mbi çati.

Këpuçë sigurie me taban rezistent, të shpueshëm;

a) Punime mbi ura metalike, objekte ndërtimi me struktura të larta, shtylla dhe kulla, ashensorë dhe mjete të tjera ngritëse, ndërtime hidraulike çeliku, furra shkrirëse për metale, kontenitorët e mëdhenj, makineritë për dhënie e formave plastikës në të nxehtë, vinça, kaldaja dhe impiante elektrike.

b) Ndërtime furrash, instalimet e impianteve të nxehjes dhe të ajrimit, si dhe montimi i konstruksioneve metalike.

- c) Punime të ndryshme dhe të mirëmbajtjes.
  - ç) Punime në furra shkrirëse, impiantet e reduktimit të drejtpërdrejtë, makineritë e dhënies së formës metaleve dhe plastikës, stabilimentet metalurgjike, impiantet e dhënies së formave të metaleve në të nxehtë dhe me stampë, impiantet e presimit në të nxehtë dhe me petëzim.
  - d) Punime në kariera guri, minierë në qiell të hapur, të transportimit të mbetjeve.
  - e) Punime të gdhendjes së gurëve.
  - f) Prodhim qelqi dhe xhami, përpunimi dhe dekori.
  - g) Përpunim të stampave në industrinë e qeramikës.
  - h) Punime të veshjeve mbrojtëse të furrave në industrinë e qeramikës.
  - i) Punime në industrinë e qeramikës së ndërtimit dhe në industrinë e materialeve të ndërtimit.
  - j) Lëvizje dhe depozitim.
  - k) Ndërtimi i anijeve.
  - l) Spostimet hekurudhore.
- Këpucë sigurie me takë ose me taban rezistentë dhe të pa çpueshmë.
Punime mbi çati.
Këpucë sigurie me taban termoizolues.
Aktivitete mbi sipërfaqe dhe me masa shumë të ftohta ose shumë të nxehta.
Këpucë sigurie me lidhës që zgjidhen shpejt.
Në rast rreziku të depërtimit të masave inkandeshentë.
Mbrojtja e syve dhe e fytyrës.
Syze mbrojtëse ose maska mbrojtëse në;
- a) Punime saldatimi, me gur smeril dhe makinë metal prerëse në të ftohtë.
  - b) Punime gdhende dhe çarje të materialeve të ndryshëm.
  - c) Punime të gdhendjes së gurëve.
  - ç) Përdorimin e nxjerrësve të bulonave.
  - d) Përdorimin e makinerive të heqjes së mbetjeve metalike ose druri të imta, gjatë procesit të përpunimit të tyre.
  - e) Stampimin e metaleve.
  - f) Copëzimin dhe eliminimin e ashklave.
  - g) Punime me rërë.
  - h) Përpunimin e prodhimeve acide dhe alkalike, disinsektuese dhe detergjenteve gërryes.
  - i) Përdorimi i pompave për sprucim të lëngshëm.
  - j) Përpunimin i masave të rrjedhshme inkandeshente ose punime në afërsi të tyre.
  - k) Punime me ekspozimin të nxehtësisë rrezatuese.
  - l) Përdorimin e rrezeve laser.
- Mbrojtja e rrugëve të frymëmarrjes.
Vetushqyes frymëmarrje në:
- a) Punime në depozita, në hapësira të ngushta dhe në furra industriale me gaz, ku ekziston rreziku i helmimit nga gazrat ose mungesa e oksigjenit.
  - b) Punimet në zonat e mbushjes së furrave të shkrirjes.
  - c) Punime në afërsi të aparateve konvertitore dhe përcjellësve të gazit të furrave shkrirëse.
  - ç) Punime në afërsi të hedhjes në forma të metaleve të shkrira, ku parashikohet lëshimi i gazeve nga metalet e shkrira.
  - d) Punimet e veshjeve të brendshme të furrave dhe të kovave ku derdhen materialet e shkrira të predispozuar për formimin e pluhurave.
  - e) Bojatisje me spruco pa ajrim të mjaftueshëm.
  - f) Punime në puseta, kanale dhe hapësira të tjera të nëndheshme të rrjetit të shkarkimit të ujërave të zeza.
  - g) Aktivitetet në impiantet frigoriferike që paraqesin rrezik të daljes së gazit ftohës.
- Mbrojtja e dëgjimit:
Mbrojtës dëgjimi në;
- a) Punët në afërsi të presave metalike.
  - b) Punët me përdorim të instrumenteve pneumatikë.
  - c) Aktiviteti i personelit që punon në tokë, në aeroporte.

- c) Mjetet që punojnë me goditje dhe ngjeshjen e dheut.
  - d) Punime në tezgjah dhe zdrukthëtari.
- Mbrojtja e krahavorit, krahëve dhe e duarve.
- Veshje mbrojtëse në;
- a) Përpunimin e prodhimeve acide dhe alkaline, desinfektuesit dhe detergjentët gërryes.
  - b) Punët për përpunimin e masave të nxehta ose në afërsi të tyre ose me ekspozim të nxehtësisë.
  - c) Punimin e fletëve të xhamit.
  - ç) Punimin me rërë.
  - d) Punime në impiantet frigoriferike.
- Veshje mbrojtëse që digjen me vështirësi në:
- a) Punime saldimit në ambiente të mbyllura.
  - b) Përparëse lëkure.
  - c) Saldime.
  - ç) Shkrirjen e metaleve.
  - d) Dorashka.
  - e) Saldime.
  - f) Përpunim i objekteve të mprehta me majë, përjashto rastet kur ekziston rreziku që dorashka të mbetet në makinë.
  - g) Përpunimi në qiell të hapur i produkteve acide dhe alkaline.
- Veshje për mbrojtjen kundër ndryshimeve klimatike në:
- Punimet e ndërtimit në vende të hapura në kohë të ftohtë e me shi.
- Veshje të ndritshme, fosforeshentet në;
- Punime në të cilat duhet kuptuar prania e punëmarrësve në kohë.
- Pajisje të mbrojtjes kundër rënies në:
- a) Punime mbi skela.
  - b) Montimin e elementëve parafabrikate.
  - c) Punën mbi shtylla.
- Lidhje me litar sigurie në;
- a) Vendet e punës në kabina të ngritura në vinçe.
  - b) Vendet e punës në kabinën e manovrave në transelevatorë.
  - c) Vendet e punës mbi kullat e shpimit.
  - ç) Punët në puse dhe rrjetet e shkarkimit.

17. Lëvizja me dorë e ngarkesave.

17.1 Fusha e aplikimit

Këto rregulla aplikohen në ato aktivitete, të cilat sjellin lëvizjen me dorë të ngarkesave me rrezik, ndër të tjera të lezioneve dorso-lombare/dëmtim të shtyllës kurrizore, për punëmarrësin gjatë punës.

Nënkuptohen me:

a) lëvizje me dorë të ngarkesave, transportimi ose mbajtja e një ngarkese nga një ose më shumë punëmarrës, përfshirë, ngritja, ulja, tërheqja, sjellja ose spostimi i një ngarkese, e cila për karakteristika të saj ose për kushtet ergonomike jo të përshtatshme, mund të sjellin leziona dorso-lombare/dëmtim të shtyllës kurrizore;

b) lezionet dorso-lombare dëmtime në strukturën osteomiotendine e nerveovaskolari në nivelin dorso-lombare/ dëmtim i shtyllës kurrizore.

17.2 Detyrimet e punëdhënësit

Punëdhënësi merr masat organizative të nevojshme ose përdor mjetet e nevojshme, në mënyrë të veçantë mjete mekanike, për të evituar nevojën e lëvizjeve me dorë të ngarkesave nga ana e punëmarrësve.

Kur nuk është e mundur shmangia e lëvizjeve me dorë të ngarkesave nga ana e punëmarrësve, punëdhënësi merr masat organizative të nevojshme, përdor pajisjet e duhura ose u vë në dispozicion punëmarrësve pajisjet e duhura për të zvogëluar rrezikun që sjell lëvizja me dorë e këtyre ngarkesave.

Në rastin kur lëvizja me dorë e një ngarkese nga ana e punëmarrësit nuk mund të evitohet, punëdhënësi bën organizimin e punës në mënyrë të tillë që lëvizja e ngarkesës të jetë e sigurt dhe të jetë sa më pak e dëmshme për shëndetin.

Në rastet e përmendura në pikën e mësipërme punëdhënësi:

a) vlerëson paraprakisht, nëse është e mundur, kushtet e sigurisë dhe shëndetit në lidhje me punën që do të kryhet, duke pasur parasysh karakteristikat e ngarkesës;

b) merr masat për të evituar ose reduktuar rrezikun e lëzimeve dorso-lombare, duke mbajtur parasysh faktorët individuale të rrezikut, karakteristikat e ambientit të punës dhe kërkesat që paraqet ky aktivitet;

c) punëmarrësit që ushtrojnë aktivitetet e cituara në pikën 17, i nënshtrohen një kontrolli sanitar; 17.3 Informacioni dhe formimi.

- Punëdhënësi u jep punëmarrësve informacione në lidhje me:

a) peshën e një ngarkese;

b) qendrën e gravitetit të ngarkesës ose anën më të rëndë, në rastin kur në një ambalazh përmbajtja nuk është e pozicionuar në qendër.

c) Lëvizjen korrekte të ngarkesave dhe rreziqet që mund të hasin punëmarrësit, nëse këto aktivitete nuk kryhen në mënyrën e duhur.

- Punëdhënësi u siguron punëmarrësve kualifikimin e duhur.

17.4 Elementet e referimit.

Karakteristikat e ngarkesës.

Lëvizjet me dorë të ngarkesave mund të shkaktojnë rrezik për dëmtimin e dorso -lombare - shtyllën kurrizore, në rastet e mëposhtme:

- kur ngarkesa është shumë e rëndë (30 kg);

- është voluminoze dhe e vështirë për t'u kapur;

- nuk është në ekuilibër dhe përmbajtja e saj rrezikon të lëvizë;

- është në një pozicion të tillë në të cilin duhet mbajtur dhe drejtuar në një distancë nga kraharori ose me përkulje ose sforcim të kraharorit;

- për shkak të strukturës së jashtme dhe/ose të madhësisë, mund të sjellë dëmtime për punëmarrësit në mënyrë të veçantë në rast përplasje.

Sforcim fizik i nevojshëm

Sforcimi fizik i nevojshëm mund të paraqesë rrezik në dorso-lombare në rastet e mëposhtme:

- kur është i tepruar;

- kur kryhet vetëm me sforcim të kraharorit;

- mund të sjellë një lëvizje të rëndë të ngarkesës;

- kur kryhet me trupin në pozicion jo të qëndrueshëm.

Karakteristikat e ambientit të punës.

Karakteristikat e ambientit të punës mund të ndikojnë në rritjen e rrezikut për dëmtimin e dorso-lombare në rastet e mëposhtme:

- kur hapësira e lirë, në veçanti në drejtim vertikal, është e pamjaftueshme për kryerjen e aktiviteteve të kërkuara;

- kur dyshemeja nuk është e niveluar dhe paraqet rrezik për t'u penguar ose për të rrëshqitur për këpucët e punëmarrësit;

- kur vendi ose ambienti i punës nuk i lejonë punëmarrësit lëvizjen me dorë të ngarkesës në një lartësi të sigurt ose në një pozicion të mirë;

- kur dyshemeja ose sheshi i punës ka disnivel që vështirëson lëvizjen e ngarkesës nga një nivel në tjetrin;

- kur dyshemeja ose pika e mbështetjes nuk janë të qëndrueshme;

- kur temperatura, lagështira ose qarkullimi i ajrit nuk janë të përshtatshme.

Kërkesat lidhur me aktivitetin

Aktiviteti mund të sjellë rrezik për dëmtimin e dorso-lombare, nëse kërkon:

- sforcim fizik të shpeshtë ose shumë të zgjatuar në mënyrë të veçantë në shtyllën kurrizore;

- periudha për shpërndarje fiziologjike të pamjaftueshme;

- distanca të mëdha për ngritjen, uljen ose transportin;

- një ritëm të detyruar të një procesi, që nuk mund të modullohet nga punëmarrësi.

Faktorë individualë të rrezikut

Punëmarrësi mund të ketë rrezik në rastet e mëposhtme:

- kur është i papërshtatshëm fizikisht për të kryer aktivitetin në fjalë;

- nga veshje, këpucë ose efekte të tjera personale të papërshtatshme që vesh punëmarrësi;
- pamjaftueshmëri ose papërshtatshmëri e njohurive ose formimit.

18. Mënyrat e vlerësimit të rreziqeve

18.1 Parime të përgjithshme

Vlerësimi i rrezikut nënkuptohet si një tërësi e veprimeve, si psh. kërkimit dhe përpunimit të të dhënave, që duhet të zbatohen për të arritur në një vlerësim të nivelit të rrezikut, të cilit i ekspozohet personeli dhe rreziqe të tjera të mundshme që varen nga ambienti rrethues në të cilin punohet.

Për të bërë vlerësimin e nivelit të rrezikut, duhet të kryhen një seri veprimesh të njëpasnjëshme, të cilat mund të përmbliken në:

1. identifikimin e burimeve të rrezikut të pranishme në procedurat operative të qendrës;
2. identifikimi i rreziqeve potenciale të ekspozuara në kryerjen e detyrave;
3. vlerësimi i natyrës së rreziqeve të ekspozuara.

18.2 Kriteret për vlerësimin

Harta e rreziqeve në ndërmarrje mund të ndërtohet nëpërmjet metodologjive të ndryshme. Më të përdorurat janë:

- Metoda për zonat homogjene: ndarja e ndërmarrjes në zona gjeografike duke përcaktuar sektorët, repartet, vendet e punës dhe procedurat për secilën zonë gjeografike duke përcaktuar të gjitha burimet e mundshme të rrezikut.

- Metoda për aktivitete homogjene: përcaktimi i të gjitha aktiviteteve të kryera në ndërmarrje, përcaktimi i tipologjive të rreziqeve për secilin nga këto aktivitete.

- Metoda për rreziqet homogjene: përcaktimi i të gjitha tipologjive të rreziqeve të mundshme, të pranishme në ndërmarrje dhe bashkimi këtyre rreziqeve me zonat dhe aktivitetet e ndërmarrjes.

Mënyra më e thjeshtë për të ndërtuar hartën e rreziqeve, e cila nuk nënkupton një njohje të thellë të ndërmarrjes në lidhje me problematikën e sigurisë, sipas mendimit më të përhapur, është metoda e nënndarjes gjeografike dhe e analizës së çdo elementi gjeografik të veçantë.

Vlerësimi i rrezikut të mbetur bëhet, duke i bashkuar çdo argumenti të rrezikut për çdo burim të përcaktuar, një probabilitet për ndodhjen e aksidentit të provokuar nga ky burim dhe një madhësi të dëmtimit që pritet prej tij.

Mundësia e ndodhjes vlerësohet në tre nivele me vlerë numerike, të ulët, të mesme dhe të lartë. Madhësia e dëmtimit të pritur fiksohet gjithashtu në tre nivele me vlerë të ulët, të mesme dhe të lartë.

Vlera e rrezikut potencial të një burimi, për çdo argument të mundshëm, përfaqësohet nga prodhimi i vlerës së madhësisë të dëmtimit potencial M me vlerën e probabilitetit të ndodhjes P në lidhje me atë rrezik.

Në tabelat 1 dhe 2 përshkruhen nivelet e madhësisë të dëmtimit dhe probabilitetet e mundshme.

Vlera e rrezikut, d.m.th. parametri që mund të shpreh me një të dhënë të vetme relacionin madhësi – probabilitet, llogaritet duke përpunuar të dy elementet në një diagramë kartesiane të ndarë në kuadrate, si më poshtë.

Tabela 1 - Shkalla e Treguesit "M" (madhësia ose natyra e dëmtimit potencial)

VLERAT	KRITERET E VLERËSIMIT
I Lartë	Janë verifikuar dëmtime të pakthyeshme për personin (vdekje, humbje anatomike ose funksionale). Janë verifikuar dëmtime që kanë sjellë paaftësinë e përkohshme me prognozë > 30 ditë shërimi. Në kuadrin e aktivitetit është përcaktuar një tipologji aksidentesh gjatë një faze të aktivitetit që mund të shkaktojë dëmtime të rënda për personin ose gjera dhe/ose të prodhojë ndotje për ambientin. Janë paraqitur substanca /ose preparate kancerogjene dhe toksike, që digjen lehtësisht, që mund të shpërthejnë, shumë të dëmshëm për ambientin, substance biologjike të grupeve 3 ose 4.
I Mesëm	Janë verifikuar dëmtime që kanë sjellë paaftësinë e përkohshme me prognozë > 3 ditë shërim. Në kuadrin e aktivitetit është përcaktuar një tipologji aksidentesh gjatë një faze të aktivitetit që mund të shkaktojë dëmtime të moderuara për personin ose gjera dhe/ose të prodhojë ndotje për ambientin. Janë të pranishme substanca dhe/preparate kancerogjene, agente biologjike të grupit 2, shumë toksike për pirjen dhe/ose kontaktin me lëkurën, të djegshme, dhe që mund të marr flakë me rritjen e temperaturës.
I Ulët	Janë verifikuar dëmtime që kanë sjellë paaftësinë e përkohshme me prognozë 3 ditë shërim. Në kuadrin e aktivitetit është përcaktuar një tipologji aksidentesh gjatë një faze të aktivitetit që mund të shkaktojë dëmtime të lehta për personin ose sendet. Janë të pranishme substanca dhe/preparate kancerogjene, agente biologjike të grupit 1, substanca dhe/preparate toksike për pirjen, të rrezikshme për frymëmarrjen dhe /ose kontaktin me lëkurën ose irritante.

Tabela 2 - Shkalla e Treguesit "P" (probabiliteti – frekuenca e ngjarjes)

VLERAT	KRITERET
I Lartë	Janë regjistruar dëmtime për tipologjinë e marr në konsideratë (aksidente, dëmtime të vogla, sëmundje profesionale). Aktiviteti i punës kërkon një organizim të punës sepse paraqet interferime, mbulime të dyfishta, papërshtatshmërisë së aktiviteteve, etj. Ekziston një korrelacion midis aktiviteteve dhe/ose faktorit të rrezikut dhe përkeqësimit në dëmtimet dhe sëmundjet profesionale në një periudhë domethënëse (tre, pesë vjet). Janë sinjalizuar situata të rrezikut potencial të lartë.
I Mesëm	Faktori i rrezikut mund të provokojë dëmtim, dhe pse jo në mënyrë automatike ose të drejtpërdrejt. Është vënë re ndonjë episod, i cili për tipologjinë e marr në konsideratë ka shkaktuar dëmtimin. Aktiviteti i punës sjell nevojshmërinë e ndërhyrjes në mjetet e punës në funksionim. Ekziston një lidhje midis aktivitetit dhe/ose faktorit të rrezikut dhe anomalive në dëmtimin dhe/ose sëmundjet profesionale gjatë një periudhe domethënëse (tre, pesë vjet)
I Ulët	Faktori i rrezikut mund të provokojë një dëmtim vetëm në kushtet rastësore ose të papritura të ngjarjeve. Nuk janë vënë re ose janë vënë re vetëm episode të rralla. Nuk ka një lidhje midis aktivitetit të punës dhe faktorit të rrezikut. Ekziston një lidhje midis aktivitetit dhe dëmtimit/sëmundjes profesionale gjatë një periudhe domethënëse (tre, pesë vjet).

Diagrama e vlerësimit të rrezikut

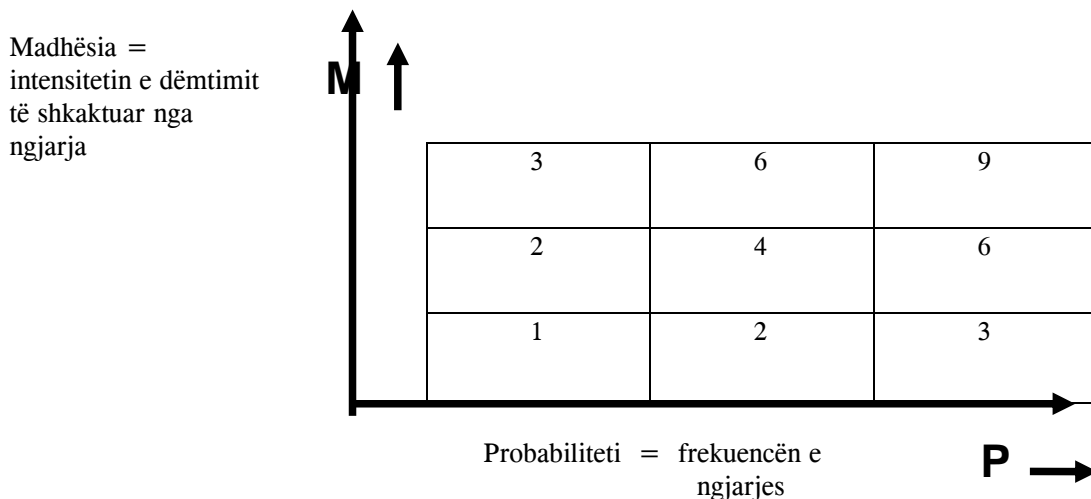

Tabela e treguesve të rrezikut:

9	- SHUMË E LARTË	Zona në të cilën përcaktohen dhe programohen ndërhyrje për mbrojtjen dhe parandalimin për të zvogëluar si probabilitetin, ashtu dhe dëmtimin potencial .
6	- E LARTË	Zona në të cilën përcaktohen dhe programohen përmirësime me ndërhyrje për mbrojtjen dhe parandalimin për të zvogëluar kryesisht ose probabilitetin ose dëmtimin potencial.
2÷4	- E LEHTË	Zonë në të cilën verifikohet që rreziqet potenciale janë nën kontroll.
1	- JO E RËNDËSISHME	Zonë në të cilën rreziqet potenciale janë nën kontroll

Në vijim të procesit të vlerësimit, mund të arrihet, në një nga rezultatet e mëposhtme, për çdo ambient ose vend pune;

- Ambienti ose vendi i punës nuk paraqet asnjë lloj ekspozimi ndaj rreziqeve të asnjë lloj natyre; në këtë rast, nuk paraqiten probleme të lidhura me punimet;

- Ambienti ose vendi i punës paraqet praninë e një rreziku ekspozimi, natyra e të cilit hyn në kufijtë e pranueshme të përcaktuara nga rregullat në fuqi; në këtë rast, situata duhet mbajtur nën kontroll periodik;

- Ambienti ose vendi i punës paraqesin praninë e një rreziku ekspozimi; në këtë rast, duhet të merren masat e parandalimit dhe mbrojtjes.

18.3 Kontrolli i rrezikut të mundshëm

Gjatë evidentimit të rreziqeve të mundshme, punëdhënësi duhet të vlerësojë:

- Nëse është i mundur parandalimi ose evitimi, për shembull, duke kontrolluar nëse detyra ose puna janë të nevojshme, me përdorimin e substancave ose mënyrave të ndryshme.

- Nëse rreziku nuk është i parashikueshëm ose i evitueshëm, të vendosë, nëse do t'i zvogëlonte në një nivel të tillë, që nuk ndikon tek siguria dhe shëndeti i punëmarrësve të ekspozuar, për shembull, duke zëvendësuar çdo gjë që është e rrezikshme me çka nuk është ose është më pak e rrezikshme. Për një orientim mbi kontrollin e rreziqeve që duhet të realizohen me këto masa, punëdhënësi duhet t'i referohet përmbajtjes specifike në legjislacionin në fuqi, standardeve, udhëzuesve të publikuar dhe kritereve të tjera të ngjashme të publikuara nga autoritetet.

- Nëse masat që mund të zbatohen përmirësojnë nivelin e mbrojtjes së punëmarrësve në fushën e sigurisë dhe shëndetit.

Kjo nënkupton adoptimin e një strategjie për zvogëlimin dhe kontrollin e rreziqeve në drejtim të aspekteve teknologjike, organizimit të punës, kushteve të punës, raporteve sociale midis personelit, me qëllim që rreziqet të luftohen që në burim; kjo sjell:

- përshtatjen e aktiviteteve të punës sipas individëve, në mënyrë të veçantë për sa i përket pozicionimit të vendeve të punës, zgjedhjes së mjeteve të punës dhe të metodave të prodhimit, duke kërkuar lehtësimin e punës monotone dhe atë që duhet të kryhet sipas afateve të përcaktuara, në mënyrë që të zvogëlohen efektet negative mbi shëndetin;

- përshtatjen me progresin teknik;

- transmetimin e udhëzimeve dhe informacioneve të përshtatshme për vartësit.

18.4 Përditësimet/modifikimet

Rikontrolli dhe përditësimi i vlerësimit të rreziqeve të mundshme kryhet çdo vit sipas situatave ose ngjarjeve të ndryshme që e bëjnë të nevojshme.

Në mënyrë të veçantë vlerësimi përditësohet në vijim me:

- ndryshimet legjislative ose të rregulloreve ose të marrëveshjeve dypalëshe;

- ndryshimet e elementëve të aktiviteteve që zhvillohen dhe/ose të shërbimeve /produkteve;

- rezultatet e auditit dhe/ose ndryshimet e politikave;

- projektet për produktet e reja ose projektet për makineritë ose impiantet e reja, të ndryshuara ose të ndryshimeve të *lay-out*, të prodhimit ose ndryshimet e substancave/ preparateve të përdorura.

ANEKSI VI PËRMBAJTJA MINIMALE E PLANIT TË SIGURISË NË KANTIERET E PËRKOHSHME E TË LËVIZSHME.

Seksioni 1 – Përmbajtja minimale e përgjithshme e planit të sigurisë e koordinimit (PSK).

1. PSK është specifik për çdo kantier të përkohshëm ose të lëvizshëm dhe me fisibilitet konkret; përmbajtja e tij është rezultat i zgjidhjeve të projektimit dhe organizimit në përputhje me aneksin V.

2. PSK përmban të paktën elementet e mëposhtme:

a) identifikimin dhe përshkrimin e objektit, duke specifikuar:

1. adresën e kantierit;

2. një përshkrim përmbledhës të zonës në të cilën është pozicionuar kantieri, i shoqëruar me skicë ;

3. një përshkrim sintetik të objektit, duke iu referuar në mënyrë të veçantë zgjidhjeve të projektimit, arkitektonikë, strukturorë dhe teknologjikë;

b) përcaktimin e subjekteve që kanë funksionin e sigurisë, duke treguar emrat e përgjegjësve për punimet, të koordinatorit për sigurinë në fazën e projektimit, dhe nëse është emëruar, të koordinatorit për sigurinë në fazën e kryerjes së punimeve dhe emrin e punëdhënësve për subjektet zbatuese dhe punëmarrësit e vetëpunësuar para fillimit të punimeve;

c) një relacion në lidhje me përcaktimin, analizën dhe vlerësimin e rreziqeve konkrete duke iu referuar zonës dhe organizimit të kantierit, punimeve dhe ndërhyrjeve në to;

d) zgjidhjet e projektimit dhe të organizimit, procedurat, masave parandaluese dhe mbrojtëse, në referim me:

1. zonën e kantierit, në përputhje me seksionin 2, pikat 1 dhe 4;

2. organizimin e kantierit, në përputhje me seksionin 2 pikat 2 dhe 4;

3. punimet, në përputhje me seksionin 2 pikat 3 dhe 4;

e) përshkrimet operative, masat parandaluese e mbrojtëse dhe mekanizmat e mbrojtjes individuale, në referim me ndërfutjet midis aktiviteteve, në përputhje me seksionin 3 pikat 1, 2 dhe 3;

f) masat e koordinimit, me përdorimin e përbashkët nga shumë subjekte dhe punëmarrësve të vetëpunësuar, si; zgjedhja e planifikimit të aktiviteteve për sigurinë, struktura, pajisje, infrastruktura, shërbime dhe mjete të mbrojtjes kolektive si në seksionin 2 pikat 4 dhe 5;

g) mënyrat e organizimit të bashkëpunimit dhe koordinimit, si dhe të informacioneve reciproke, midis punëdhënësve dhe punëmarrësve të vetëpunësuar;

h) parashikimi i organizimit për shërbimin e ndihmës së shpejtë, kundër zjarrit dhe evakuimit të punëmarrësve; PSK përmban dhe të dhëna telefonike të strukturave të parashikuara në territorin e shërbimit të ndihmës së shpejtë dhe të parandalimit të zjarreve;

i) parashikimin e kohëzgjatjes së punimeve, fazat e punimeve dhe kur e kërkon kompleksiteti i objektit, dhe të nënfazave të punimeve, që përbëjnë programin grafik të punimeve, si dhe përbërjen e kantierit të shprehur në njerëz – ditë;

1) vlerësimi i kostove të sigurisë, në bazë të seksionit 6.

3. Koordinatori për projektin specifikon në PSK, aty ku veçantia e punimeve e kërkon, tipin e procedurave plotësuese dhe të detajeve të PSK lidhur me vendimet e pavarura të subjektit zbatues, që duhet të specifikohen në POS.

4. PSK është i përbërë nga tabela specifike për projektin, në lidhje me aspektet e sigurisë, që përfshijnë të paktën një planimetri, dhe aty ku e kërkon veçantia e objektit, një profil altimetrik dhe një përshkrim i shkurtër i karakteristikave hidrologjike të terrenit ose referim i specifikimeve të relacionit të gatshëm, nëse ekziston.

5. Lista treguese dhe jo e kufizuar e elementeve esenciale të nevojshme për të përcaktuar përmbajtjen e PSK të cituar në pikën 2, është si më poshtë:

a) strukturat përfshijnë: skelat, skela prej tubash mbi rrota, ura mbi trekëmbësh, pjesa horizontale e skelave, parapete, rrugë kaluese, ura, armatura mbrojtëse të gërmimeve, banja, lokale për t'u larë, dhoma zhveshje, mensa, dhomat e ngrënies, vende kurimi dhe pushimi; konvikte; dhoma mjekimi, infermieri, hapësira të mbyllura në kantiere;

b) pajisjet përfshijnë: centrale dhe impiantet e betonimit; betonierat, vinça, vinçat auto, krikat, elevatorë, makinat për lëvizjen e dheut, makinat speciale për lëvizjen e dheut dhe derivate, sharra elektrike disk, kthyes hekuri, impiantet elektrike të kantierëve, tokëzimet dhe mbrojtja kundër shkarkimeve elektrike, impiantet kundër zjarreve, impiantet e thithjes së tymrave, impiantet e transmetimit të ujit, gazit dhe çdo lloj tjetër energjie, rrjeti i shkarkimit të ujërave të zeza;

c) Infrastruktura përfshin: rrugët e transportit të mjeteve mekanike në kantier, rrugët e këmbësorëve; zonat e depozitimit të materialeve dhe mbeturinave të kantierit.

d) pajisjet dhe shërbimet e mbrojtjes kolektive përfshijnë, sinjalistikën e sigurisë, paralajmëruesit akustik, mjetet e ndihmës së shpejtë, ndriçimi i emergjencës, mjetet shuarjes së zjarrit; shërbimet për drejtimin e emergjencës.

Seksioni 2 – Përmbajtja minimale e PSK në lidhje me zonën e kantierit, organizimit të kantierit dhe punimeve.

1. Në lidhje me zonën e kantierit, PSK përmban analizën e elementëve kryesorë në lidhje me shtresat nëntokësore, burime ujore, mole, pemë, punime të ndërfutura ose mbi të cilët duhet ndërhyrë, infrastruktura, ndër të cilat, rrugë, linja hekurudhore, rrjeti ujqor, aeroporte, ndërtesa që kërkojnë kujdes të veçantë, si shkollat, spitalet, shtëpitë e pushimit për moshat e thyera, banesa; linjat ajrore dhe tubacionet e nëndheshme të shërbimeve, kantiere të tjera ose instalime për prodhim; qarkullimi, zhurma, pluhurat, fibra, tymra, avuj, gaze, erëra ose ndotës të tjerë të ajrit, rënien e materialeve nga lartësitë.

Në lidhje me elementet e mësipërme në PSK duhet të analizohen përkatësisht:

a) karakteristikat e zonës së kantierit;

b) prania a mundshme e faktorëve të jashtëm që sjellin rrezik për kantierin;

c) rreziqe të mundshme që shkaktohen nga punimet në kantier në zonat rreth tyre.

2. Në lidhje me organizimin e kantierit, PSK përmban dhe elementet që vijojnë:

a) mënyrat e mundshme për hyrjen e mjeteve të furnizimit të materialeve;

b) pozicionin e impianteve të kantierit;

c) pozicionin e zonave të ngarkim – shkarkimit;

d) zonat e depozitimit të mjeteve dhe të depozitimit të materialeve dhe të mbeturinave;

e) zonat e mundshme të depozitimit të materialeve me rrezik zjarri ose eksplozim.

3. Në lidhje me punimet, koordinatori për projektin bën ndarjen e punimeve në fazë dhe kur kompleksiteti i objektit e kërkon, në nënfaza të punës, dhe kryen analizën e rreziqeve të mundshme, duke treguar kujdes për sa vijon:

a) mbi rrezikun e përplasjes së mjeteve që qarkullojnë në zonën e kantierit;

b) mbi rrezikun e shkarkesave elektrike

c) mbi rrezikun e zhurmës

d) mbi rrezikun nga përdorimi i substancave kimike.

4. Për çdo element të analizës në pikat 1, 2 dhe 3, PSK përmban:

a) zgjedhjet e projektimit dhe organizimit, procedurat, masat parandaluese e mbrojtëse të kërkuara për të zvogëluar ose eliminuar rrezikun në punë; kur është e nevojshme, prodhohen tabela dhe vizatime teknike shpjegues;

b) masat e koordinimit për realizimin e kërkesave të përmendura në shkronjën "a".

Seksioni 3 – Përmbajtja minimale e PSK në lidhje me ndërhyrjet për ndryshimin e punimeve dhe koordinimin e tyre

1. Koordinatori për projektimin kryen analizën e ndryshimit të punimeve, edhe kur bëhet fjalë për punimet, zbatimin nga i njëjti subjekt ose të punëmarrësve të vetëpunësuar, përgatit një program kohor për zbatimin e punimeve.

2. Në lidhje me ndërhyrjet për ndryshim punimesh, PSK mban shënimet operative për shtyrjen e afateve kohore të punimeve të ndryshuara dhe mënyrat e verifikimit në lidhje me këto shënime; në rastin kur vazhdon rreziku i ndryshimeve, merren masa parandaluese dhe mbrojtëse dhe pajisjet e mbrojtjes personale, për të zvogëluar këto rreziqe.

3. Gjatë kohës së një rreziku më të madh për shkak të ndërhyrjeve për ndryshim në punë, koordinatori për kryerjen e punimeve, kontrollon periodikisht, duke konsultuar paraprakisht drejtuesin e subjekteve zbatuese dhe të punëmarrësve të vetëpunësuar të interesuar, pajtueshmërinë e pjesës përkatëse në PSK me ecurinë e punimeve, duke përditësuar planin dhe në mënyrë të veçantë, nëse është e nevojshme, programin kohor për zbatimin e punimeve.

4. Masat për koordinimin në lidhje me përdorimin e përbashkët të strukturave, infrastrukturës, mjeteve, dhe shërbimeve të mbrojtjes kolektive, përcaktohen duke analizuar përdorimin e përbashkët nga shumë subjekte dhe punëmarrës të vetëpunësuar.

5. Koordinatori për zbatimin e punimeve, plotëson PSK me emrat e subjekteve zbatuese dhe të punëmarrësve të vetëpunësuar, të cilët duhet të zbatojnë çfarë është parashikuar në pikën 4 të seksionit 2 dhe në pikën 4 të seksionit 3, duke konsultuar paraprakisht subjektet zbatuese dhe punëmarrësit e vetëpunësuar të interesuar, tregon gjithashtu kronologjinë përkatëse të zbatimit dhe mënyrat e kontrollit.

Seksioni 4 – Përmbajtja minimale e planit rezervë të sigurisë –PRS.

1. PRS hartohet nga zbatuesi i punimeve, nën kujdesin e autoriteti kontraktor, si plani rezervë i planit të sigurisë dhe koordinimit, kur ai nuk është parashikuar në përputhje me pikën 3 të seksionit 3 dhe përmban të njëjtat elemente të PSK të cituara në pikën 2 të seksionit 1, me përjashtim të vlerësimit të kostos për sigurinë.

Seksioni 5 - Përmbajtja minimale e planit operativ të sigurisë

1. POS hartohet nga çdo punëdhënës i subjektit zbatues, në përputhje me nenin 9, dhe modifikimet e mëtejshme, për secilin kantier të interesuar;

Ky plan përmban të paktën elementët e mëposhtme:

a) të dhënat identifikuese për subjektet zbatuese:

1) emrin e punëdhënësit, adresën, të dhënat telefonike të zyrës qendrore dhe të zyrave të kantierëve;

2) aktivitetet specifike dhe çdo punim të kryer në kantier nga subjekti zbatues dhe punëmarrësit të vetëpunësuar nënkontraktues;

3) emrat e personelit për ndihmën e shpejtë, veprimet kundër zjarrit, evakuimin e punëmarrësve dhe të drejtimit të emergjencës në kantier, të përfaqësuesit të punëmarrësve për sigurinë e ndërmarrjes ose të territorit, i emëruar ose i zgjedhur;

4) emri i mjekut kompetent aty ku parashikohet;

5) emri i përgjegjësit për zyrën e parandalimit e të mbrojtjes;

6) emri i drejtorit teknik të kantierit dhe të përgjegjësit të kantierit;

7) numri dhe kualifikimet për çdo punëmarrës vartës të firmës zbatuese dhe të punëmarrësve të vetëpunësuar që punojnë në kantier për llogari të të njëjtit subjekt.

b) detyrat specifike, të lidhura me sigurinë, të kryera në kantier nga çdo person i emëruar për këtë qëllim nga subjekti zbatues;

c) përshkrimi i aktiviteteve të kantierit, mënyrat e organizimit dhe turnet e punës;

d) lista e skelave, urave kulle mbi rrota dhe e objekteve të tjera provizore me rëndësi, e makinerive dhe e impianteve që përdoren në kantier;

e) listën e substancave dhe preparateve të rrezikshme që përdoren në kantier me skedat përkatëse të sigurisë;

- f) rezultatin e raportit të vlerësimit për zhurmën;
  - g) përcaktimin e masave parandaluese dhe mbrojtëse, të plotësuara me ato të përfshira në PSK, dhe të adoptuara me rreziqet e lidhura me punimet në kantier;
  - h) procedurat plotësuese e të detajuara, të kërkuara nga PSK;
  - i) lista e pajisjeve të mbrojtjes personale të vëna në dispozicion të punëmarrësve në kantier;
  - l) dokumentet në lidhje me informacionin dhe formimin e dhënë, punëmarrësve në kantier.
2. Aty ku nuk parashikohet hartimi i PSK, PRS plotësohet me elementet e POS kur është e parashikuar.

Sesioni 6 – Llogaritja e kostos për sigurinë

1. Ku parashikohet hartimi i PSK, në koston për sigurinë llogariten për të gjithë kohën e punimeve në kantier, kostot për:

- a) strukturat e parashikuar në PSK;
- b) masat parandaluese e mbrojtëse dhe pajisjet e mbrojtjes personale të parashikuara në PSK për punimet e ndërhyrjes;
- c) impiantet e tokëzimit dhe mbrojtjes kundër shkarkimeve atmosferike, impiantet kundër zjarrit, impiantet e evakuimit të tymrave;
- d) pajisjet dhe shërbimet e mbrojtjes kolektive;
- e) procedurat e përfshira në PSK e të parashikuara për arsye sigurisë;
- f) ndërhyrjet për sigurinë që kërkojnë për diferencat në hapësirë dhe kohë të punimeve ndërhyrëse;

g) masat e koordinimit në lidhje me përdorimin e përbashkët të strukturave, pajisjeve, infrastrukturave dhe shërbimeve të mbrojtjes kolektive.

2. Llogaritja duhet të jetë koherente, analitike për çdo zë, në masë ose natyrë, me referimet në listën e çmimeve standard ose speciale, ose e bazuar në çmime ose lista zyrtare në fuqi në atë zonë ose në listën e çmimeve të masave të sigurisë të kërkuarit; në rastin kur nuk ka një listë çmimesh ose nuk është e aplikueshme, i referohet analizës së kostos së plotë të nxjerrë nga studimi i tregut. Zërat e kostos për sigurinë llogariten duke marrë në konsideratë koston e përdorimit, mirëmbajtjes, çmontimit dhe amortizimit e mundshme të tyre për kantierin e interesuar.

3. Kostot e sigurisë, të llogaritura në këtë mënyrë, përfshihen në vlerën totale të ofertës së punimeve dhe përbëjnë pjesën e kostos që nuk mund të ulet në ofertat e subjektit zbatues.

4. Për llogaritjen e kostos për sigurinë në lidhje me punimet që janë të nevojshme për shkak të varianteve të parashikuara gjatë punimeve, aplikohen dispozitat në pikat e mësipërme 1,2 dhe 3. Kostot për sigurinë të përcaktuara, përfshihen në vlerën totale, dhe përbëjnë pjesën e kostos së objektit që nuk mund të ulet.

5. Autoriteti kontraktor likuidon vlerën relative të kostove për sigurinë e parashikuar në bazë të avancimit të punimeve, pasi merr mendimin e koordinatorit për zbatimin e punimeve për sa është parashikuar.

ANEKSI VII - MBROJTJA E PUNËMARRËSVE KUNDËR RREZIKUT PËR SHKAK TË EKSPOZIMIT NDAJ SUBSTANCAVE KIMIKE DHE FIZIKE GJATË PUNËS

1. Mbrojtja e punëmarrësve gjatë punës nga rreziku i ekspozimit ndaj amiantit.

1.1 Fusha e aktivitetit.

Rregullat e mëposhtme aplikohen në të gjitha aktivitetet e punës gjatë të cilave rrezikohet ekspozimi ndaj pluhurave që vijnë nga amianti ose nga materiale që përmbajnë amiant.

1.2 Përkufizimet

Në përputhje me këtë aneks, termi amiant u referohet fibrave të silikateve: actinolite, amosite, antofillite, crisotilo, crocidolite, tremolite

1.3 Vlerësimi i rrezikut

Në të gjitha aktivitetet e punës të cituara në pikën 1.1 të mëparshme, punëdhënësi bën vlerësimin e rrezikut të mundshëm të shkaktuar nga pluhurat që vijnë nga amianti dhe materialet me përbërje amiantin, me qëllim që të merren masat parandaluese dhe mbrojtëse për t'u zbatuar.

Ky vlerësim kërkon, në mënyrë të veçantë, të përcaktojë ndotjen e ambientit nga pluhuri i ardhur nga amianti ose materialet me përbërje amiantin, duke përcaktuar pikat e lëshimit të këtyre pluhurave dhe pikat me rrezik më të madh për zonat e punës, dhe përcaktimin e ekspozimit personal të punëmarrësve ndaj pluhurit të amiantit.

Nëse ekspozimi personal i punëmarrësve ndaj pluhurit të amiantit, i shprehur në numrin e

fibrave për centimetër kub në raport me një periudhë referimi prej 8 orësh, e kalon 0,1 fibër për centimetër kub, punëdhënësi zbaton dispozitat e pikave 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.9, 1.14 të këtij aneksi, gjithsesi në rastet e aktiviteteve gjatë të cilave përdoret amiantit si lëndë e parë, pikat 1.4 dhe 1.9 aplikohen në çdo rast.

Në rast të aktiviteteve me hope dhe kur amianti përbëhet nga crisotilo, përcaktimi i ekspozimit personal të punëmarrësve zëvendësohet nga përcaktimi i dozës së akumuluar në raport me një periudhë referimi prej 8 orësh, në një periudhë totale kohe prej 40 orësh.

Nëse kjo dozë tejkalon 0,5 ditë – fibër për centimetër kub, punëdhënësi zbaton dispozitat në pikat 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.9, 1.14.

Llogaritja mund të nxirret nga kryerja e matjeve me instrumente gjatë aktivitetit, për të cilat, për shkak të karakteristikave të punimeve të kryera ose të natyrës dhe tipit të materialeve të përdorura, mund të thuhet se ekspozimi i punëmarrësve nuk kalon vlerat e cituara në pikat e mësipërme. Për këtë vlerësim mund të bëhen referime të dhënat e marra nga aktivitete të së njëjtës natyrë të kryera në kushte të njëjta.

Punëdhënësi kryen vlerësim të ri, sa herë që verifikohen ndryshime në punime që mund të sjellin ndryshime të rëndësishme në ekspozimin e punëmarrësve ndaj pluhurit që vjen nga amianti ose nga materiale me përbërje amiantin, dhe në raste të tjera tre vjet pas vlerësimit të fundit.

Vlerësime të reja kryhen çdo herë që organi i ruajtjes e kërkon duke paraqitur argumente të motivuara.

Punëmarrësit ose përfaqësuesi i tyre për sigurinë, konsultohen para kryerjes së vlerësimit të cituar në këtë nen dhe informohen për përfundimet, të cilat shënohen në një regjistër të posaçëm në dispozicion të tyre.

1.4 Njoftimi

Punëdhënësi, që ushtron aktivitet, në të cilin ekspozimi i punëmarrësve ndaj pluhurit të amiantit rezulton i njëjtë ose më i madh nga vlerat e përcaktuara në pikën e mësipërme 1.3, njofton organet e ruajtjes në lidhje me rezultatet e vlerësimit të cituar nga i njëjti nen, së bashku me informacionet e mëposhtme:

- a) aktivitetet e kryera dhe vendimet e marra;
- b) llojet dhe masat kuantitative të amiantit të përdorur;
- c) prodhimet e fabrikua;
- d) numrin e punëmarrësve;
- e) masat mbrojtëse të parashikuara, duke specifikuar kriteret për mirëmbajtjen periodike dhe sistemin parandalues të përdorur.

Punëdhënësi, i cili në ushtrimin e aktivitetit përdorë si lëndë të parë amiantin, gjithashtu duhet të bëjë njoftimin pavarësisht nga niveli i ekspozimit të punëmarrësve.

Në rastin e aktiviteteve të reja, hapja e tyre u komunikohet organeve të ruajtjes me letër rekomande brenda 15 ditëve.

Punëmarrësit ose përfaqësuesit e tyre mund ta shikojnë dokumentacionin e njoftimeve të cituara në pikat e mësipërme.

1.5 Informacionet për punëmarrësit

Në aktivitetet e përmendura në pikën 1.1, punëdhënësi, vë në dispozicion të punëmarrësve, dhe përfaqësuesve të tyre para se ata të fillojnë kryerjen e aktiviteteve, informacione në lidhje me:

- a) rreziqet për shëndetin, të shkaktuara nga ekspozimi ndaj pluhurave, që vijnë nga amianti ose nga materialet me përbërje amiantin;
- b) rregullat specifike higjienike që duhen ndjekur, përfshirë ato për mospirjen e duhanit;
- c) mënyrat e pastrimit ose të përdorimit të veshjeve mbrojtëse dhe pajisje mbrojtëse personale ;
- d) masat e kujdesit paraprak për të reduktuar ekspozimin në minimum.

Informacioni përsëritet në periudhë trevjeçare dhe gjithsesi çdo herë që ka ndryshime në punime që sjellin ndryshime të rëndësishme të ekspozimit.

Në aktivitetet që krijojnë kushtet e ekspozimit të cituara në pikën 1.3, duhet të japin informacion pas çdo periudhë njëvjeçare dhe përfshin vlerën limit të cituar në pikën 1.10 dhe nevojën e kontrollit të ekspozimit të punëmarrësve ndaj pluhurit të amiantit në ajër.

1.6 Masat teknike, organizative, procedurale.

Në të gjitha aktivitetet e cituara në pikën 1.1 punëdhënësi:

- siguron që ndërtesat, vendet, impiantet në të cilat kryhen punimet e amiantit ose të materialeve

me përbërje amiantin të kenë karakteristika të tilla që të mund t'i nënshtrohen pastrimit dhe mirëmbajtjes;

- siguron që në aktivitetet e punëve të ndryshme të përdoret sasi amianti jo më të mëdha se sasia e nevojshme e amiantit që do të përdoret, dhe në formë fizike, të mos akumulohet në vendet e punës në sasi më të mëdha se ajo e nevojshme, që të paraqesë rrezik;

- kufizon në minimumin e mundshëm numrin e punëmarrësve të ekspozuar ose që mund të ekspozohen ndaj pluhurit që vjen nga amianti ose nga materiale me përbërje amiantin, si edhe duke izoluar punimet në zona të caktuara paraprakisht.

- projektin, programin dhe ndjek punimet në mënyrë që mos të ketë lëshime të pluhurave të amiantit në ajër; nëse kjo nuk është teknikisht e mundur, eliminimi i pluhurit duhet të bëhet sa më afër pikës së lëshimit; kryhen matje të koncentrimit të pluhurit të amiantit në ajër, dhe verifikohet efikasiteti i masave të marra,

- vë në dispozicion të punëmarrësve:

- 1) veshje pune të përshtatshme ose mbrojtëse;

- 2) pajisje mbrojtëse për rrugët e frymëmarrjes për t'u përdorur gjatë përdorimit të produkteve që lëshojnë pluhur dhe në pastrime;

- 3) siguron që amianti në gjendje natyrale dhe materialet pluhur që e përmbajnë atë, të jenë të ruajtura dhe transportuara në ambalazhe të përshtatshme të mbyllura.

- 4) siguron që mbetjet e punimeve të mblidhen dhe të hiqen nga vendi i punës me ambalazhe të përshtatshme të mbyllura dhe jo lehtësisht të dëmtueshme, ose me veshje të përshtatshme me etiketë ku tregohet përmbajtja e amiantit.

Në rast të aktiviteteve që krijojnë kushte ekspozimi të cituar në pikën 1.3, punëdhënësi siguron gjithashtu:

- a) që vendet në të cilat kryhen aktivitetet të jenë të kufizuara dhe me sinjalistikën e përshtatshme të sigurisë;

- b) që në këto vende duhet të hyjnë ekskluzivisht punëmarrësit që kryejnë detyrat e tyre, ose që lejohet të hyjnë për motive pune;

- c) vënien në dispozicion të punëmarrësve pajisjet mbrojtëse personale, për t'u përdorur sipas dispozitave të pikës 1.10.

1.7 Masat higjienike

Në aktivitetet e përcaktuara sipas pikës 1.1, punëdhënësi:

- a) siguron pastrimin e rregullt dhe sistematik të vendit, të mjeteve dhe impianteve, duke kryer heqjen e pluhurit nëpërmjet aspiratorëve të përshtatshëm;

- b) përgatit zona të veçanta që u lejojnë punëmarrësve të ushqehen, dhe pushojnë pa u kontaminuar nga pluhuri i amiantit. Lejohet pirja e duhanit në këto ambiente.

Në rastin e aktiviteteve që krijojnë kushte ekspozimi si në pikën 1.3, punëdhënësi ndërkohë:

- a) siguron që punëmarrësit të kenë kushtet higjienike të përshtatshme, të pajisura me dushe. Ku është e mundur, këto duhet të përdoren vetëm nga punëmarrësit, me rrugë të ndara për hyrjen dhe daljen nga zona e punës;

- b) siguron që veshjet e punës dhe mbrojtjes të vendosen në vend të veçanta nga ai i destinuar për veshjet civile. Larja kryhet nga ndërmarrja me lavanderi të pajisur me një makinë të posaçme për këtë aktivitet. Transporti kryhet në ambalazhe të mbyllura dhe të etiketuara. Larja përfshihet në aktivitetet e cituara në pikën 1.1;

- c) merr masat që pajisjet mbrojtëse personale të cituara në 1.6, të ruhen në vendet e nevojshme, të kontrollohen dhe pastrohen pas çdo përdorimi, duke mundësuar riparimin dhe zëvendësimin e pjesëve defekte para çdo përdorimi. Pastrimi i këtyre pajisjeve kryhet nëpërmjet aspirimit.

1.8 Kontrolli shëndetësor.

Punëdhënësi në përputhje me mendimin e mjekut kompetent, nëse është e nevojshme, merr masa parandaluese dhe mbrojtëse për çdo punëmarrës mbi bazën e rezultateve të kontrolleve klinike të kryera. Këto masa mund të parashikojnë edhe largimin e përkohshëm të punëmarrësit nga çdo lloj ekspozimi ndaj amiantit.

Kundër masave të marra në lidhje me punëmarrësit pjesëmarrës, mund të bëhet ankesë në organet përkatëse brenda 30 ditëve, duke informuar me shkrim punëdhënësin.

Ky organ rishqyrton vlerësimin e kontrolleve të kryera nga mjeku kompetent, duke urdhëruar, pas verifikimeve të mëtejshme, konfirmimin, modifikimin ose revokimin e masave të marra për punëmarrësit.

Mjeku kompetent vë në dispozicion të punëmarrësve ose të përfaqësuesit të tyre informacione të përshtatshme mbi vlerësimin e kontrolleve mjekësore, të cilave u nënshtrohen dhe nevojshmërinë e kontrolleve dhe pas lënies së aktivitetit ndaj ekspozimit të pluhurave që vijnë nga amianti ose materiale me përbërje amianti.

1.9 Kontrolli për ekspozimin e punëmarrësve

Në të gjitha aktivitetet që krijojnë kushte ekspozimi të cituara në pikën 1.1, punëdhënësi kryen një kontroll periodik të ekspozimit të punëmarrësve ndaj pluhurit të amiantit në ajër. Në aktivitetet në të cilat amianti përdoret si lëndë e parë, ky kontroll kryhet gjithsesi pavarësisht nga niveli i ekspozimit.

Kontrolli kryhet nëpërmjet matjeve të koncentrimin të fibrave të amiantit në ajër, e shprehur si mesatare e ponderuar në raport me një periudhë referimi prej 8 orësh, duke përdorur metodat e marrjes dhe analizave të cituar në pikën e mëposhtme 1.15.

Për matjet, merren në konsideratë vetëm fibrat, të cilat kanë një gjatësi më të madhe se 5 micron, një gjerësi më të vogël se 3 micron dhe raporti gjatësi/gjerësi i të cilës të jetë me i madh se 3:1.

Matjet janë të programuara. Kampionet merren nga personeli me kualifikim të përshtatshëm. Kampionet analizohen në laboratorë publikë ose private me pajisjet e nevojshme dhe të autorizuar.

Marrja e kampioneve duhet të jetë në lidhje me ekspozimin personal të punëmarrësve dhe mund të përfshijë një ose me shumë analiza. Kjo kryhet në mënyrë që të lejojë vlerësimin e ekspozimit ditor të punëmarrësit dhe është bashkë me kampionet e ambientit nëse është e nevojshme për të identifikuar shkaqet dhe nivelin e ndotjes.

Nëse marrja e kampioneve nuk shtrihet gjatë periudhës së tetë orëve, kryhet gjithsesi një analizë për secilën fazë të ciklit të punës në mënyrë që të mund të llogaritet vlera e mesatares së ponderuar e koncentrimin të fibrave të amiantit në ajër për të gjithë periudhën 8 - orare. Në çdo rast, intervalet e marrjes së kampionit në kompleksitet nuk janë më pak se çdo dy orë.

Nëse një grup punëmarrësish kryejnë detyra të njëjta ose të ngjashme në të njëjtin vend dhe rreziku i ekspozimit është i njëjtë, për këtë arsye, marrja e kampioneve mund të kryhet mbi bazë grupi.

Matjet bëhen, normalisht çdo tre muaj dhe sa herë që ndodhin ndryshime që mund të provokojnë ndryshime të mëdha në ekspozimin e punëmarrësve ndaj pluhurit të amiantit. Frekuenca e matjeve mund të reduktohet deri në një herë në vit, me komunikim të organeve të ruajtjes, kur:

a) nuk ka asnjë ndryshim të rëndësishëm në vendet e punës;

b) rezultatet e dy matjeve të mëparshme nuk kanë tejkaluar gjysmën e vlerave të kufirit të cituar në pikën 1.10.

Në aktivitetet me karakter jo të vazhdueshëm, frekuenca e matjeve përshtatet me kushtet ekzistuese, duke marrë në konsideratë, në mënyrë të veçantë, numrin e ditëve të punës në vit dhe shpërndarjen e këtyre ditëve gjatë vitit. Kjo frekuencë është në çdo rast vjetore.

Punëmarrësit ose përfaqësuesit e tyre informohen mbi rezultatet e matjeve të kryera dhe mbi përmbajtjen e këtyre rezultateve dhe konsultohen para kryerjes së provave të kampionit.

1.10 Tejkalmi i vlerave limit të ekspozimit

Vlerat e lejuara të ekspozimit ndaj pluhurave të amiantit në ajër të shprehur si mesatare të ponderuar në funksion të kohës së referimit prej 8 orësh, janë:

a) 0,6 fibër për centimetër kub për crisotilo;

b) 0,2 fibër për centimetër kub për të gjitha llojet e tjera të amiantit, të veçanta ose përzierje me përmbajtje crisotilo.

Në rastin e punimeve që mund të sjellin ndryshime të rëndësishme të koncentrimin të pluhurit të amiantit, ky koncentrim nuk duhet të kalojë 5-fishin e vlerave të cituara në pikat e mëparshme për matjet e kryera për një periudhë prej 15 minutash.

Nëse verifikohet një kalim i vlerave të lejuara të ekspozimit, të përcaktuara në pikat e mëparshme, punëdhënësi identifikon dhe merr masat e duhura menjëherë për të eliminuar shkaqet që kanë shkaktuar kalimin e vlerave.

Puna mund të vazhdojë në zonën me ndotje vetëm nëse janë marrë masat e përshtatshme për mbrojtjen e punëmarrësve dhe të ambientit. Nëse masat e mësipërme nuk mund të merren menjëherë për motive teknike, puna mund të vazhdojë në zonat e caktuara vetëm nëse janë përshtatur masat për mbrojtjen e punëmarrësve dhe të ambientit duke marr parasysh mendimin e mjekut kompetent.

Për të verifikuar efikasitetin e masave, punëdhënësi bën matje të reja të koncentrimin të fibrës së amiantit në ajër, sapo gjykon së depozitimi i sasive anormale të fibrave të mëparshme nuk ndryshon, bën

të njëjtat ndërhyrje.

Në çdo rast, nëse ekspozimi i punëmarrësve të interesuar, nuk mund të reduktohet me mjete të tjera dhe bëhet i nevojshëm përdorimi i pajisjeve të mbrojtjes personale, ky përdorim nuk mund të jetë i përhershëm dhe kohëzgjatja e tij për çdo punëmarrës, është e kufizuar me kohën minimale të nevojshme.

Struktura përkatëse informohet menjëherë e gjithësesi jo më vonë se 5 ditë nga rezultatet e marra dhe për masat që do të merren ose janë marrë. Pasi kanë kaluar 90 ditë nga koha në të cilën përcaktohet tejkalimi i vlerave të mësipërme, puna mund të vazhdojë në zonat e infektuara vetëm nëse ekspozimi i punëmarrësve rezulton sërish më i ulët se vlerat limit.

Punëdhënësi informon sa më shpejt të jetë e mundur punëmarrësit e interesuar dhe përfaqësuesit e tyre për ngjarjen, shkaqet dhe paraqet masat që mendon të marrë; në raste të veçanta ose urgjente, që kërkojnë ndërhyrje të menjëhershme dhe i informon sa më shpejt për masat e marra.

1.11 Masat e emergjencës

Nëse verifikohen ngjarje që mund të provokojnë një rritje të madhe të ekspozimit ndaj pluhurit të amiantit, punëmarrësit duhet të lenë menjëherë zonën e infektuar. Mund të hyjnë në këtë zonë vetëm punëmarrësit për ndërhyrjet e nevojshme, me kusht që të përdorin pajisjet e përshtatshme të mbrojtjes.

Punëdhënësi u komunikon strukturave përkatëse, që të verifikojë këto raste dhe i referon masat e marra për të reduktuar në minimum rezultatet.

1.12 Aktivitete pune, të veçanta

Në rastin e disa aktiviteteve të caktuara në punë, natyra e veçantë e të cilave parashikon që ekspozimi i punëmarrësve ndaj pluhurit të amiantit kalon vlerat e lejuara të cituara në pikën 1.10 dhe për të cilat nuk mund të zbatohen masat teknike të parandalimit për të zvogëluar ekspozimin e punëmarrësve, punëdhënësi merr masat e nevojshme për mbrojtjen e punëmarrësve. Në mënyrë të veçantë, përveç aplikimit të masave të përgjithshme në nenet e mësipërme:

a) u jep punëmarrësve veshje speciale dhe pajisje të mbrojtjes personale, të cilat përdoren gjatë këtyre punëve ;

b) siguron izolimin rigoroz të zonës së punës dhe instalimin e sistemeve të përshtatshme për qarkullimin e ajrit me filtra të rregullt;

c) siguron afishimin e tabelave përkatëse me shkrimin:

“Kujdes – zonë me rrezik të lartë – prani e mundshme e pluhurit të amiantit me koncentrim më të lartë se vlerat e lejuara të ekspozimit”;

d) përgatit një plan pune duke u konsultuar me punëmarrësit ose përfaqësuesin e tyre, i cili përmban të gjitha masat që garantojnë mbrojtjen e punëmarrësve dhe të ambientit dhe ua transmeton strukturave përkatëse.

1.13 Shkatërrimi dhe largimi i amiantit

Punëdhënësi përgatit një plan pune para fillimit të shkatërrimit dhe largimit të amiantit ose të materialeve me përmbajtje amianti, nga ndërtesat, strukturat, aparatet dhe impiantet, si dhe mjetet e transportit. Ky plan parashikon masat e nevojshme për të garantuar sigurinë dhe shëndetin e punëmarrësve dhe mbrojtjen e ambientit të jashtëm.

Plani në mënyrë të veçantë, parashikon:

a) largimin e amiantit dhe të materialeve me përbërje amianti para aplikimit të teknikave të shkatërrimit, nëse është e mundur;

b) pajisja e punëmarrësve me pajisjet e mbrojtjes personale;

c) masa të përshtatshme për mbrojtjen dhe dekontaminimin e punëmarrësve;

d) masa të përshtatshme për mbrojtjen e të tretëve dhe për mbledhjen dhe përpunimin e materialeve ndotës;

e) përshtatjen, në rastet kur parashikohet tejkalimi i vlerave të lejuara të cituara në pikat 1.10 dhe 1.12, me nevojat e veçanta të punës me karakter të veçantë.

Kopja e planit të punës u dërgohet organeve të ruajtjes, së bashku me informacionet në lidhje me:

a) natyrën e punimeve dhe kohëzgjatjen e mundshme;

b) vendin ku kryhen punimet;

c) teknikat e punës për të zbatuar çfarë parashikohet për largimin;

d) natyra e amiantit në materialet termoizolues në rastin e shkatërrimit;

e) karakteristikat e pajisjeve që mendohet të përdoret për të zbatuar gjatë shkatërrimit për mbrojtjen dhe dekontaminimin;

f) materialet e parashikuara për termoizolim.

Nëse organet e ruajtjes nuk lëshojnë udhëzime brenda 90 ditëve nga data e dërgimit të këtij dokumentacioni, punëdhënësit mund të vazhdojnë punimet, dhe përgjegjësitë mbeten të tyre, për sa i përket zbatimit të dispozitave të kësaj rregulloreje.

Dërgimi i dokumentacionit të përmendur në pikën 4 zëvendëson ato të përmendura në pikën 1.4.

Punëmarrësit ose përfaqësuesit e tyre kanë të drejtën të përdorin dokumentacionin në fjalë.

1.14 Regjistrimi i ekspozimit të punëmarrësve.

Punëmarrësit e ngarkuar për kryerjen e aktiviteteve në kushtet e ekspozimit të përmendur në pikën 1.4, regjistrohen në regjistrin ku shënohen nivelet e ekspozimit, lista e punëmarrësve të ekspozuar dhe kartelat shëndetësore të rrezikut.

Regjistri i sipërpërmendur përgatitet dhe përditësohet nga punëdhënësi, i cili është përgjegjës për mirëmbajtjen e tij.

Punëdhënësi:

a) i dorëzon një kopje të regjistrit strukturave përkatëse, të cilave ia komunikon çdo tre vjet, si edhe çdo herë që ato bëjnë kërkesë në lidhje me ndryshimet e bëra;

b) dorëzon, kur i kërkohet, strukturave përkatëse një kopje të regjistrit të mësipërm;

c) u komunikon strukturave përkatëse të ruajtjes së territorit, mbylljen e raportit të punës me ndryshimet e bëra në komunikimet e mësipërme;

d) u dorëzon regjistrin strukturave përkatëse të ruajtjes për territorin, në rastet e mbylljes së aktivitetit të ndërmarrjes;

e) u kërkon strukturave përkatëse të ruajtjes për territorin, kopje të shënimeve individuale në rastin e marrjes në punë të punëmarrësve të cilët kanë eksperiencë punë në kushte të ekspozimit të përmendura në pikën 1.3.

f) u komunikon punëmarrësve të interesuar nëpërmjet mjekut kompetent shënimet individuale përkatëse në regjistrin dhe në kartelën shëndetësore dhe të rreziqeve.

1.15 Aktivitetet e ndaluara.

Ndalohet përdorimi i aplikimit me spërkatje i amiantit. Ndalohen aktivitetet që sjellin inkorporimin e materialeve termoizolues ose zëizolues me dendësi të ulët (më të ulët se 1g/cm³) që përmbajnë amiantin.

1.16 Metodot e analizave për matjen e koncentrimin të fibrave të amiantit në ajër

Karakteristikat dhe mjetet për marrjen e kampioneve të provave të fibrave të amiantit në ajër dhe përcaktimi i koncentrimin të fibrave të amiantit në kampionët e ajrit përcaktohen në mënyrën shpjeguar më poshtë. Gjithsesi mund të përdoren dhe mënyra të tjera me të cilat mund të tregohet ekuivalenca e rezultateve në lidhje me metodën e referimit.

Kampionët merren në zonën e frymëmarrjes të secilit prej punëmarrësve: d.m.th. në një gjysmë harku me rreze 300 mm përballë fytyrës së punëmarrësit dhe maten duke filluar nga një pikë, në gjysmën e vijës që bashkon veshët e tij.

Përdoret një pompë lëvizëse me bateri, që fiksohet në rripin ose xhepin e punëmarrësit. Fluksi nuk duhet të ketë rrahje/dridhje, me një prurje të rregullt fillimisht prej 1 L/min 5%. Gjatë kohës së marrjes së kampionit, prurja duhet të mbahet në kufijtë $\pm 10\%$ të prurjes fillestare.

Koha e marrjes së kampionit matet me një tolerancë prej 2%.

Sasia optimale e fibrës në filtër është midis 100 dhe 400 fibër/mm². Sipas preferencës, i gjithë filtri ose një segment i tij, i vendosur mbi xhamin e mikroskopit, bëhet transparent nëpërmjet metodës acetone-triacetina dhe mbulohet me xhamin mbulues.

2. Mbrojtja e punëmarrësve kundër rreziqeve të ekspozimit ndaj zhurmës

2.1 Parime të përgjithshme.

Këto rregulla kanë për qëllim të mbrojnë punëmarrësit kundër rrezikut për dëgjimin, dhe aty ku është shprehimisht e parashikuar, kundër rreziqeve për shëndetin dhe sigurinë të shkaktuara nga ekspozimi ndaj zhurmës gjatë punës.

2.2 Përkufizime

Në përputhje me këto rregulla kuptojmë:

a) ekspozim ditor personal të një punëmarrësi ndaj zhurmës (LEP, dit), ekspozimin ditor personal të një punëmarrësi ndaj zhurmës të shprehur në dB(A), të matur, llogaritur dhe referuar 8 orëve ditore.

Ekspozimi ditor personal nuk merr në konsideratë efektet e çdo pajisjeje të mbrojtjes personale;
b) ekspozimi javor profesional i një punëmarrësi ndaj zhurmës (LEP, w), mesatarja javore e vlerave të përditshme (LEP, d), i vlerësuar për ditët e punës në një javë.

2.3 Vlerësimi i rrezikut të mundshëm

Punëdhënësi kryen vlerësimin e zhurmës gjatë punës, me qëllim që të identifikojë punëmarrësit dhe vendet e punës që merren në konsideratë në pikat në vazhdim dhe të zbatojë masat parandaluese dhe mbrojtëse aty ku parashikohet.

Ekspozimin ditor personal ose mesatar javorë është i ndryshueshëm gjatë javës, pra tejkalon vlerën e dhënë të pikës 2.5, vlerësimi programohet dhe kryhet në intervale të mundshme nga personeli kompetent, nën përgjegjësinë e punëdhënësit.

Metodat dhe instrumentet e përdorura duhet të jenë të përshtatshme, duke vlerësuar veçanërisht karakteristikat e zhurmës që do të matet, kohëzgjatjen e ekspozimit, faktorët e ambientit dhe karakteristikat e aparatit të matjes. Duke mbajtur parasysh sa më sipër, vlerësimi duhet të kryhet si rregull sa herë që ka ndryshime në punë, që influencojnë ndjeshëm në shtimin e zhurmës dhe sa herë që struktura përkatëse kërkon vlerësim të argumentuar.

Punëdhënësi harton dhe mban në dispozicion të organeve të ruajtjes një raport në të cilin tregohen kriteret dhe mënyrat e kryerjes të vlerësimeve dhe në mënyrë të veçantë elementët e sipërpërmendur. Punëmarrësit ose përfaqësuesit e tyre konsultohen siç është parashikuar në pikën 3.

2.4 Masat teknike, organizative dhe procedurale

Punëdhënësi, bazuar në njohuritë e marra për zhvillimin e teknikës, zvogëlon në minimum rreziqet që vijnë si shkak i ekspozimit ndaj zhurmës nëpërmjet masave teknike, organizative dhe procedurale që zbatohen konkretisht duke i dhënë përparësi ndërhyrjes që bëhet në burim.

Në vendet e punës, të cilat gjatë kryerjes së detyrës ditore nga punëmarrësi sjellin një ekspozim personal ditor më të madh se 90 dBA, ose një vlerë të presionit akustik të momentit jo të ponderuar më të madh se 140 dB (200 Pa), vihet një sinjalistikë e përshtatshme. Këto vende gjithashtu evidentohen dhe kufizohen lëvizjet, kur rreziku i ekspozimit e justifikon dhe kur është e mundshme të realizohen.

2.5 Informimi dhe formimi

Në aktivitetet që, për një punëmarrës, shkaktojnë një ekspozim ditor personal ndaj zhurmës më të lartë se 80 dBA, punëdhënësi merr masat që punëmarrësit ose përfaqësuesit e tyre të informohen mbi:

- a) rreziqet për dëgjimin për shkak të ekspozimit ndaj zhurmës;
- b) masat e marra në zbatim të këtyre rregullave;
- c) masat mbrojtëse të cilave punëmarrësit duhet t'u përshtaten;
- d) funksionet e pajisjeve të mbrojtjes personale, kushtet në të cilat parashikohet përdorimi dhe mënyrat e përdorimit sipas përshtatshmit në pikën 2.6;
- e) kuptimin dhe rolin e kontrollit shëndetësor të përmendur në pikën 2.7.
- f) rezultatet dhe kuptimin e vlerësimeve sipas pikës 2.3.

Nëse aktivitetet e mësipërme sjellin një vlerë të ekspozimit ditor personal ndaj zhurmës më të madh se 85 dBA, punëdhënësi parashikon marrjen e një formimi të duhur nga punëmarrësit mbi:

- a) përdorimin korrekt pajisjet mbrojtëse personale të dëgjimit;
- b) përdorimin korrekt, me qëllim zvogëlimin në minimum të rrezikut për dëgjimin, të mjeteve, makinerive, aparateve, të cilat të përdorura në mënyrë të vazhdueshme, krijojnë një ekspozim personal ditor të punëmarrësit ndaj zhurmës jo më të lartë se 85 dBA.

2.6 Përdorimi i pajisjeve mbrojtëse personale të dëgjimit

Punëdhënësi vë në dispozicion pajisjet mbrojtëse personale të dëgjimit për të gjithë punëmarrësit, ekspozimi personal ditor i të cilëve mund të tejkalojë 85 dBA. Mjetet e mbrojtjes individuale për dëgjimin u adoptohen sipas kushteve të punës secilit prej punëmarrësve, duke pasur parasysh sigurinë dhe shëndetin. Mjetet mbrojtëse individuale të dëgjimit konsiderohen të përshtatshme me këto rregulla, nëse përdoren në mënyrë korrekte, mbajnë një nivel rreziku të barabartë ose më të vogël se sa një ekspozim ditor personal prej 90 dBA.

Me përjashtim të rasteve të parashikuara në pikën 2.4, punëmarrësit, të cilët janë nën ekspozim personal ditor që tejkalon 90 dBA, duhet të përdorin mjetet mbrojtëse individuale të dëgjimit të vëna në dispozicion nga punëdhënësi.

2.7 Kontrolli shëndetësor

Punëmarrësit, ekspozimi personal ditor i të cilëve ndaj zhurmës tejkalon 85 dBA, pavarësisht

nga përdorimi i mjeteve të mbrojtjes individuale, i nënshtrohen kontrollit shëndetësor.

Ky kontroll përfshin:

a) një vizitë mjekësore paraprake, së bashku me një kontroll të funksioneve të dëgjimit, për të qartësuar efektin e punëve specifike, me qëllim vlerësimin e përshtatshmërisë së punëmarrësve;

b) vizitë mjekësore periodike, së bashku me një kontroll të funksioneve të dëgjimit, për të kontrolluar gjendjen e shëndetit të punëmarrësve dhe për të marrë mendim mbi përshtatshmërinë e punës. Këto duhet të merren parasysh, së bashku me ekspozimin dhe sensibilitetin akustik individual. Vizita e parë kryhet jo më shumë se pas një viti nga vizita parashikuar.

Frekuenca e vizitave të tjera vendoset nga mjeku kompetent. Gjithsesi intervalet nuk mund të jenë më të mëdha se dy vjet për punëmarrësit, ekspozimi personal ditor i të cilëve nuk tejkalon 90 dBA dhe një vit në rastet e ekspozimit ditor personal që tejkalon 90 dBA, të përmendur edhe në pikat 2.10 dhe 2.11.

Kontrolli shëndetësor është i njëjtë për punëmarrësit, ekspozimi ditor personal i të cilëve lëviz midis 80 dBA dhe 85 dBA, kur punëmarrësit e interesuar bëjnë kërkesë dhe mjeku kompetent e konfirmon, bëjnë vizita me qëllimin për të përcaktuar efekte të mundshme që kanë të bëjnë jo vetëm me dëgjimin.

Punëdhënësi, në përputhje me mendimin e mjekut kompetent, merr masa parandaluese dhe mbrojtëse për çdo punëmarrës, me qëllim që të favorizojë shërimin audiologjik. Këto masa përfshijnë zvogëlimin e ekspozimit ditor personal të punëmarrësit dhe masa të tjera të mundshme organizative.

Kundër masave të përshtatura dhe rregullave të marra në drejtim të tyre, punëmarrësit e interesuar mund të ankohen tek organet përkatëse brenda 30 ditëve, duke informuar me shkrim punëdhënësin.

2.8 Tejkalimi i vlerave limit të ekspozimit

Nëse pavarësisht nga aplikimi i masave të parashikuara në pikën 2.4, ekspozimi ditor personal i një punëmarrësi ndaj zhurmës rezulton më i madh se 90 dBA ose vlera e presionit akustik të momentit jo e ponderuar rezulton më e madhe se 140 dB (200 Pa), punëdhënësi u komunikon strukturave përkatëse, brenda 30 ditëve nga përcaktimi i tejkalimit, masat teknike dhe organizative të aplikuar në përputhje me pikën 2.4, duke informuar punëmarrësit ose përfaqësuesit e tyre.

2.9 Aparatet e reja, impiantet e reja dhe ristrukturimet

Projektimi, ndërtimi dhe realizimi i impianteve të reja, makinat dhe aparatet, zgjerimi dhe modifikimet rrënjësore të fabrikave dhe impianteve ekzistuese kryehen në përputhje me pikën 2.4.

Pajisjet e reja, makinat dhe aparatet e destinuara për përdorim gjatë punës, të cilat gjatë përdorimit të vazhdueshëm mund të provokojnë një ekspozim personal ditor ndaj punëmarrësit që i përdor, më të madhe se 85 dBA, janë të pajisura me një informacion lidhur me zhurmën e prodhuar në kushte normale dhe rreziqet që sjell përdorimi. Punëdhënësi, në momentin e blerjes së makinave, mjeteve dhe aparateve të reja, i jep prioritet atyre që shkaktojnë më pak zhurmë në kushte normale të funksionimit.

2.10 Punimet që sjellin ndryshime të rëndësishme të ekspozimit ditor personal

Aty ku karakteristikat e ndryshme të një vendi pune sjellin ndryshime të rëndësishme në ekspozimin personal ditor të një punëmarrësi ndaj zhurmës nga një ditë tek tjetra, punëdhënësi mund të kërkojë për punëmarrësit që kryejnë detyra të veçanta, përjashtime të aplikimit të dispozitës në pikën 2.6, me kusht që kontrollet e duhura të tregojnë se mesatarja e vlerave ditore të ekspozimit të punëmarrësit ndaj zhurmës nuk mund të kalojë vlerën 90 dBA.

Kërkesa e përjashtimit u drejtohet organeve të ruajtjes, me një përshkrim të detyrave të kryera, me treguesit e vlerave të ekspozimit ditor personal shoqëruar me një relacion të mjekut kompetent, i cili përmban edhe një vlerësim të kontrolleve për dëgjimin.

2.11 Kriteret për matjen e zhurmës

Ekspozimet personale të përmendur në pikën 2.9:

h) maten direkt me fonometër të integruar ose:

i) llogariten duke filluar nga matjet e presionit akustik, duke përfshirë kohën e ekspozimit.

Matjet mund të kryehen në vendet ku punojnë punëmarrësit ose me instrumente të fiksuara te punëmarrësit. Lokalizimi dhe kohëzgjatja e matjeve duhet të jenë përfaqësuese të vlerave të matura.

Fonometrat e përdorur duhet të jenë konform me përshkrimet e normave IEC 651 grupi 1: këto duhet të jenë të pajisur me treguesit e mbingarkesës.

Këto instrumente nuk janë të përshtatshëm në llogaritjen LAeq T_e dhe në praninë e zhurmave

impulsive.

Ku përdoren fonometrat integrorë këta duhet të jenë konform me përshkrimet e normës IEC 804 grupi 1.

Lejohen metodat e matjeve që parashikojnë regjistrimin, si etapa të ndërmjetme të sinjaleve mbi mbështetë sa manjetikë.

Instrumenti i përdorur për të matur drejtpërdrejt vlerën maksimale (pikun) të presionit akustik të momentit jo të ponderuar, duhet të ketë një rritje konstante të kohës jo më të madhe se 100 mikrosekondë.

Të gjitha instrumentet duhet të tarohen në intervale jo më të gjatë se një vit dhe të rikontrollohen para çdo matjeje.

Matja e presionit akustik në prani të personit që kontrollohet duhet të marrë në konsideratë edhe dridhjet e shkaktuara nga vetë pajisja matëse e presionit; matja konsiderohet e qetë nëse mund të kryhet në distancë 0,1 metër nga koka deri në lartësinë e veshëve.

Ponderimi i përkohshëm “slow” dhe “fast” janë të vlefshme nëse intervali i matjeve rezulton më i madh se sa kostantja e kohës së ponderimit të zgjedhur dhe nëse niveli i presionit akustik nuk ndryshon në mënyrë të shpejtë. Për çdo matje duhet të tregohet dhe pasaktësia nga e cila mund karakterizohet (gabime të rastit).

2.12 Kriteret për kontrollin e funksionit të dëgjimit tek punëmarrësit.

Për kontrollin e funksionit të dëgjimit të punëmarrësve, merren në konsideratë aspektet e mëposhtme:

1) Kontrolli i kryer në përputhje me mjekësinë e punës, përfshin:

- një kontroll fillestar para ekspozimi ndaj zhurmës dhe pas një viti ekspozimi;
- kontrole periodike me intervale në përputhje me natyrën e rrezikut dhe të përcaktuar nga mjeku, të parashikuara në pikën 2.7.

2) Çdo kontroll përfshin të paktën një otoscopi dhe një kontroll audiometrik me audiometri liminare tonale në zonë që mbulon edhe frekuencën 8.000 Hz.

3) Kontrolli audiometrik respekton dhe dispozitat e standardit ISO 6189-1983 dhe duhet të kryhet në një ambient me nivel zhurme të tillë që të lejojë matjen e një niveli dëgjimi prej 0 dB, i cili përputhet me standardin ISO 389-1979.

3. MBROJTJA E PUNËMARRËSËVE KUNDËR RREZIQEVE TË SHKAKTUARA NGA SUBSTANCAT KIMIKE GJATË PUNËS

3.1 Parime të përgjithshme

Kjo pjesë përcakton kërkesat minimale për mbrojtjen e punëmarrësve kundër rreziqeve që shkaktohen ose mund të shkaktohen nga substancat kimike të pranishme në vendin e punës ose si rezultat i çdo aktiviteti pune që sjell praninë e substancave kimike.

Në përputhje me këtë pjesë, fjalët kanë këtë kuptim:

a) substancë kimike: janë elementët kimikë ose komponimet e tyre, në gjendje natyrale ose të fituar nga një proces prodhimi, përfshirë shtesat dhe solventet kryesore, si dhe ndonjë papastërti me origjinë natyrore ose të marrë në procesin e prodhimit, me përjashtim të solventëve që mund të veçohen nga substanca pa ndryshuar përbërjen e saj.

b) substanca kimike të rrezikshme:

1) substanca kimike të klasifikuar si të rrezikshme.

Përfshihen substancat e rrezikshme vetëm për ambientin;

2) substanca kimike të klasifikuar si preparate të rrezikshme.

Përfshihen preparatet e rrezikshme vetëm për ambientin;

3) Substanca kimike, të cilat dhe pse nuk janë të klasifikuara si të rrezikshëm, në bazë të pikave 1) dhe 2) mund të sjellin rrezik për sigurinë dhe shëndetin e punëmarrësve për shkak të karakteristikave kimike, kimiko-fizike ose toksikologjike dhe të mënyrës se si përdoren ose janë të pranishme në vendin e punës, përfshirë substancat kimike për të cilët është përcaktuar një vlerë e kufizuar e ekspozimit;

c) aktivitete që sjellin praninë e substancave kimike: çdo aktivitet pune në të cilin përdoren substancat kimike ose parashikohet përdorimi, ose çdo lloj aktiviteti që përfshin prodhimin, magazinimin, transportin ose eliminimin dhe përpunimin e mbetjeve që rezultojnë nga këto aktivitete;

d) vlerë e kufizuar e ekspozimit profesional: nëse nuk është specifikuar ndryshe, kufiri i koncentrimit mesatar të ponderuar në kohë i një substance kimike në ajër, në zonën e frymëmarrjes së një punëmarrësi, referuar një periudhe të caktuar.

e) vlera e kufizuar biologjike: kufiri i koncentrimin të substancës përkatëse, të vlerave të saj metabolike, ose të një treguesi të efektit ose mënyrës biologjike përkatëse;

f) kontroll shëndetësor: vlerësimi i gjendjes së shëndetit të çdo punëmarrësi në funksion të ekspozimit ndaj substancave kimike në vendin e punës;

g) rrezik: karakteristika tipike e një substance kimike për të prodhuar efektet e dëmshme.

h) rrezik i mundshëm: mundësia e krijimit të një potenciali të dëmshëm në kushte të përdorimit ose ekspozimit.

3.2 Vlerësimi i rrezikut të mundshëm

Në vlerësimin e rrezikut të mundshëm, punëdhënësi përcakton paraprakisht praninë e mundshme të substancave kimike të rrezikshëm, në vendin e punës dhe vlerëson rrezikun e mundshëm për sigurinë dhe shëndetin e punëmarrësve të shkaktuar nga prania e këtyre substancave, duke marrë në konsideratë veçanërisht:

a) karakteristikat e rrezikshme;

b) informacionet mbi shëndetin dhe sigurinë të komunikuara nga prodhuesi ose furnizuesi nëpërmjet skedës së sigurisë;

c) nivelin, tipin dhe kohëzgjatjen e ekspozimit;

d) kushtet në të cilat kryhet puna në praninë e këtyre substancave, përfshirë sasinë e tyre;

e) vlerat e lejuara të ekspozimit profesional ose të vlerave të kufizuara biologjike;

f) efektet e masave parandaluese dhe mbrojtëse të marra ose që do të merren;

g) konkluzionet e arritura nga kryerja kontrollit shëndetësor të bëra. nëse ka të tilla.

Në vlerësimin e rrezikut të mundshëm punëdhënësi tregon cilat masa janë ndërmarrë.

Në rastin e aktiviteteve të punës që sjellin ekspozimin ndaj shumë substancave kimike të rrezikshme, rreziqet e mundshme vlerësohen mbi bazën e rrezikut që sjell kombinimi i të gjithë substancave kimike të mësipërm.

Furnizuesi ose prodhuesi i substancave kimike duhet të vërë në dispozicion të punëdhënësit blerës, të gjitha informacionet e nevojshme për vlerësimin e plotë të rreziqeve të mundshme.

Në rastin e një aktiviteti të ri që sjell praninë e substancave kimike të rrezikshme, vlerësimi i rrezikut të mundshëm nga këto substanca dhe zbatimi i masave të parandalimit programohen paraprakisht. Aktiviteti i ri fillon vetëm pasi ka përfunduar vlerësimi i rreziqeve të mundshme dhe zbatimi i masave të parandalimit.

Punëdhënësi përditëson periodikisht vlerësimin në rast ndryshimesh të rëndësishme që mund të kenë përfunduar ose kur rezultatet e kontrollit shëndetësor e kërkojnë nevojën për këtë.

3.3 Masat dhe kërkesat kryesore për parandalimin e rreziqeve të mundshme

Duhet të eliminohen rreziqet e mundshme të shkaktuara nga substancat kimike të rrezikshme ose të zvogëlohen në minimum nëpërmjet masave të mëposhtme:

a) projektimi dhe organizimi i sistemeve të punimeve në vendin e punës;

b) furnizimi me mjetet e përshtatshme për punët specifike dhe procedurat përkatëse të mirëmbajtjes;

c) zvogëlimi në minimum i numrit të punëmarrësve që janë ose mund të jenë të ekspozuar;

d) zvogëlimi në minimum i kohëzgjatjes dhe i intensitetit të ekspozimit;

e) masat higjienike të duhura;

f) zvogëlimi në minimum i sasisë së substancave të pranishëm në vendin e punës sipas nevojës së punës;

g) metodat e punës të përshtatshme, përfshirë dispozitat që garantojnë sigurinë në përpunimin, magazinimin dhe transportin në vendin e punës të substancave kimike të rrezikshme si dhe të mbetjeve që përmbajnë këto substanca kimike.

2. Nëse rezultatet e vlerësimit të rrezikut tregojnë se, në raport me tipin dhe sasinë e substancës kimike, mënyrën dhe frekuencën e ekspozimit ndaj kësaj substance të pranishme në vendin e punës, ekziston vetëm një rrezik i kufizuar për shëndetin dhe sigurinë e punëmarrësve dhe se masat e mëparshme janë të mjaftueshme për të zvogëluar rrezikun e mundshëm, nuk aplikohen kërkesat e pikave të mëposhtme.

3.4 Masat specifike të mbrojtjes dhe parandalimit

Punëdhënësi, mbi bazën e aktiviteteve dhe vlerësimit të rrezikut të mundshëm, parashikon që rreziku i mundshëm të eliminohet ose zvogëlohet nëpërmjet zëvendësimit me substanca të tjera ose

proçese, të cilat në kushtet e përdorimit nuk janë ose janë më pak të rrezikshëm për shëndetin e punëmarrësve, kjo bëhet kur natyra e aktivitetit e lejon. Kur natyra e aktivitetit nuk e lejon eliminimin e rrezikut të mundshëm nëpërmjet zëvendësimit, punëdhënësi garanton që rreziku i mundshëm të zvogëlohet nëpërmjet aplikimit të masave të mëposhtme të listuara sipas radhës së prioritetit:

a) projektimin e proceseve të duhura të punës dhe kontrole teknike, si dhe përdorimin e mjeteve dhe materialeve të përshtatshme;

b) mjetet e duhura organizative dhe të mbrojtjes kolektive në burimin e rrezikut të mundshëm;

c) pajisjet mbrojtëse personale, përfshirë dispozitat e mbrojtjes individuale, kur ekspozimi nuk mund të parandalohet me mjete të tjera;

d) kontrolli shëndetësor i punëmarrësve.

Me përjashtim të rasteve kur nuk mund të tregohet me mjete të tjera, arritja e një niveli mbrojtjeje dhe parandalimi, punëdhënësi, periodikisht dhe sa herë që kushtet ndikuese të ekspozimit ndryshojnë, parashikon matjen e substancave që mund të paraqesin rrezik për shëndetin me metoda të standardizuara, ose në mungesë të tyre, me metoda të përshtatshme ose duke ju referuar në mënyrë të veçantë vlerave kufizuese të ekspozimit profesional dhe për periudhat përfaqësuese të ekspozimit në kohë dhe hapësirë.

Nëse është kaluar vlera e lejuar e ekspozimit profesional të vendosur në rregullat në fuqi, punëdhënësi identifikon dhe eliminon shkaqet e ngjarjes duke përshtatur menjëherë masat e duhura të mbrojtjes dhe parandalimit.

Rezultatet e matjeve u bashkëngjiten dokumenteve të vlerësimit të rreziqeve të mundshme (risqeve) dhe u bëhen të ditura përfaqësuesve të punëmarrësve për sigurinë. Punëdhënësi mban parasysh matjet e bëra. Mbi bazën e vlerësimit të rreziqeve të mundshme dhe të parimeve të përgjithshme për parandalimin dhe mbrojtjen, punëdhënësi merr masat teknike dhe organizative të përshtatshme me natyrën e veprimeve, përfshirë magazinimin, përpunimin dhe izolimin e substancave kimike të papajtuësme midis tyre; në mënyrë të veçantë, punëdhënësi eviton praninë e koncentrimëve të rrezikshme të substancave të djegshme ose sasi të rrezikshme të substancave kimikisht jo të qëndrueshme.

Aty ku natyra e aktivitetit të punës nuk mundëson parandalimin në vendin e punës të pranisë së koncentrimëve të rrezikshme të substancave të djegshme ose sasi të rrezikshme të substancave kimikisht jo të qëndrueshme, punëdhënësi, në mënyrë të veçantë duhet:

a) të evitojë praninë e burimeve të ndezjes që mund të shkaktojnë zjarre dhe eksplozione, ose ekzistencën e kushteve jo të favorshme që mund të provokojnë efekte fizike të dëmshme për shkak të substancave ose përzierjeve të substancave kimike jo të qëndrueshme;

b) të zvogëlojë, nëpërmjet masave procedurale dhe organizative të parashikuara nga aktet në fuqi, efektet e rrezikshme për shëndetin dhe sigurinë e punëmarrësve në rast zjarresh ose eksplozionesh të shkaktuar nga substanca ose përzierje të substancave kimikisht jo të qëndrueshme;

6. Punëdhënësi vë në dispozicion pajisjet e punës dhe zbaton sisteme të mbrojtjes kolektive dhe individuale në përputhje me dispozitat ligjore dhe rregulloret, veçanërisht për sa i përket përdorimit të mjeteve të mësipërme me fuqi eksplozive në atmosferë.

7. Punëdhënësi merr masat për të siguruar një kontroll të mjaftueshëm të impianteve, aparateve dhe makinerive, duke vënë në dispozicion sisteme dhe mekanizma për zvogëlimin e mundësive të rrezikut për ekspozim ose mekanizma për të zvogëluar presionin e ekspozimit.

8. Punëdhënësi informon punëmarrësit për kalimin e vlerave të lejuara të ekspozimit profesional, për shkakun e ngjarjes dhe për masat e mbrojtjes dhe parandalimit të marra dhe ja komunikon këto organeve të ruajtjes.

3.5 Dispozitat në rast zjarri ose emergjence

Punëdhënësi, për të mbrojtur shëndetin dhe sigurinë e punëmarrësve nga pasojat e aksidenteve ose të emergjencave të shkaktuara nga prania e substancave kimike të rrezikshme në vendin e punës, vendos procedura të përshtatshme ndërhyrjeje për t'u zbatuar në këto raste. Këto masa përfshijnë ushtrime praktike për sigurinë që duhet të kryhen me intervale të rregullta dhe vënien në dispozicion të mjeteve të përshtatshme për ndihmën e shpejtë.

Në rast zjarri ose emergjencë, punëdhënësi merr menjëherë masa të drejtpërdrejta për të zvogëluar efektet dhe në mënyrë të veçantë asistencën për largimin, evakuimin dhe informimin e punëmarrësve. Punëdhënësi merr masa të përshtatshme për të normalizuar situatën sa më parë.

Punëmarrësve që u lejohe të punojnë në zonën e prekur ose punëmarrësit e domosdoshëm për kryerjen e riparimeve dhe aktiviteteve të nevojshme u jepen veshje mbrojtëse, mjete të mbrojtjes individuale dhe mjete të përshtatshme për ndërhyrjen që përdoren deri sa vazhdon situata anormale.

Punëdhënësi përshtat masat e nevojshme për të përgatitur sistemin e alarmit dhe sisteme të tjera komunikimi të nevojshme për të sinjalizuar menjëherë aksidentin ose emergjencën.

Masat e emergjencës, të përfshira në plan duhet të përmbajnë:

a) informacione paraprake mbi aktivitetet e rrezikshme, mbi substancat kimike të rrezikshme, mbi masat e identifikimit të rrezikut të mundshme, mbi masat parandaluese dhe procedurat, në mënyrë të tillë që zyrat kompetente për situatat e emergjencës të mund të përcaktojnë menjëherë procedurat përkatëse dhe masat parandaluese ;

b) çdo lloj tjetër informacioni mbi rreziqet e mundshme të shkaktuara ose që mund të shkaktohen nga aksidente ose situata emergjente, përfshirë informacionet mbi procedurat e ndjekura në bazë të këtij neni.

Në rast zjarri ose emergjence, subjektet e pambrojtura duhet të largohen nga zona menjëherë.

3.6 Informimi dhe formimi i punëmarrësve

Punëdhënësi garanton që punëmarrësit ose përfaqësuesit e tyre të kenë në dispozicion:

a) të dhënat e vlerësimit të rrezikut të mundshëm dhe informacione të tjera sa herë që ndryshime të rëndësishme në vendin e punës shfaqen me ndryshimin e këtyre të dhënave;

b) informacione mbi substancat kimike të rrezikshme të pranishme në vendin e punës, ndër të cilët natyrën e substancës, rreziqet e mundshme për sigurinë dhe shëndetin, vlerat e lejuara përkatëse të ekspozimit profesional dhe dispozita të tjera normative që i përkasin substancave kimike;

c) formimin dhe informacione mbi masat parandaluese dhe veprimet e përshtatshme që duhen zbatuar për mbrojtjen e tyre dhe të punëmarrësve të tjerë në vendin e punës;

d) konsultimin e çdo skede me të dhënat e sigurisë të vënë në dispozicion nga furnizuesit.

Punëdhënësi siguron që informacionet:

a) të jenë në përputhje me rezultatet e vlerësimit të rrezikut të mundshëm. Këto informacione mund të përbëhen nga informacione gojore ose nga kurse formimi dhe praktika individuale të integruara me informacione të shkruara, sipas natyrës dhe nivelit të rrezikut të mundshëm të përcaktuar gjatë vlerësimit;

b) të jenë të përditësuara me ndryshimet e kushteve.

Aty ku depozitat dhe tubacionet për substancat kimike të rrezikshme të përdorura gjatë punës nuk evidentohen me sinjalet e sigurisë, punëdhënësi siguron që natyra e përmbajtjes së kontenitorëve dhe tubacioneve dhe rreziqet e mundshme përkatëse të jenë qartësisht të identifikuar.

Prodhuesi dhe furnitori i transmetojnë punëdhënësit të gjitha informacionet në lidhje me substancat kimike të rrezikshme të prodhuara ose të furnizuara.

3.7 Kontrolli shëndetësor.

Kontrolli shëndetësor kryhet:

a) para se të punësohet punëmarrësi për detyrën që ka ekspozim;

b) periodikisht, një herë në vit dhe me interval të përcaktuar nga mjeku kompetent me motivacionin e duhur në dokumentin e duhur të vlerësimit të rrezikut të mundshëm e që u komunikohet përfaqësuesve të punëmarrësve në funksion me vlerësimin e rreziqeve të mundshme dhe të rezultateve të kontrollit shëndetësor;

c) në momentin e mbylljes së raportit të punës; në këtë rast mjeku kompetent vë në dispozicion të punëmarrësit treguesit e ndryshëm në lidhje me kontrollet mjekësore që duhen ndjekur.

Monitorimi biologjik është i detyrueshëm për punëmarrësit e ekspozuar ndaj substancave për të cilët është fiksuar një vlerë e lejuar biologjike. Rezultatet e këtij monitorimi i informohen punëmarrësit të interesuar. Në formë anonime, këto rezultate i bashkëlidhen dokumentit të vlerësimit të rreziqeve të mundshme dhe i komunikohen përfaqësuesve për sigurinë të punëmarrësve.

Kontrollet shëndetësore duhet të vërtetojnë rrezikun e ulët për punëmarrësin.

Punëdhënësi, në përputhje me mendimin e mjekut kompetent merr masa parandaluese dhe mbrojtëse të veçanta për çdo punëmarrës mbi bazën e rezultateve të analizave klinike dhe biologjike të kryera.

Në rastin kur, në momentin e kontrollit shëndetësor, përcaktohet në një punëmarrës ose një grup punëmarrësish të ekspozuar në mënyrë të ngjashme ndaj të njëjtit agjent, ekzistenca e efekteve të dëmshme për shëndetin, të shkaktuara nga ky ekspozim ose kalimi i një vlere të lejuar biologjike, mjeku kompetent informon individualisht punëmarrësin e interesuar ose punëdhënësin.

Organi i ruajtjes, me vendim të motivuar, mund të përcaktojë periudha të ndryshme të kontrollit shëndetësor periodik, të ndryshme nga ato të përcaktuara nga mjeku kompetent.

Abonimet vjetore për Fletoren Zyrtare mund të bëhen pranë Postës Shqiptare ose pranë Qendrës së Publikimeve Zyrtare, në adresën: Bulevardi “Gjergj Fishta”, mbrrapa ish-ekspozitës "Shqipëria Sot", tel: 04 24 27 003.

Çmimi i abonimit në postë për Fletoret Zyrtare 2010 është 16 000 lekë.

Çmimi i abonimit në QPZ është 14 000 lekë pa detyrimin e shpërndarjes në adresa.

BOTIMET E QENDRËS SË PUBLIKIMEVE ZYRTARE

KODI PENAL	226 lekë
KODI I PROCEDURËS PENALE.....	330 lekë
KUSHTETUTA	95 lekë
PËRMBLEDHJE PËR KTHIMIN DHE KOMPENSIMIN E PRONAVE	140 lekë

Hyri në shtyp më 31.5.2010

Doli nga shtypi më 31.5.2010

Tirazhi: 2300 copë

Formati: 61x86/8

Shtypshkronja e Qendrës së Publikimeve Zyrtare
Tiranë, 2010

Çmimi 62 lekë